

WIADOMOŚCI HANDLU ZAGRANICZNEGO



*informacje
polityczno-
gospodarcze*

ROK IV

30 CZER

1953

Nr. 24 (104)

Nr. egz.

319

Tylko do użytku służbowego

I. POLITYKA GOSPODARCZA

Związek Socjalistycznych Republik Rad	Automatyzacja - technika komunizmu	1
Bułgarska Republika Ludowa	Socjalistyczna przebudowa rolnictwa	3
Chińska Republika Ludowa	Utworzenie Komitetu Popierania Handlu Między- narodowego	5
Czechosłowacja	Zakończenie reformy rolnej	5
Niemiecka Republika Demokratyczna	Reforma walutowa i zniesienie systemu kartkowego	8
Węgierska Republika Ludowa	Stosunki gospodarcze ze Związkiem Radzieckim	12
Dalsze zaostrzenie się sprzeczności na światowym rynku kapitalistycznym na skutek wejścia w życie Planu Schumana	Budżet na rok 1953	14
Europejska Unia Płatnicza		17
Niemcy zachodnie	Rozliczenie za maj	26
Szwecja	Sytuacja gospodarcza	28
Japonia	Sytuacja gospodarcza	34
Kanada	Sytuacja gospodarcza	41
Stany Zjednoczone A.P.	Sytuacja gospodarcza	50
	Sytuacja gospodarcza	57

eczy pozostałych działów - patrz 3-cia strona okładki/

POLITYKA GOSPODARCZA

Kraje Obozu pokoju

WZNIK SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK RAD

Automatyzacja - technika komunizmu

Realizacja programu budowy komunizmu, nakreślonego przez Zjazd Partii, związana jest nierozdzielnie z dalszym przyspieszeniem postępu technicznego w przemyśle i transporcie ZSRR. Nieustannego postępu technicznego jest m.in. coraz szerzej stosowana automatyzacja produkcji. Niezbędne przesłanki dla masowego przejścia do całych systemów maszyn automatycznych zostały dzięki gigantycznej pracy nad mechanizacją i elektryfikacją gospodarki, pracy dokonanej przez naród radziecki pod przewodnictwem partii komunistycznej, w toku kolejnych pięciolatek.

W okresie powojennym niemal całkowicie zakończono mechanizację najważniejszych procesów technologicznych w takich dziedzinach, jak przemysł węglowy i naftowy. Jedynie w ciągu czwartej pięciolatki radzieccy budowniczowie maszyn wprowadzili do produkcji ponad 220 nowych typów maszyn dla mechanizacji ciężkich i pracochłonnych, wśród nich - przeróżne maszyny kombinowane. Jednocześnie stworzono 23 typy obrabiarek automatycznych i półautomatycznych, 34 typy automatów do odkuwania i wyłaczania. W ciągu piątej pięciolatki mechanizacja ciężkich i pracochłonnych robót w przemyśle i budownictwie powinna na zasadzie zakończona.

Automatyka i telemechanika, szybko rozwijają się wraz z elektryfikacją i mechanizacją wszystkich dziedzin gospodarki narodowej; są nową, jakościowo wyższą techniką, na podstawie której rośnie i udoskonala się socjalistyczna produkcja.

Coraz bardziej rozszerzają swą produkcję narzędziowcy orazownicy przemysłu aparatury. Wypuszczają oni automatyczne sterowniki elektroniczne, regulatory procesów zachodzących w kotłowniach kotłowych elektrowni ciepłych, automaty dla konwojowania i sortowania części maszyn, elektryczne i magnetyczne liczniki oraz wiele innych pierwszorzędnych aparatów. W ciągu piątej pięciolatki produkcja przyborów służących do sterowania i regulacji automatyki i telemechaniki zwiększył się na 2,7 raza.

Poważne sukcesy w dziedzinie automatyzacji osiągnięto w przemyśle, hutnictwie, przetwórstwie nafty, w transporcie kolejowym, w przemyśle spożywczym i w poszczególnych działach przemysłu maszynowego.

Wszystkie rejonowe elektrownie wodne zostały zautomatyzowane. Włączenie i wyłączenie agregatów i innego sprzętu dokonywane jest przez dyżurnego przy pulpicie sterowniczym stacji.

W ZSRR istnieją obecnie i takie elektrownie wodne, w których w ogóle nie ma stałego personelu dyżurującego: kierowanie elektrowniami i kontrolę ich biegu prowadzi się z punktu dyspozytorskiego, położonego w odległości dziesiątków, a nawet setek kilometrów od elektrowni.

Jeśli chodzi o elektrownie ciepłone, to w większości z nich zainstalowano automatyczne regulatory procesów spalania, dopływu wody do kotłów i inne. Obecnie prowadzone są prace nad kompleksową automatyzacją kotłowni w szeregu siłowni ciepłych.

Coraz większe zastosowanie znajduje automatyka w hutnictwie. W produkcji wielkopiecowej i martenowskiej zakończono mechanizację i automatyzację sterowania oraz kontroli procesów cieplnych i hutniczych. W oddziałach wielkopiecowych reguluje się automatycznie temperaturę gorącego podmuchu w oddziałach martenowskich - ciśnienie w przestrzeni roboczej pieca, proporcjonalny dopływ paliwa i powietrza. W hutach radzieckich pracują walcownie, w których procesy walcownicze odbywają się bez zastosowania pracy fizycznej.

Bogate wyposażenie techniczne radzieckiego przemysłu maszynowego pozwoliło zautomatyzować wiele procesów produkcyjnych w tej tak ważnej gałęzi gospodarki narodowej. Automatyka znalazła zastosowanie najszersze w oddziałach mechanicznych. W fabrykach radzieckich pracuje obecnie 39 linii automatycznych dla obróbki części samochodów, traktorów, maszyn rolniczych i innych. Pozwoliło to na 10-15-krotnie zwiększenie wydajności pracy.

W fabrykach przemysłu traktorowego, samochodowego, budowy środków transportowych i maszyn rolniczych oraz budowy obrabiarek wprowadzono szereg najróżniejszych automatów kontrolno-sortowniczych. Zastosowanie ich skraca 5-20-krotnie czas kontroli, uwalnia wielką liczbę kontrolerów, zapewnia dokładność kontroli nieosiągalną przy pracy ręcznej. W fabrykach budowy maszyn zautomatyzowano pracę pieców termicznych i nagrzewniczych, szeroko w tej gałęzi przemysłu, jak i w innych stosuje się na szeroka skalę automatyczne spawanie elektryczne.

Automatyka i telemechanika coraz szerzej rozpowszechniają się w kolejnictwie; zwiększają one zdolność przepustową linii kolejowych oraz bezpieczeństwo ruchu. W ciągu pięciu lat długość odcinków zaopatrzonych w autostopy zwiększy się co najmniej 2,5 raza, odcinków automatycznie blokowanych - o 80%.

W przemyśle spożywczym coraz szersze zastosowanie znajduje automatyzacja procesu wyrabiania ciasta i regulowania temperatury w piecach do wypieku chleba. Wprowadzane są automaty do wyrobu pierożków, kotletów, kiełbas, do fasowania, zawijania i pakowania produktów spożywczych, automaty do rozlewania płynów i mycia naczyń. Linie automatyczne stosowane są przy produkcji cukierków, herbatników itd.

Automatyzacja procesów produkcyjnych nie tylko daje oszczędność nakładu pracy, ale w zasadniczy sposób zmienia jej charakter. Robotnicy obsługujący urządzenia automatyczne i telemechaniczne - to wysoko kwalifikowani kontrolerzy i nastawiacze o dużej wiedzy technicznej. Pod względem swego poziomu kulturalno-technicznego dorównują oni niejednokrotnie inżynierom i technikom.

Wzrostanie coraz liczniejszej kadry pracowników za-
tawianej produkcji sprzyja likwidacji istotnej różnicy mię-
ędzy pracą fizyczną i umysłową. Ich praca nabiera coraz więcej
wagi, staje się coraz bardziej interesującą, otwiera nowe,
perspektywy twórczości i nowatorstwa, dalszego rozwoju
i doskonalenia produkcji socjalistycznej.

/s2/

BULGARSKA REPUBLIKA LUDOWA

Socjalistyczna przebudowa rolnictwa

Dwie trzecie ludności Bułgarii stanowią chłopci. Obecnie
w przeważnej części członkami spółdzielni produkcyjnych.
W roku 1952 znajdowało się na terenie Bułgarii 1738 spół-
dzielni, obejmujących ponad połowę pól uprawnych tego kraju i
wszystkich gospodarstw chłopskich. Na jedną spółdzielnię
przypada przeciętnie 850 ha a 200 - 220 gospodarstw.

Zainteresowanie chłopów ideą spółdzielczości produkcyj-
nej jest ogromne. Fakt, że już w ciągu kilku pierwszych miesię-
cy istnienia rządu ludowego /od września do grudnia r.1944/
stało 110 zrzeszeń wspólnej uprawy roli, obejmujących 26.580
hektarów uprawnej, świadczy wyraźnie o tym, że chłopci bułgarscy
chcieli z niecierpliwością stworzenia warunków umożliwiają-
cych im przejście na zespołową gospodarkę. Należy tu nadmienić,
że w tym czasie nie było jeszcze ustalonych statutów wzorco-
wych dla spółdzielni produkcyjnych i że nie korzystały one z ja-
kiegokolwiek przywilejów państwowych. Mimo to ilość spółdzielni
produkcyjnych wzrosła w r.1945 do 382, a w roku 1946 do 480
na 650 ha ziemi uprawnej/. Na żądanie chłopów pracujących
w następnym roku uchwalono ustawę, regulującą stanowisko prawne tych spółdziel-
ni. W następnych latach liczba ich wzrastała jeszcze szybciej.
Wzrost spółdzielczości produkcyjnej ma swoją podłoże
w strukturze klasowej.

Chłopci bułgarscy średnio i małorolni, stanowiący 85%
ludności wiejskiej żyli i pracowali przedtem w niepraw-
dziwie trudnych warunkach. Chłopci średniorolni, posiadają-
cy 3-8 ha ziemi byli zadłużeni po uszy w bankach i u wiejskich
kupcy wykupowali produkty rolne po bardzo niskich
cenach. Często powtarzając się susze odbierały średnio i ma-
łorolnym chłopom wszelką nadzieję uwolnienia się kiedykolwiek od

Spółdzielczość produkcyjna zapewniła im zabezpieczenie
egzystencji i wzrastający dobrobyt.

Przed oswobodzeniem, rolnictwo bułgarskie posiadało 3500
maszyn i 2800 młoczek. Większe maszyny były jedynie w posia-
daniu obszarników i kapitalistów. Chłopci średnio i małorolni nie
nawet marzyli o głębokiej orce maszynowej przy pomocy trak-
torów. W 60 wypadkach na 100 używano soch drewnianych, ponieważ
w przeważającej części zwierzęta pociągowe /chude
lub krowa z osłem/ uniemożliwiały zastosowanie pługów ze-

Ten stan rzeczy zmienił się zasadniczo po 9 września r.1944.
Masowe przystępowanie chłopów do spółdzielni produkcyj-

nych stała się możliwa - w warunkach władzy ludowej - przyspieszona mechanizacja robót rolniczych. Tempo tego procesu obrazują poniższe dane:

Rozwój mechanizacji bułgarskiego rolnictwa

	1947	1948	1949	1951	1952
traktory	4.470	4.960	6.200	12.100	12.880
młockarnie	4.524	5.000	5.060	5.300	5.800
kombajny	10	20	35	200	1.100
ciągarówki	312	672	1.022	2.100	2.800
obszar uprawiany traktorami /% hektarów/	216.300	270.000	350.000	1.520.000	1.940.000

Procent ten odzwierciedla się też wyraźnie we wzroście państwowych ośrodków maszynowych. W roku 1947 istniało ich 21, w r. 1948 - 71, a w roku 1952 - 140. W roku 1951 34% wszystkich robót polnych zostało wykonanych przez państwowe ośrodki maszynowe, w roku zaś 1952 - 44%.

Dalszą pomoc otrzymały spółdzielnie produkcyjne z państwowych gospodarstw rolnych w postaci wysokogatunkowych nasion, rasowego materiału hodowlanego i porad agrotechnicznych. Obecnie posiada Bułgaria 101 majątków państwowych, obejmujących 128.000 ha ziemi i posiadających dostateczne wyposażenie w nowoczesne wielkie maszyny.

Dzięki bezinteresownej i wciąż wzrastającej pomocy związku Radzieckiego i innych krajów demokracji ludowej i dzięki zwiększającej się produkcji własnego przemysłu maszyn rolniczych wzrasta się stale proces mechanizacji pracy w rolnictwie Bułgarii.

Podstawą i główną formę organizacji pracy w spółdzielniach produkcyjnych są od r. 1950 stałe brygady produkcyjne. Brygady przydzielane są do rozmaitych prac rolnych jak: roboty polowe, hodowlane, warzywnicze itd. Brygady polowe składają się z 40 - 60 osób, brygady obsługujące plantacje tytoniu, winnice, sady itp. z 30 - 35 osób, brygady warzywnicze z 25 - 40 członków spółdzielców. Każdej brygadzie przydziela się pewien obszar gruntów /lub ilość bydła/ na określony czas w zależności od rodzaju wykonywanej pracy. Na przykład w winnicach okres trwa od pięciu do sześciu lat. Członków brygady dzieli się na grupy robocze składające się z 8 - 12 członków spółdzielni produkcyjnych. Grupy pracujące w winnicach obejmują 6 do 7 osób. Główna zaleta brygadowej organizacji pracy polega na tym, że umożliwia ona wykonanie większej ilości dniówek obrachunkowych, na podstawie których wynagradzana jest praca w spółdzielniach produkcyjnych.

Szybka mechanizacja prac rolniczych umożliwia spółdzielcom podnoszenie z roku na rok swych dochodów przekraczających znacznie korzyści osiągane z uprawy ziemi przez gospodarzy indywidualnych. Już w roku 1951 zbiory w gospodarstwach indywidualnych daleko odbiegły od wyników spółdzielni produkcyjnych, a mianowicie: zbiory pszenicy były niższe o 20,6%, kukurydzy o 20%, słoneczników o 18%, bawełny o 25% itd.

Wysokie plony w spółdzielniach produkcyjnych, które przy-
należy celowej organizacji pracy, wzrastającej mechanizacji
rolnych, obfitemu nawożeniu i zastosowaniu nowoczesnej agro-
techniki zapewniają uzyskiwanie wysokich dochodów, gruntownie
zobrazających dawną wieś. Znikł na zawsze głód ziemi. Zamiast
wieloletnich wyrzeczeń i poświęcenia olbrzymich wysiłków na doku-
mentację mizernego skrawka ziemi chłopci bułgarscy - członkowie
spółdzielni produkcyjnych zużytkowują obecnie swoje dochody na
zakupienie wygodnych mieszkań, na lepsze odżywianie i ubranie
swoje na cele kulturalne i oświatowe. Nierwykłe szybki rozkwit
budownictwa wiejskiego w ostatnich trzech - czterech latach,
jest najlepszym dowodem wzrastającego dobrobytu chłopów, który
jest dowodem na im system gospodarki uspołecznionej.

/p/

Utworzenie Komitetu Popierania Handlu Międzynarodowego

Celem wprowadzenia w życie uchwał moskiewskiej Międzyna-
rodowej Konferencji Gospodarczej, w Sofii utworzony został Buł-
garski Komitet Popierania Handlu Międzynarodowego, złożony z
przedstawicieli przemysłu i handlu oraz nauki. Nowoutworzony
komitet skoncentruje swą działalność na zacieśnianiu kontaktów
między Bułgarią a zagranicznymi sferami gospodarczymi oraz
usuwanu przeszkód w rozwoju handlu z krajami obcymi.

/sk/

CHŁOPIŃSKA REPUBLIKA LUDOWA

Zakończenie reformy rolnej

Upłynęło niewiele ponad trzy lata od chwili zwycięstwa
rewolucji antyimperialistycznej i antyfeudalnej w Chinach, do-
słownie pod kierownictwem partii komunistycznej. W ciągu tego
okresu wyzwolony naród chiński osiągnął poważne suk-
cesy w budowaniu i umacnianiu swego państwa - Chińskiej Repu-
bliki Ludowej - państwa demokratycznej dyktatury ludu.

W oparciu o dotychczasowe sukcesy naród chiński przystą-
piał w roku bieżącym do zakrojonego na szeroką skalę budownictwa
gospodarczego, do wykonania pierwszego w dziejach Chin planu
wieloletniego.

Jedną z najważniejszych przesłanek podjęcia szerokiego
budownictwa gospodarczego było zakończenie reformy rolnej, któ-
rej na zawsze wyzwoliła z ucisku feudalnego wielomilionowe masy
chłopskie, przyciągnęła ich do budownictwa nowych Chin.

W chwili obecnej - z wyjątkiem rejonów zamieszkałych
przez mniejszości narodowe - reforma rolna ogarnęła już cały
terytorium zamieszkałe przez 450 milionów ludzi.
Chłopi podzielono około 47 milionów hektarów skon-
centrowanej obszarów ziemi ornej; chłopci chińscy otrzymali
rolnicze, inwentarz, zboże, domy mieszkalne itd.

W okręgach zamieszkałych przez mniejszości narodowe,
zwłaszcza w prowincji Sin-Tian przystąpiono w roku ubieg-

łym do obniżenia czynszów dzierżawnych, z kolei nastąpić ma etap rolny w postaci rozdziału ziem obszarników pomiędzy chłopów.

Ażeby sobie uzmysłowić te ogromne zmiany, które wniosła reforma rolna do życia wsi chińskiej i całego kraju, należy przypomnieć, że w dawnych Chinach obszarnicy i kułacy stanowić zaledwie ok 10% ludności wiejskiej, posiadali $\frac{3}{4}$ ziemi uprawnej, podczas gdy na robotników rolnych biedaków i średniaków, czyli 90% ludności wiejskiej przypadało jej 20-30%. Podstawowa część chłopstwa była dzierżawcami ziemi obszarniczej. Ponad połowa chłopów była robotnikami rolnymi i biedakami, a tylko ok. 20% - średniakami, którzy również podlegali uciskowi ze strony obszarników - feudałów.

System feudalnego władania ziemią w Chinach był korzystny także dla imperialistów zagranicznych nabywających po takich cenach surowiec i eksploatujących tanią siłę roboczą skrujanego, głodującego chłopstwa.

Reforma rolna zniósła system feudalnego władania ziemią i w zasadniczy sposób zmieniła życie wsi chińskiej. Równocześnie z klasą obszarników zostały na zawsze zlikwidowane wszystkie formy eksploatacji feudalno-obszarniczej. Ogromna masa chłopów otrzymała ziemię na własność. W ten sposób zostało urzeczywistnione odwieczne marzenie chłopu chińskiego: "każdemu rolnikowi - własne pole".

Na wsi chińskiej istnieją obecnie po dokonaniu reformy cztery rodzaje gospodarstw: drobnotowarowe gospodarstwa chłopskie, gospodarstwa kułackie, państwowe gospodarstwa rolne i spółdzielnie produkcyjne. Przeważającą drobnotowarowe gospodarstwa chłopskie, stanowiące 90% ogólnej ilości gospodarstw. Istnieją też trzy rodzaje pomocy sąsiedzkiej: grupy wzajemnej pomocy, mające charakter dorywczy, sezonowy; stałe grupy pomocy sąsiedzkiej, stanowiące wyższą formę tej pomocy i spółdzielnie produkcyjne /w chwili obecnej - najwyższa forma pomocy sąsiedzkiej/, w których ziemia połączona we wspólnie uprawiany obszar, pozostaje indywidualną własnością chłopów.

Gospodarstwa kułackie stanowią obecnie nieznaczny procent gospodarstw wiejskich na wsi chińskiej. Do czasu przeprowadzenia reformy rolnej bogate chłopstwo stanowiło $\frac{1}{20}$ ludności wiejskiej państwa. Obecnie ilość gospodarstw kułackich wydatnie się zmniejszyła. Nowe stosunki jakie zapanowały na wsi chińskiej, po zniesieniu feudalnego władania ziemią i feudalno-lichwiarskiej eksploatacji chłopstwa, w znacznej mierze ograniczają gospodarcze możliwości rozwoju prywatno-kapitalistycznych gospodarstw kułackich.

Najbardziej rozpowszechnionym typem zjednoczenia produkcyjnego chłopów chińskich są t.zw. grupy wzajemnej pomocy. Organizacje te, stworzone na zasadzie dobrowolności i wzajemnych korzyści dla przeprowadzenia robót polnych mają na celu tylko jednocześnie samej pracy chłopów a nie uspołecznienie ziemi, inwentarza lub bydła. Każdy członek grupy wzajemnej pomocy otrzymuje plon nie według przepracowanych dni robotnych, lecz tyle ile urodzi się na jego polu. Na 90 mln gospodarstw chłopskich, 35 mln, czyli 40% zjednoczonych jest w ponad 6 mln

grup wzajemnej pomocy. Chłopi chińscy na konkretnych przykładach przekonują się o korzyściach wzajemnej pomocy i spółdzielczości. W czerwcu 1952 r. było w kraju 35.000 spółdzielni spożywców i zbytu skupiających 106 mln udziałowców. Spółdzielczość na wsi szybko zyskuje na popularności a jej udział w obrocie towarowym, między miastem i wsią stale wzrasta.

Spółdzielczość posiada wielką siłę atrakcyjną dla chłopów, widząc rozwój wymiany towarowej na zasadach spółdzielczych wprowadza krad do stosunków handlowych, wsi z miastem, usuwa z nich prywatnego pośrednika, znosi krzywdzący chłopów dawny poziom cen, który od wieków zawsze był korzystny dla miasta z uszczerbkiem dla wsi, stabilizuje ceny w ciągu całego roku, nie pozwalając prywatnym kupcom wzbogacać się na t.zw. cenach sezonowych itd. Spółdzielcze i spółdzielcze organizacje handlowe stwarzają nowe korzystne dla chłopstwa stosunki handlowe z miastem, wypierając stopniowo kapitał prywatny z obrotu towarowego miasta ze wsi.

W trzy lata po powstaniu Chińskiej Republiki Ludowej w rejonach wcześniej wyzwolonych było przeszło 4 tysiące spółdzielni produkcyjnych i przeszło 10 wzorowych gospodarstw zespołowych, stanowiących wyższy typ spółdzielczości.

W końcu 1952 roku w Chinach Ludowych istniały 52 zmechanizowane państwowe gospodarstwa rolne, posiadające łącznie 100 tysięcy hektarów ziemi, z której obsiano 130 tysięcy hektarów. Większość państwowych gospodarstw rolnych stworzono na wolkowicach lub na trudnych do uprawy gruntach.

Do otrzymania ziemi chłopi chińscy dążą obecnie do zwiększenia plonów. W tym celu nie ograniczają się tylko do polepszenia samej uprawy pól, lecz również usprawniają wszystkie czynności rolnicze, nabywają nowy inwentarz, lepiej nawadniają i uprawiają ziemię itd. Partia i Rząd Ludowy poświęcają wiele uwagi rozwojowi rolnictwa.

Dzięki osobistej inicjatywie tow. Mao-Tse-Tunga w ostatnich latach zbudowano szereg potężnych urządzeń hydro-technicznych na rzekach Chuaiche, Jang-tse, Chnauche, Jundiu oraz w prowincji Sin-tcjan.

Byłym robotnikom rolnym i biedakom rząd ludowy udziela pomocy na specjalnie korzystnych warunkach dla zagospodarowania się, nabycia inwentarza, bydła, nawozów sztucznych, narzędzi itd.

Cały wysiłek wsi po reformie rolnej został obecnie skierowany ku podniesieniu rolnictwa - podstawowego źródła dobrobytu i zamożności chłopstwa chińskiego.

Zniesienie feudalnego systemu własności ziemskiej i likwidacja feudalnej eksploatacji, przemiany w życiu gospodarczym i politycznym chłopstwa położyły kres stałemu kryzysowi chińskiego rolnictwa. Dzięki twórczemu entuzjazmowi chłopstwa, pod przewodnictwem Partii Komunistycznej i rządu ludowego produkcja rolna w Chińskiej Republice Ludowej z każdym rokiem wzrasta. W ciągu 3-ech lat istnienia chińskiej Republiki Ludowej globalne zbiory zbóż wzrosły o 40%, a bawełny trzykrotnie.

Równocześnie ze wzrostem produkcji rolnej wzrasta zdolność nabywcza ludności wiejskiej.

To reformy rolnej dobrobyt chłopów chińskiego poczyniła wzrastać; tworzy się chłonny rynek wewnętrzny. Wraz z reformami wsi chińskiej powstają warunki szerokiego uprzemysłowienia kraju.

/s2/

CZECHOSŁOWACJA

Reforma walutowa i zniesienie systemu kartkowego

Zgromadzenie Narodowe Republiki Czechosłowackiej uchwa-
liło ostatnio ustawę o przeprowadzeniu reformy walutowej i znie-
sieniu systemu kartkowego na artykuły żywnościowe i wyroby
przemysłowe. Ustawa ta została przyjęta z wielkim zadowoleniem
przez narody Czechosłowacji, które widzą w tym poważny krok
naprzód na drodze rozwoju pokojowej ekonomiki i podniesienie
poziomu życia mas pracujących.

Wprowadzenie w życie reformy pieniężnej i zniesienie sy-
stemu kartkowego na artykuły spożywcze oraz wyroby przemysłowe
stanowi najlepszy dowód doniosłych sukcesów, jakie z pomocą
Związku Radzieckiego Czechosłowacja osiągnęła w rozwoju swej
gospodarki narodowej, opartej na nowych socjalistycznych pod-
stawach. Na bazie socjalistycznej własności środków produk-
cji dwukrotnie wzrosła w ciągu ubiegłych lat produkcja przemy-
słu czechosłowackiego i podniesienie jego poziomu technicz-
nego. Pomysłnie przedstawia się rozwój socjalistycznej produk-
cji spółdzielczej na wsi, która wraz z państwowymi gospodarst-
wami rolnymi obejmuje w przybliżeniu 44% ziemi ornej. W socjali-
stycznym sektorze rolnictwa w coraz większym stopniu stosuje
się postępowe zasady agrotechniki i zootechniki rolniczej,
które wraz z rozwijającą się mechanizacją stwarzają odporne
warunki dla wzrostu wydajności pracy w rolnictwie. Dzięki po-
myślnemu rozwojowi sił wytwórczych, dochód narodowy zwiększył
się w porównaniu z poziomem przedwojennym o około 50% i dzięki
temu zabezpieczony został nieprzerwany wzrost stopy życiowej
mas pracujących.

Osiągnięcia te umożliwiły przystąpienie do jednego z
podstawowych zadań rozwoju socjalistycznej gospodarki naro-
dowej, do stworzenia zapasów artykułów konsumpcyjnych i pracy-
słowych. Jednocześnie nastąpiła pewnego rodzaju konsolidacja
handlu socjalistycznego, umożliwiającą należyte pośrednicze-
nie w obrocie towarowym od producentów do konsumentów.

Pomyślny rozwój gospodarki narodowej pozwolił obecnie
postawić zagadnienie wzmocnienia korony czechosłowackiej i
zwiększenia jej siły nabywczej. Z punktu widzenia dalszego
rozwoju budownictwa socjalistycznego, wzmocnienie korony cze-
chosłowackiej i zwiększenie jej siły nabywczej stało się nie-
zbędnie koniecznością; zagadnienie to rozwiązała reforma pie-
niężna. Celem jej było danie dobrze rozwijającej się gospodar-
ce narodowej mocnej, ustabilizowanej waluty, zwiększenie siły
nabywczej korony czechosłowackiej oraz zabezpieczenie w ten

5
warunków zasadniczego warunku szybszego rozwoju na drodze do socjalizmu i dalszego wzrostu stopy życiowej mas pracujących.

Po wyzwoleniu Czechosłowacji przez Armię Radziecką oswobodzone terytorium było całkowicie zalane bezwartościowym, inflacyjnym pieniądzem papierowym "protektoratu" i "państwa słowackiego", wydanym przez okupantów hitlerowskich. Gospodarka wojenna okupantów całkowicie zdeprecjonowała i zniszczyła walutę. Reforma walutowa w roku 1945 nie usunęła skutków gospodarzenia okupantów następstw drugiej wojny światowej. Stworzono wprowadzić pewne podstawy dla przejścia do gospodarki pokojowej i zapoczątkowania budownictwa socjalizmu, ale reforma walutowa z roku 1945 nie zapewniła i nie mogła zapewnić stworzenia istotnie mocnej i stabilizowanej korony. Już same zasady reformy nie były rekojmi pełnego odprowadzenia nadwyżki środków obrotowych. Zachowano prawo do zablokowanych wkładów oraz zwalniano te wkłady, nawet te, które nie były uzasadnione żadnymi rzeczywistymi potrzebami, tak, że do obiegu dostały się miliardowe sumy nie posiadające w żadnym stopniu wytworzonej produkcji. Do roku 1948 burżuazja wykorzystywała swoją stosunkowo silną pozycję w przemyśle, w budownictwie, w handlu hurtowym i detalicznym oraz w rolnictwie do nadwgrzeżenia korony czechosłowackiej. Rozmnożyła ona wielkie zyski i rozpętała niepohamowaną spekulację. Wskazy spekulacyjne w poważnym stopniu tezauryzowały się. Rozwój korony czechosłowackiej do lutego 1948 r. ulegał więc w znacznym stopniu wpływowi działalności sabotażowej i wywrotowej reakcyjnych partii burżuazyjnych, które znajdowały oparcie w stosunkowo silnym położeniu gospodarczym. W tym czasie ilość środków obrotowych nieustannie wzrastała.

Mimo usiłowań rządu, nie można było całkowicie przeciwstawić dalszej spekulacji kulków i różnych żywności kapitałowych oraz spekulacji, które w swoich rękach miały znaczne stezauryzowane środki. Wielkie ilości nagromadzonych środków pozostały w obiegu i nieustannie eskalowały uchwały rządu na rynku zaopatrzenia. Naruszały one zwłaszcza wszelkie uchwały rządu, zmierzające do utrzymania i przestrzegania dyscypliny ekonomicznej i dyscypliny pracy, do wprowadzenia zasad oszczędności na poszczególnych odcinkach gospodarki narodowej.

Reforma pieniężna zapewniła czechosłowackiej gospodarce walutę i ustabilizowaną koronę i zwiększyła jej siłę nabywczą. Wprowadziła ona na zniesienie systemu kartkowego i na pełny rozwój handlu socjalistycznego, jak również nieskrępowany rozwój przemysłu towarowej między miastem a wsią.

Reforma pieniężna stworzyła jednocześnie wszystkie warunki konieczne do realizacji zasady zapłaty według ilości i jakości wykonanej pracy i do konsekwentnego przestrzegania zasad rozdziału gospodarczego oraz innych zasad ekonomiki socjalistycznej. Dzięki temu reforma pieniężna stała się nieodzownym narzędziem gospodarki planowej.

Reforma podniosła wartość korony czechosłowackiej, ustalając 0,123.426 miliona starych złotych, w stosunku 5:1 wobec starej czechosłowackiej korony czechosłowackiej. Kurs korony został mocniej związany najsilniejszą walutą na świecie - rublem radzieckim. Stosunek korony czechosłowackiej do rubla radzieckiego wynosił jak 1,8 : 1, czyli rubel = 1 korona i 80 halerczom.

Ta zmiana wartości ma tym większe znaczenie, że w związku z wy-
mieną pieniędzy wycofano z obiegu zbędne środki obrotowe, a
tego zmiana wartości korony czechosłowackiej ma charakter sta-
ły. Zasady wymiany godziły z całą ostrożnością w elementy kapita-
listyczne i w spekulantów oraz znacznie zmniejszyły nagromadzone przez nich zapasy gotówki.

Reforma walutowa weszła w życie z dniem 1 czerwca 1955 r.
Wynagrodzenia za pracę i usługi oraz dodatki rodzinne, emery-
tury stypendia, zapomogi itd., jak również ceny, stawki podatko-
we i inne taryfy zostały przeliczone w tym dniu w stosunku -
5 koron starej waluty za jedną nową koronę.

Znajdująca się jeszcze w obiegu gotówka została wymienio-
na w dniach od 1 do 4 czerwca wszystkim osobom upoważnionym do
otrzymywania kart żywnościowych - a zatem wszystkim pracującym
w granicach 300 dawnych koron w stosunku 5:1. Sumy przekracza-
jące tę granicę wymienione zostały według kursu - 50 koron star-
ych za 1 nową.

Pozostałym obywatelom czechosłowackim wymieniono całą
gotówkę w stosunku 50:1. To samo dotyczyło gotówki organizacji
gospodarczych i wszelkich innych.

Oszczędności do wysokości 5000 koron wymienione zostały
w stosunku 5:1, od 5000 do 10.000 kr - w stosunku 6,25:1, od
10.000 do 20.000 kr - w stosunku 10:1, od 20.000 do 50.000 kr
- w stosunku 25:1, a oszczędności powyżej 50.000 - w stosunku
30:1.

Trzy polisach ubezpieczeniowych na życie stosunek prze-
liczeniowy wynosi 20:1.

Długi i zobowiązania, wypływające z umów pomiędzy orga-
nizacjami gospodarczymi i innymi na terenie Czechosłowacji oraz
pomiędzy Czechosłowacją a innymi państwami, przeliczono w
stosunku 5:1.

W związku z reformą pieniężną zniesiony został system
kartkowy na artykuły spożywcze i wyroby przemysłowe oraz po-
wójny rynek i nastąpiło przejście do systemu wolnego handlu
socjalistycznego z jednolitymi cenami detalicznymi. W ten spo-
sób jednocześnie zlikwidowano ostatnie pozostałości gospodar-
ki powojennej. Utrzymywanie systemu kartkowego było koniecz-
nością dla zapewnienia zaopatrzenia mas pracujących w artykuły
codziennego użytku. Nie ma wątpliwości, że system kartkowy
odegrał bardzo pozytywną rolę w rozwoju gospodarki socjalistycz-
nej i zagwarantował nieprzerwane zaopatrzenie mas pracujących.
Jednocześnie jednak okazało się, że system kartkowy był poważ-
ną przeszkodą i hamulcem przy realizowaniu zasad gospodarki
socjalistycznej. Okazało się, że system kartkowy prowadzi do
zrównania płac oraz obniżenia wartości pieniądza.

Reforma pieniężna pozwoliła na zniesienie systemu kartko-
wego i zapewnienia nieprzerwanego zaopatrzenia mas pracujących
zgodnie z zasadą: "Każdemu według jakości i ilości wykonanej
pracy". Reforma pieniężna pozwoliła następnie, na bazie silnie
go kursu korony czechosłowackiej, w pełni rozwinąć handel so-
cjalistyczny. W związku ze zniesieniem podwójnego rynku, obni-
żone zostały znacznie t.zw. ceny komercyjne, wprowadzając

polite ceny detaliczne. Nowe ceny detaliczne są przeciętnie ponad jedną trzecią niższe od dotychczasowych cen wolnorynkowych. Obniżone zostały znacznie ceny wyrobów sprzedawanych dotychczas po jednolitych cenach poza kartkami. Szczególnie do- uregulowano ceny wyrobów gotowych zarówno artykułów spo- żywczych, jak i wyrobów przemysłowych dla dzieci, w czym prze- widnie się szczególna troska rządu o potrzeby dzieci. Bardzo uregulowane są taryfy komunikacyjne, komorne, ceny elektrycznego, węgla, ceny różnych świadczeń; są one o wiele niższe niż w kapitalistycznej republice przedmonachijskiej.

Dzięki jednolitym cenom detalicznym, zabezpieczona zo- stała realna siła nabywcza korony czechosłowackiej. Ze względu na to, że ceny te są wyższe od niektórych cen przydziałowych, ustalono niektóre zasadnicze stawki płac i wynagrodzenia dla emerytury oraz dodatki rodzinne i zaopatrzenia. Ponadto zwiększono ulgi w podatku od wynagrodzeń dla ro- botników i urzędników, posiadających większą liczbę dzie- ci. W ten sposób zachowano wysokość płac i wynagrodzeń. Najwię- kzość osiągnęli robotnicy zatrudnieni w kluczowych ga- łęziach przemysłu, kopalniach, hutach itp., co jest wyrazem znaczenia ich pracy dla gospodarki narodowej.

W łączności z reformą walutową przeprowadzono poważną reformę taryf kolejowych. Przejazdy na krótkich odcinkach są teraz dwa razy tańsze, aniżeli w 1937 r. Znacznie potaniały także bilety robotnicze na pociągi podmiejskie.

Reforma pieniężna stworzyła lepsze warunki dla rozwoju produkcji między miastem a wsią. Dzięki wprowadzeniu jednolitych cen detalicznych, poważnie zwiększyła się wartość pieniądza, który otrzymują spółdzielnie produkcyjne, jak rów- nież mało- i średniorolni chłopi za dostawy obowiązkowe. Oprócz tego znacznie zwiększyły się premie w ramach państwowego planu nadwyżek oraz usilnie popiera się sprzedaż nadwyżek pro- duktów rolnych po cenach ustalonych w drodze umowy. Nie ma wąt- pliwości, że możliwość skupu wyrobów przemysłowych po przystępnych cenach zachęci spółdzielców oraz mało- i średniorolnych chłopów do zwiększenia produkcji, do przekraczania planowych zadań pro- duktowych i do rozwoju handlu produktami rolnymi.

System kartkowy z jednej strony doprowadził do tego, że do- szło do wzięcia wielu artykułów spożywczych, a z drugiej stro- ny bezpośrednio hamował rozwój spółdzielni produkcyjnych. Teraz widzi się, że wieś zabezpieczy sobie sama swoje zaopatrzenie żywnościowe i będzie starać się o jak największe do- dostki produktów rolnych do miasta, aby w drodze wymiany zaopa- trzyć się w wyroby przemysłowe. Taka wymiana sprzyja umocnieniu więzi między robotnikami ze spółdzielcami oraz mało- i średniorolnymi.

Przeprowadzenie reformy pieniężnej nie obeszło się bez poniesienia określonych strat przejściowych, które musiały ponieść niektóre warstwy ludności pracującej. Są to jednak straty, które zostały skompensowane wielkimi korzyściami, wpływającymi na to, że zwiększona została siła nabywcza korony czechosło- wackiej, obniżone ceny komercyjne, zabezpieczony dalszy rozwój gospodarki, kultury i dobrobytu mas pracujących.

Reforma pieniężna odpowiada życiowym interesom czechosłowackiego ludu pracującego. Pomoże mu ona w budownictwie socjalizmu i będzie skutecznym środkiem dalszego wzrostu jego stopy życiowej.

/p/

NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA

Stosunki gospodarcze ze Związkiem Radzieckim

Handel z krajami obozu pokoju odgrywa bardzo poważną rolę w życiu gospodarczym Niemieckiej Republiki Demokratycznej. Udział tych krajów w handlu zagranicznym N.R.D. jest zdecydowanie przeważającym. Na pierwszym miejscu znajduje się Związek Radziecki. Cała historia niemieckiego handlu zagranicznego wykazuje, że jego naturalny punkt ciężkości leżał zawsze w krajach wschodnich. Po roku 1945 handel z krajami obozu pokoju nabrał zupełnie nowego znaczenia, gdyż nie podlega on kryzysom i wstrząsom cechującym kapitalistyczny rynek światowy, opierając się na zasadach równości, obustronnych korzyści oraz wzajemnej pomocy w rozbudowie gospodarczej kraju. W takich stosunkach handlowych nie ma miejsca na niszczącą walkę konkurencyjną, ponieważ partnerzy są szczerze zainteresowani w sukcesach osiąganych przez poszczególne kraje. Szczególny charakter handlu zagranicznego z tymi zaprzyjaźnionymi krajami polega na tym, że rozszerza się on stale i planowo. Wzrost ten jest konsekwentnym wynikiem potężnego, nie znającego kryzysów rozwoju produkcji w krajach obozu demokracji i socjalizmu, wynikiem ich bliższej współpracy gospodarczej i stałego podnoszenia się stopy życiowej klasy pracującej. W oparciu o bezinteresowną pomoc Związku Radzieckiego i innych państw obozu pokoju, każde z państw demokracji ludowej znajduje na nowym rynku światowym potrzebne mu rodzaje maszyn, urządzeń, surowców i materiałów. Z drugiej strony, przewidziana na eksport produkcja tych krajów znajduje pewny zbytny na demokratycznym rynku światowym.

W ramach opartej na takich założeniach wymiany towarowej ze Związkiem Radzieckim, krajami demokracji ludowej i innymi Ludowymi otrzymuje Niemiecka Republika Demokratyczna w pierwszym rzędzie surowce i półfabrykaty dla dalszej przerobki przemysłowej, jak również artykuły rolnicze.

Poza tym N.R.D. importuje z tych krajów ważne dobra inwestycyjne; maszyny nowoczesnej konstrukcji, których sama nie produkuje.

W zamian za to eksportuje się wyroby przemysłu maszynowego, elektrotechnicznego, chemicznego i ceramicznego, włókienniczego, poligraficznego, przyrządy precyzyjne i artykuły optyczne oraz inne.

Taka struktura odpowiada w zupełności tradycjom niemieckiego handlu zagranicznego i potrzebom gospodarki N.R.D., w którym największy udział przypada na przemysł uszlachetniający.

Nie należy pomijać faktu, że Niemiecka Republika Demokratyczna dzięki temu, że jest członkiem Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, korzysta ze znacznych kredytów i poparcia

W rozwoju swego handlu zagranicznego, Wejście do Rady
nie tylko ułatwiło w dużym stopniu wykonanie planów gospodar-
czych N.R.D. i zwiększenie rozmiarów jej handlu zagranicznego,
ale poza tym unicestwiło amerykańskie próby blokady, mające
na celu przeszkody w rozwoju gospodarki narodowej w Niemiec-
kiej Republice Demokratycznej. Praktyka dowiodła, że kraje ka-
pitalistyczne stosując politykę blokady w stosunku do państw
obozu pokoju, same znalazły się w niepomysłnej sytuacji i pogłę-
biły własne trudności gospodarcze.

Rząd N.R.D. zawarł z zaprzyjaźnionymi państwami dłu-
goterminowe umowy handlowe, obowiązujące do r.1955.

Umowy te są szczególną formą uzgodnienia planów rozwoju
gospodarczego krajów obozu pokoju i zawierają wzajemne zob-
owiązania ekonomiczne na szereg lat. Dają one Niemieckiej Repu-
blice Demokratycznej możliwość wykonywania długofalowych planów
produkcyjnych, jak również umożliwiają gospodarce narodowej
zapewnienie dostaw najważniejszych artykułów.

W ramach stosunków handlowych z zaprzyjaźnionymi kraja-
mi szczególnie ważne znaczenie ma dla N.R.D. handel zagranicz-
ny ze Związkiem Radzieckim, który jest jej najpoważniejszym
partnerem. Udział jego w globalnych obrotach handlu zagranicz-
nego NRD wyniesie w r.1953 - 42%.

Handel zagraniczny Niemieckiej Republiki Demokratycznej
wzrastał z roku na rok. Jeśli przyjmiemy, że w roku
1950 wynosił on 100, to w r. 1952 wzrósł on do 174, a w r.1953
dotychczas około 218, czyli zwiększył się dwukrotnie.

W ramach zawartej 27.IV.r.b. umowy handlowej między ty-
mi dwoma krajami N.R.D. otrzyma następujące artykuły: rudę
żelaza, chromu, manganu oraz koks, surówkę i różne ferrostopy
dla przemysłu hutniczego, walcówkę, rury bez szwów i metale
nieżelazne między nimi miedź, ołów, cynę i cynk dla przemysłu
elektrycznego i elektrotechnicznego, ropę naftową, benzol, nafta-
nę i inne ważne artykuły chemiczne, bawełnę, wełnę i inne
wełniane. Tradycyjny przemysł futrzarski Niemieckiej Republiki
Demokratycznej otrzymuje skóry futerkowe, które po wyprawieniu
są poważnym artykułem eksportowym. Oprócz tego dostarcza
szereg najnowocześniejszych maszyn budowlanych i drogo-

W ramach umowy handlowej ustalono na r.1953 dalsze do-
stawy żywności i innych artykułów spożywczych, oraz
tego dostawy zbóż pastewnych i innych pasz białkowych.

Związek Radziecki dostarczy dla dalszej mechanizacji
rolnictwa - przede wszystkim w spółdzielniach produk-
cyjnych - najnowocześniejsze maszyny rolnicze i narzędzia,
oraz innymi 400 kombajnów do sprzętu zbóż i 140 kombajnów
do sprzętu buraków.

W zamian za to Niemiecka Republika Demokratyczna dostar-
czy ZSRR w r.1953 przede wszystkim wyroby przemysłu maszyno-
wego takie jak: wyposażenie górnicze, pompy i kompresory, obra-
bienie dla metali i drzewa, wyposażenia dla przemysłu chemicz-
nego i budowlanego, wyroby elektrotechniczne i precyzyjno-
techniczne, chemikalia, materiały budowlane oraz inne wyroby
techniczne.

Struktura wymiany towarowej ze Związkiem Radzieckim doskonale odpowiada potrzebom gospodarczym NRD. Podczas gdy w imporcie z ZSRR udział surowców przemysłowych wynosi około 50%, artykułów zaś spożywczych około 40%, udział przemysłowych wyrobów gotowych w eksporcie N.R.D. do Związku Radzieckiego stanowi około 85% globalnego wywozu. Realizacja zasadniczego prawa ekonomicznego socjalizmu w ZSRR zapewniającego pełne zaspokojenie stale wzrastających potrzeb materialnych i kulturalnych społeczeństwa, drogą ciągłego wzrostu i udoskonalania produkcji socjalistycznej na bazie najwyższej techniki umożliwia stały wzrost handlu zagranicznego pomiędzy ZSRR a innymi krajami obozu pokoju.

Podczas gdy dla eksportu zagranicznego Niemieckiej Republiki Demokratycznej zwiększają się coraz bardziej możliwości rozwojowe na światowym rynku demokratycznym, to handel zachodnio-niemiecki skurczył się na tym rynku do rozmiarów nie posiadających żadnego znaczenia. Olbrzymie zaostrzenie się walki konkurencyjnej na światowym rynku kapitalistycznym doprowadziło do tego, że w Niemczech zachodnich coraz bardziej wzrasta niewykorzystywanie zdolności produkcyjnych przemysłu, bezrobocie oraz sprzeczności pomiędzy Niemcami zachodnimi a innymi krajami kapitalistycznymi w walce o rynki zbytu i źródła surowców.

Handel zagraniczny Niemieckiej Republiki Demokratycznej ze Związkiem Radzieckim odpowiada interesom całych Niemiec. Gospodarka jednolitych, pokój miłujących i demokratycznych Niemiec rozkwitałaby dla dobra całej ich ludności, gdyby nie tylko sama N.R.D., lecz całe zjednoczone Niemcy mogły utrzymać stosunki handlowe z krajami obozu pokoju, przede wszystkim zaś ze Związkiem Radzieckim.

/p/

WĘGIERSKA REPUBLIKA LUDOWA

Budżet na r. 1953

Rozwój gospodarki krajowej zapewnia nieustanny wzrost dochodów budżetowych Węgierskiej Republiki Ludowej, które w poszczególnych latach wynosiły /w mld forintów/:

1947 r.	-	7,6	1951 r.	-	29,6
1949 r.	-	11,6	1952 r.	-	43,0
1950 r.	-	21,1	1953 r.	-	52,7

Stały wzrost dochodów państwowych zapewnił wykonywanie poszczególnych budżetów ze stałą nadwyżką części dochodowej nad rozchodową mimo, że wraz z rozwojem całego kraju jednocześnie wzrosły wydatki. Już w 1948/49 r. nadwyżka ta wynosiła kilka milionów forintów, osiągnęła ona w 1949 r. 50 mln for., w 1950 r. - 83 mln for., w 1951 - 200 mln for. i w 1952 r. - 428 mln for. W r. 1953 przewiduje się nadwyżkę w kwocie 675 mln forintów.

Budżet Węgier zapewnia pełną stałość waluty. Pozostawienie produkcji przemysłowej i rolnej oraz krajowego obrotu towarowego podnieść się znaczenie więcej, aniżeli obrót pieniężny. Dzięki

rozszerzeniu rozliczeń bezgotówkowych i przyśpieszeniu obrotu pieniężnego, ilość pieniędzy w obrocie pozostała prawie niezmieniona, a wielkość produkcji i obrotów handlowych węgierskich znacznie wzrosła.

W związku ze stabilizacją forinta wzrastają wkłady do oszczędnościowych, które podniosły się w ciągu jednego tylko roku o 28,7%.

Budżet państwowy Węgier na r.1953 świadczy o dalszym umacnianiu się materialnego i kulturalnego poziomu życia mas pracujących i stwarza przesłanki dla nowego rozkwitu gospodarki narodowej, a tym samym gospodarczej potęgi państwa.

Budżet przewiduje następującą strukturę dochodów wg zasadniczych pozycji /w %/:

	1952	1953
Wszystki dochód	100	100
tym:		
podatku obrotowego	60,5	52,0
" dochodowego	11,2	16,9
podatki płacone przez ludność	10,0	8,0
pożyczki państwowe	2,1	3,2

Jak wynika z powyższej tabeli zasadnicza część dochodu państwowego w 1953 r. jak i w 1952, przypada na wpływy z gospodarki narodowej, a tylko nieznaczna część - na podatki płacone przez ludność i na oszczędności /w formie pożyczek/ mas pracujących.

O rozwoju pokojowej gospodarki Węgierskiej Republiki państwowej świadczy struktura rozchodowej części budżetu na 1953:

	Suma /w mln for./	Udział /w %/
Wydatki ogólne	51.864	100
tym:		
na rozwój gospodarki narodowej	51.721	61,2
czego:		
inwestycje	19.019	37,0
wydatki socjalno-kulturalne	9.517	20,8
obronę	7.381	14,2
wydatki administracyjne	2.004	3,8

Budżet państwowy na r.1953 zapewnia szybki rozwój przemysłu w pierwszym rządzie przemysłu ciężkiego. Na finansowanie przemysłu ciężkiego budżet przewiduje 11,4 mld for. czyli wydatków na rozwój całego przemysłu. Większa część tych wydatków przypadnie na inwestycje dokonywane w ramach następujących resortów:

Ministerstwo Hutnictwa	- 2.460
Górnictwa i Przemysłu Energetycznego	- 2.450
Przemysłu Chemicznego	- 1.600
Przemysłu Materiałów Budowlanych	- 630

Oprócz tego wyasygnowano 180 mln for. na prace naukowo-badawcze w dziedzinie przemysłu ciężkiego i 90 mln for. na cele wykształcenia technicznego.

Ponadto 750 mln for. przewiduje się na inwestycje w budżetach Ministerstwa Przemysłu Lekkiego, Ministerstwa Przemysłu Spożywczego i Ministerstwa Skupu.

Budżet na r.1953 zapewni również rozwój krajowej gospodarki rolnej przede wszystkim umocnienia jego sektora socjalistycznego i wzrost mechanizacji robót rolnych. Ministerstwo Państwowych Gospodarstw Rolnych i Ministerstwo Leśnictwa inwestuje w państwowych ośrodkach maszynowych jak i w państwowych gospodarstwach rolnych i leśnych sumę 2.2 mld. forintów, oprócz tego wyasygnuje się dla potrzeb spółdzielni produkcyjnych kwotę 950 mln for. na kredyty średnio i długoterminowe.

Dzięki wzrostowi parku maszynowego w państwowych ośrodkach maszynowych sprzęt 95% zbiorów i uprawa 88% zasiewów zostanie dokonanych mechanicznie.

W wyniku dalszego wzrostu produkcji przemysłowej i rolniej wzrasta znaczenie transportu, w którym na inwestycje w 1953 przewiduje się o 60 mln for. więcej niż w roku ubiegłym.

Na rozwój sieci handlu wewnętrznego przewiduje się o 200 mln for. W r.1953 obroty towarowe państwowego handlu detalicznego zwiększą się o 13,5%, a handlu spółdzielczego o 12%.

Budżet państwowy Węgierskiej Republiki Ludowej jest budżetem pokój miłującego kraju i odpowiada wymogom podstawowego ekonomicznego prawa socjalizmu.

/s2/

Europejskie kraje kapitalistyczne

Wzrost zaostrenie się sprzeczności na światowym rynku kapita-
listycznym na skutek wejścia w życie Planu Schumana

Problem Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali był już w naszym piśmie niejednokrotnie poruszany zarówno w odniesieniu do poszczególnych rynków towarowych, jak też i przy omawianiu sytuacji polityczno-gospodarczej poszczególnych uczestników Wspólnoty.

Jak wiadomo, sześć państw zachodnio-europejskich /Francja, Niemcy zachodnie, Belgia, Holandia, Luksemburg i Włochy/ przyłączyły się w dniu 10 lutego b.r. do wspólnego rynku węgla, rudy żelaza i żelaznicy, zaś w dniu 1 maja - do wspólnego rynku stali i wyrobów stalowych. Utworzenie "wspólnego rynku" oznacza w teorii zniesienie barier celnych w obrotach węglem i stalą między państwami członkowskimi, wprowadzenie równego poziomu cen na tych rynkach, zatarcie charakterystycznych dla poszczególnych rynków różnic oraz wspólną politykę handlową wobec państw stojących poza pulą. Wszystko to razem ma przyczynić się do realizacji oficjalnie głoszonych haseł europejskich realizatorów Wspólnego Rynku, oraz ich amerykańskich popleczników - do obniżki cen węgla, rudy i żelaza oraz stali i wyrobów stalowych na rynkach Wspólnoty, do wprowadzenia wolnego, nieskrępowanego żadnymi dyskryminacjami handlu powyższymi artykułami oraz do zacieśnienia współpracy gospodarczej Europy zachodniej.

Po utworzeniu wspólnego rynku węgla, rudy i żelaza, zwołanym przez t.zw. Wysoką Radę Planu Schumana wprowadzone zostały dla całego obszaru Unii jednolite, maksymalne ceny tych artykułów, przy czym różnice poziomów cen na poszczególnych rynkach zostały wyrównane w dół, lub w górę. W rezultacie wprowadzenia nowych cen na wspólnym rynku węgla, nastąpiła dość poważna wahania w dotychczasowym poziomie cen wewnątrz Unii od przeciętnej niższej o ok. 2% cen belgijskich do przeciętnej o wzrostu o ca 9% cen holenderskich. Zmiany cen rudy żelaza były na ogół mniejsze, z wyjątkiem Francji, w której wewnętrzna cena rudy wzrosła o ok. 45%. Nastąpiła również we Francji dość poważna wyżka cen żelaza /15 - 20%/; w Holandii cena żelaza wzrosła o 70%. Jednocześnie w Niemczech zachodnich, Belgii i Belgii ceny żelaza spadły odpowiednio o 3,30 i 5%.

Już pierwsze wyniki działania Wspólnego Rynku wykazały efekty wręcz przeciwne, niż to początkowo zamierzano, - wykazujące się w postaci poważnej wyżki cen na niektórych rynkach. Był to początek licznych sprzeczności, które ujawniają się w trakcie działania puli węglowo-stalowej, a o której będzie mowa dalej.

Przepisy regulujące działanie wspólnego rynku stali, są nieco odmienne od przepisów wspólnego rynku węgla. Wysoka Władza doszła do wniosku, że bardziej wskazane będzie obecnie działanie tego rynku przy wolnej konkurencji i nie ustalaniu, przynajmniej narazie, maksymalnych cen, ograniczając się jedynie do przepisu zobowiązującego każde przedsiębiorstwo przemysłu hutniczego we wszystkich państwach uczestniczących w puli, do opublikowania do dnia 20 maja swoich cenników i warunków sprzedaży. Warunki działania tego rynku sprowadzają się do przepisów następujących: 1/ wolność wymiany /zabronione jest stosowanie kontyngentów ilościowych/, 2/ zawieszenie cel w obrotach między poszczególnymi krajami członkowskimi Wspólnoty, a utrzymanie taryf celnych w transakcjach z krajami trzecimi. Zdecydowano również, że pod koniec pierwszego miesiąca działania wspólnego rynku stali zbierze się konferencja konsumentów stali, która omówi wyniki działania tego rynku w początkowym okresie.

Zgodnie z zaleceniami Wysokiej Władzy producenci stali państw uczestniczących zgłosili w ustalonym terminie swoje nowe cenniki i warunki sprzedaży. Zmiany cen, które dokonane zostały w następstwie otwarcia wspólnego rynku, były początkowo utrzymane w dość wąskich granicach. Ceny zachodnio-niemieckie uległy niewielkiemu spadkowi /przeciętnie 2 - 3%/, ceny francuskie zostały natomiast o przeciętnie 3,3% podwyższone. W Belgii zwykła cen wyniosła ca 7 - 8%. Ogółem dla całego wspólnego rynku nastąpiło podrożenie stali o 1,2 do 1,3%.

Powyższe zmiany cen zostały przedstawione Wysokiej Władzy przez producentów Wspólnego Rynku. Odbyta jednak w dniu 11 czerwca b.r. konferencja konsumentów stali w Luksemburgu wykazała znaczne odchylenia między cennikami producentów, a cenami efektywnie płaconymi przez konsumentów. Te ostatnie były w większości wypadków znacznie wyższe od przeciętnej wysokości przewidzianej na obszar całego Wspólnego Rynku w wysokości 5,3%. Ogół konsumentów stali był na ogół bardzo zdziwiony tą zwykłą cen, tym bardziej, że w tym czasie tendencja na rynku była bardzo spokojna.

Wobec niedostatecznej jeszcze znajomości wyników działania Wspólnego Rynku, postanowiono konferencję luksemburską przełożyć na drugą połowę lipca b.r.

Jeżeli idzie o cła, jakie mają być stosowane przez państwa członkowskie puli przy obrotach wyrobami stalowymi z krajami trzecimi, Wysoka Władza zaleca dla uniknięcia komplikacji między poszczególnymi państwami członkowskimi wyrównanie dotychczas stosowanych przez nie taryf celnych według jednolitych stawek. Z pierwszym krokiem w kierunku ujednolicenia taryf celnych wystąpiła Francja, w której cła były dotąd stosunkowo najniższe. Nowe taryfy celne francuskie zostały nieco podwyższone, a przede wszystkim wprowadzono ponownie opłaty celne na szereg artykułów uprzednio od nich zwolnionych.

Już pierwsze tygodnie działania Wspólnego Rynku wykazały istnienie poważnych sprzeczności interesów między poszczególnymi państwami członkowskimi oraz ujawniły istotny charakter Planu Schumana, mającego rzekomo służyć celowi "zjednoczenia Europy".

Przed rozpoczęciem omawiania sytuacji poszczególnych państw członkowskich puli, warto podać kilka danych obrazujących potencjał produkcyjny Wspólnego Rynku wobec innych regionów przemysłowych: łączna produkcja węgla krajów Wspólnoty wynosi ok. 240 mln. ton rocznie, t.j. ok. 15% produkcji świata kapitalistycznego, ok. 47% produkcji Stanów Zjednoczonych i nieco więcej niż produkcja Anglii /229 mln. ton/; łączna produkcja stali krajów Wspólnoty wynosi 42 mln. ton tj. ok. 17% produkcji świata kapitalistycznego, 50% produkcji Stanów Zjednoczonych i 250% produkcji Wielkiej Brytanii.

Ogólna zdolność produkcyjna Wspólnego Rynku jest nadwyżkowa w zakresie stali, natomiast deficytowa jest produkcja niektórych gatunków węgla, szczególnie węgla koksującego, koksu, złomu, oraz zdecydowanie - rudy żelaznej.

Wśród państw partycypujących we Wspólnym Rynku zaznacza się poważna przewaga po stronie głównych partnerów Francji i Niemiec zachodnich z jednoczesnym upośledzeniem Włoch oraz państw Beneluksu. Jeżeli idzie o przemysł włoski, Wspólny Rynek stanowi poważną groźbę dla przemysłu metalowego Włoch północnych. Podwyższone ceny surowców w ramach Wspólnoty odwołują temu przemysłowi możliwość konkurencji z przemysłami pozostałych państw uczestniczących. Właściciel jednego z wielkich mediolańskich zakładów hutniczych wyraził się, że "wspólny rynek" naraził Włochy na działanie dumpingowych metod produkcji hutniczych Francji i Niemiec zachodnich oraz obrabował z tanich źródeł surowcowych.

Otwarcie wspólnego rynku stali, w wyniku którego zostały zniesione cła w obrocie wyrobami stalowymi między państwami uczestniczącymi, stanowi groźbę dla włoskiego przemysłu stalowego, narażając go na bezpośrednią konkurencję silniejszych partnerów. Skutki tej konkurencji przejawiają się w postaci coraz częstszego zamykania przedsiębiorstw i zwalniania pracowników. Tak np. zwalniają poważną część swego personelu zakłady Ilva w Savona, Morteo w Pegli, Montanella i Bruzzo w Bolzaneto. Z ogólnej liczby 120.000 osób zatrudnionych w przemyśle hutniczym, 75 tysiącom osób pracujących w gałęziach produkcji objętych planem Schumana zagraża stopniowo bezrobocie na skutek zamykania fabryk.

Charakterystycznym przykładem "współpracy" między państwami Wspólnoty była transakcja na złom między Włochami a Francją: według postanowienia Wysokiej Władzy, Włochy miały zakupić we Francji do dnia 15 marca 1953 r. 25.000 ton złomu żelaznego; kiedy jednak przedstawiciele przemysłu włoskiego wysłali się do Francji celem zawarcia kontraktu, Francuzi odmówili im sprzedania nawet 1 tony złomu mimo decyzji Wysokiej Władzy.

Jednym z podstawowych źródeł sprzeczności między poszczególnymi państwami członkowskimi Wspólnoty są różne koszty produkcji w każdym z nich. Np. koszty produkcji węgla w Belgii i Niemczech dwukrotnie wyższe niż w Niemczech zachodnich i w Holandii; ogólne koszty produkcji w Niemczech zachodnich są o 30% niższe od kosztów Francji czy Zagłębia Saary.

Szczególnie poważne różnice istnieją na obszarze Wspólnego Rynku w zakresie wysokości płac. Np. wysokość płac łącznie z świadczeniami socjalnymi wynosi na 1 tonę wydobywanego węgla: w Niemczech zachodnich 1.809 ffr., w Holandii 1.813 ffr., we Francji 2.665 ffr., we Włoszech - 2.921 ffr., i w Belgii 3.298 ffr.

Przeciwno tym rozpiętościom w kosztach produkcji i wy-
nikającym stąd nierównym warunkom konkurencyjnym, kraje Europy
zachodniej broniły się do chwili utworzenia Wspólnoty przez
stosowanie odpowiedniego systemu ceł, kontyngentów przywozu i
wywozu, taryf kolejowych, subwencji i ulg podatkowych itd.
Obecnie w myśl układu o wspólnocie węgla i stali, wszystkie
te środki odpadły, co ujawniło natychmiast sprzeczność intere-
sów poszczególnych państw i stało się przyczyną wielu zadrażeń.

Jak wiadomo np. Wysoka Władza przyznała belgijskim ko-
palniom węgla dość wysokie subwencje z t.zw. funduszu wyrównaw-
czego puli. Wyznaczając wysokość subwencji kierowano się tym,
że wydobycie węgla w kopalniach belgijskich jest najbarziej
kosztowne i najmniej rentowne ze wszystkich państw Wspólnoty.
Przeciwno rozmiarowi tych subwencji wystąpiła jednak Francja,
skarżąc się, że zbyt silnie subwencionowany węgiel belgijski
zagraża nisko wydajnym kopalniom francuskim w okolicy Nord i
Pas-de Calais, co może doprowadzić do utraty klientów fran-
cuskich w tych rejonach na rzecz konkurentów belgijskich. Wy-
stępując w obronie swoich interesów, Francja wytoczyła proces
przed Trybunałem Wspólnoty w Luksemburgu o anulowanie decyzji
Wysokiej Władzy na temat obecnego poziomu cen węgla belgijs-
kiego. Trzeba zaznaczyć przy tej okazji, że przed otwarciem
Wspólnego Rynku węgiel belgijski był znacznie droższy niż
francuski.

Skarga Francji jest zresztą trzecia z rzędu przedło-
nych, Trybunałowi do czasu jego utworzenia. Dwie poprzednie
wytoczone były przez Niemcy zachodnie: pierwsza przez związek
armatorów zachodnio-niemieckich przeciwko zlikwidowaniu przez
Wysoką Władzę specjalnych taryf na przewóz węgla na statkach
zachodnio-niemieckich i druga w tej samej sprawie - przez za-
chodnio-niemieckich dostawców węgla bunkrowego.

Najpoważniejsze sprzeczności w łonie puli węglowo-sta-
lowej powstają między jego dwoma głównymi partnerami - Francją
a popieranymi przez USA Niemcami zachodnimi, produkującymi
łącznie ponad 80% węgla, koksu i stali całej Wspólnoty, a z
których każdy dąży do zajęcia czołowego miejsca w puli. Sprze-
czności ten ujawniły się już po otwarciu wspólnego rynku węgla,
którego konsekwencje okazały się wybitnie niekorzystne dla
Francji. Fakt bowiem, że wydobycie tony węgla francuskiego
jest o 650 ffr. droższe niż w Niemczech zachodnich, umożliwiło
Niemcom przeniknięcie na rynek francuski. Wzrastający przywóz
konkurencyjnego węgla z Niemiec zachodnich do Francji stał
się przyczyną spadku wydobycia węgla we Francji w I kwartale
1953 r. o 100.000 ton w porównaniu z odpowiednim okresem po-
przedniego, i zmniejszenia ilości górników zatrudnionych w
przemysle węglowym /np. w marcu b.r. o 6.000 osób w porówna-
niu z marcem 1952 r./. Niemcy zachodnie są głównym producen-
tem węgla w całej Wspólnocie, bowiem przypada na nie obecnie
51,3% wydobycia węgla wszystkich krajów członkowskich.

Zazarta walka o pierwszeństwo między Francją a Niemcami
zaznaczyła się jeszcze wyraźniej na rynku stali. Kraje ucze-
stniczące w Planie Schumana produkują łącznie 42 mln. ton stali
rocznie /wg danych z 1952 r./; w tej liczbie Niemcy zachodni
- 15,8 mln. ton a Francja z Zagłębiem Saary - 13,7 mln. ton.

Belgia, Włochy i Luksemburg dają łącznie 27% ogólnej produkcji stali, Holandia posiadająca tylko jedną stalownię - 684.000 ton stali rocznie. I tu zaznacza się więc wyraźna przewaga po stronie Francji i Niemiec zachodnich na niekorzyść pozostałych państw członkowskich. Nic dziwnego, że rokowania w ramach Wspólnoty między partnerami francuskimi a niemieckimi nie-łatwymi napotykają ciągle na trudności, doprowadzają bowiem do stałych zadrażeń między nimi, ponieważ każde z tych państw chce korzystać ze wspólnego rynku w celu zwiększenia swego eksportu i utrzymania własnej, wewnętrznej klienteli. Francuskie burżuazyjne pismo "Tribune des Nations" pisze, że w bieżącym roku, Niemcy zachodnie wyprodukują 17,5 mln. ton stali, podczas gdy Francja z Zagłębiem Saary jest w stanie wyprodukować tylko 13 mln. ton i nie ma w obecnej chwili żadnych widoków na zwiększenie tej produkcji. Dziennik stwierdza z rozgoryczeniem, że ze wspólnego rynku ciągnąć zyski będzie tylko Zagłębie Ruhry". Zaściciele walcowni z Zagłębia Ruhry opracowali niedawno program przewidujący w 1954 r. osiągnięcie rocznej produkcji stali w wysokości 18 mln. ton a w 1957 - ponad 22 mln. ton. Komu nie dziwić, że oni możliwość tak znacznego rozszerzenia produkcji widzą jasno z amerykańskiego czasopisma "Business Week", które pisze: "Francuzi będą niezadowoleni jeśli inwestycje kapitałowe będą lokowane przede wszystkim w przemyśle niemieckim, ale Ruhra stanowi ciekawszy obiekt dla monopolu amerykańskich niż Francja". Pierwsze 400 milionów dolarów z kredytów amerykańskich przeznaczonych dla Planu Schumana zostało więc zainwestowane w Niemczech zachodnich, co jeszcze bardziej zaogniło walkę konkurencyjną między nimi a Francją.

W trakcie rokowań między obu państwami na temat zasad ogólnych wspólnego rynku stali wyłoniły się dalsze "różnice poglądów". Niemcy zachodnie pragną za wszelką cenę przeformować swój postulat, jeżeli idzie o podatkowanie eksportowanego węgla i stali; domagają się oni, aby węgiel i stal eksportowane z Niemiec zachodnich do państw Wspólnoty obciążone były podatkami zachodnio-niemieckimi, a nie podatkami w kraju odbiorcy. Francuzi przeciwstawiają się temu, żywiąc obawy, że ułatwiłoby to hutom i kopalniom zachodnio-niemieckim oparcie rynku francuskiego. Drugim problemem, budzącym silne kontrowersje, jest kwestia rabatów, przyznawanych zależnie od ilości nabywanej w hutach zachodnio-niemieckich stali. Niemcy pragną ustalić ulgi i rabaty w ten sposób, aby ich przemysł przetwórczy zachęcić do zaopatrywania się w stal surową jedynie w zakładach zachodnio-niemieckich.

Sprzeczności na polu podatkowym między Francją a Niemcami zachodnimi doprowadziły do otwartej "wojny podatkowej" między tymi państwami. Wojna ta polega na zakwestionowaniu przez Niemców francuskiego systemu podatkowego, który przewiduje, że producent francuski sprzedający stal na eksport, otrzymuje od państwa zwrot opodatkowania w wysokości 16,35% ad valorem, jednocześnie francuskim nabywcom stali importowanej dorzucany jest do ceny kupna podatek w wysokości ok. 20%. W Niemczech zachodnich wysokość podatku doliczanego do ceny kupna przy imporcie a zwracanego przy eksporcie wynosi ok. 4%. Wysoka podaż tymczasowo poparła utrzymanie francuskiego systemu podatkowania, na co strona niemiecka zgłosiła gwałtowny protest, obawiając się szczególnie konkurencji stali francuskiej na rynku Niemiec południowych. Jak pisze "Secofi", za-

chodnio-niemieckie koła przemysłowe noszą się z zamiarem przedłożenia tej kwestii również przed Trybunałem Rozjemczym, motywując to tym, że postępowanie Francuzów stoi w sprzeczności z art. 60 układu o wspólnym rynku, który zabrania jakichkolwiek posunięć natury dyskryminacyjnej oraz z artykułem 40, zabraniającym stosowanie subwencji państwowych. To samo pismo zamieszcza pełną oburzenia wypowiedź zachodnio-niemieckiego "Industrie-Kurier" komentującego sprawę podatków francuskich: "Czy wspólny rynek istnieje, czy nie? Przecież sama idea takiego rynku wyklucza możliwość, "eksportowania" i "importowania". Byłoby to zaiste zbyt wygodne obchodzić początkowe trudności Wspólnoty przez zamierzanie zniesionych nareszcie barier celnych na system zarządzania faworyzujących eksport a ograniczających import". W odpowiedzi na zresztą na francuskie podatki, zachodnio-niemiecki Bundesrat uchwalił w dniu 5 maja ustawę, zgodnie z którą rząd uprawniony jest do podniesienia ceł przy wwozie produktów ciężkiego przemysłu z 6% do 12%. Ustawa ta została z kolei przez prasę francuską skomentowana jako dyskryminująca wolny handel i sprzeczna z postanowieniami Wysokiej Władzy.

Obawa monopolistów francuskich przed hegemonią Niemiec zachodnich w ramach Planu Schumana powoduje usztywnienie stosunków Francji w sprawie Saary. Francuski ciężki przemysł zwraca uwagę, że w 1952 r. produkcja żelaza i stali w Niemczech zachodnich wyniosła 35% ogólnej produkcji całej Wspólnoty, w Francji zaś - 27%. W tej sytuacji monopolisci francuscy nie chcą zrezygnować ze stalowni Saary, które wytworzyły w ub. roku 2.8 mln. ton stali.

Tak więc prorokowana przez inicjatorów Planu Schumana "wzajemna współpraca i pomoc" zamienia się w coraz poważniejszą rozbieżność i sprzeczność między uczestnikami Wspólnoty.

Sprzeczności między poszczególnymi państwami członkowskimi nie są zresztą jedyną przeszkodą w działalności Unii Węgla i Stali. Poważne trudności nastręcza fakt, że producenci 6 krajów członkowskich, korzystając z kontaktów nawiązanych w łonie Wspólnoty, zaczynają porozumiewać się co do wielu warunków sprzedaży i porozumienia te zaczynają przybierać charakter dawnych przedwojennych karteli. Np. jeżeli idzie o eksport do krajów trzecich, to przemysłowcy sześciu państw członkowskich zawarli niedawno bez zgody Wysokiej Władzy umowę w sprawie cen, mającą na celu podniesienie cen eksportowych. Ta umowa, która zawarta była początkowo do 1 czerwca, została przedłużona na dalsze 4 miesiące do 1 października. Chodzi tu o porozumienie tylko w sprawie cen, bez ustalania kwot eksportowych i innych warunków. Typowym przykładem porozumienia o charakterze kartelowym są układy zawarte za plecami Wysokiej Władzy a dotyczące regulacji cen wewnątrz Wspólnoty i cen eksportowych, idące w kierunku ograniczenia wolnej konkurencji i zapewnienia sobie zysków kosztem konsumentów.

Nie trzeba chyba dodawać, że te kartelowe porozumienia wywołały oburzenie odbiorców. Już obecnie podnoszą się skargi, że partnerzy schumanowscy stosują "praktyki dyskryminacyjne", które są formalnie zabronione przez układ o wspólnocie węgla i stali /Artykuł 65 układu stwierdza, że zabrania się wszelkich porozumień producentów, któreby utrudniały wolną konkurencję/.

Komentując powyższe zagadnienie, pismo "Financial Times" stwierdza, że Wysoka Władza ma bardzo utrudnione zadanie jeśli chodzi o walkę z porozumieniami kartelowymi, albowiem uczestnicy tego rodzaju umów ze zrozumiałych względów starają się ich nie ujawnić. Pismo sądzi, że porozumienie między przemysłowcami francuskimi i belgijskimi a niemieckimi, które zostało wykryte przypadkowo, nie stanowi wyjątku i że należy się liczyć, iż tego rodzaju porozumień będzie znacznie więcej.

Na konferencji prasowej, która odbyła się niedawno w Kolonii z inicjatywy Unii zrzeszeń przemysłowych 6-ciu państw Wspólnoty przy udziale przedstawicieli francuskich, belgijskich, luksemburskich i zachodnio-niemieckich organizacji przemysłu hutniczego, przedstawiciel francuskich kół przemysłowych, Ricard, próbował tłumaczyć przyczyny powstawania porozumień między producentami w Łonie Wspólnoty. Ricard stwierdził, że w ciągu ostatnich 6-ciu miesięcy ceny stali na rynkach zagranicznych załamały się w sposób niezwykle. "Przypuszczaliśmy" - powiedział Ricard - "że było w interesie nie tylko naszych przedsiębiorstw, lecz również naszych krajów i całej Wspólnoty, aby wejść w porozumienie nie pozwalające na sprzedaż na rynkach zewnętrznych taniej, niż na rynku wspólnym". Ricard stwierdził również, że umowa o cenach nie jest sprzeczna z Władzą o Wspólnocie. Dodał on, że nie leży w interesie Wysokiej Władzy, by Wspólnota ponosiła straty na rzecz państw, które do niej nie należą.

Wypowiedź Ricarda potwierdza jeszcze raz istotne znaczenie porozumień kartelowych tego europejskiego "superkartelu" dla konsumentów wyrobów z żelaza i stali.

Stosunek państw trzecich do puli schumanowskiej stanowi oddzielny problem, zasługujący na szersze omówienie.

Jak wspomniano powyżej, w jak najsprawniejszym działaniu Wspólnego Rynku zainteresowane są Stany Zjednoczone, pragnące podporządkować sobie zasoby przemysłowe Europy zachodniej przez połączenie ich we wspólnej puli węgla i stali. Jest jednak wyraźnie niepokojące dla amerykańskich "patronów" Unii, że coraz poważniejsze sprzeczności, na jakie napotyka ona w swoim działaniu, utrudniają zrealizowanie zarówno Planu Schumana jak i planów amerykańskich. Zaniepokojenie jest o tyle uzasadnione, że ze wszystkich projektowanych "zjednoczeń europejskich", a jest ich obecnie około dziesięciu, jedynie "zjednoczenie węgla i stali" zaczęło przybierać realne formy. Gdy tylko jednak doszło do praktycznej realizacji planów i umów, okazało się, że są one albo niewykonalne, albo też, że ich realizacja prowadzi do zaostrzenia sprzeczności między monopolistycznymi grupowaniami poszczególnych krajów. Dominująca w zjednoczeniu polityka monopoli zachodnio-niemieckich - głównej ostoji Waszyngtonu - prowadzi do zaostrzania niesnasek między członkami puli. Amerykanie poważnie obawiają się, że niesnaski te mogą rozsać od wewnątrz Wspólnotę węgla i stali, która według koncepcji Waszyngtonu - ma stanowić ekonomiczną bazę agresywnej europejskiej wspólnoty obronnej".

Nic dziwnego, że we wszelkich potrzebach finansowych koniecznych dla "podtrzymania" Unii, Wysoka Władza zwraca się do Stanów Zjednoczonych. Przewodniczący Wysokiej Władzy, Jean Monnet opracował niedawno plan inwestycji Wspólnego Rynku w

okresie najbliższych czterech - pięciu lat. Wartość tych inwestycji wynosi ok. 2.660 mln. dolarów, w tym ok. \$ 1 mld. na potrzeby przemysłu węglowego, ok. \$ 260 mln. na potrzeby elektryfikacji, ok. \$ 300 mln. na produkcję brykietów i kilkaset milionów dolarów na inwestycje w kopalniach rudy żelaza.

Po uzyskaniu kredytów niezbędnych dla sfinansowania tych inwestycji udała się do Waszyngtonu w dniu 22 maja delegacja Wysokiej Władzy z przewodniczącym Monnetem oraz wiceprzewodniczącym - Etzellem na czele. Podróż Monneta wywołała żywe komentarze w prasie zachodnio-europejskiej. "Financial Times" przypuszcza, że większość kredytów, jakie Monnet uzyska od USA, będzie pochodziła raczej z prywatnych, niż z rządowych źródeł. Paryska "Tribune de Nations" zamieściła w związku z podróżą ciekawą wypowiedź: "Monnet musi otrzymać od swych waszyngtońskich przyjaciół szerokie kredyty na podtrzymanie zjednoczenia węgla i stali, w przeciwnym bowiem wypadku, istnienie tego zjednoczenia będzie poważnie zagrożone".

Osobnym punktem tego zagadnienia jest ustosunkowanie się Wielkiej Brytanii do puli schumanowskiej. Sądząc po dość żywych komentarzach na łamach prasy brytyjskiej dotyczących zasad i skutków działania Wspólnego Rynku problem ten nie jest dla brytyjskiego przemysłu obojętny. Nie mogą przystąpić do Wspólnego Rynku ze względu na powiązanie układami z Commonwealthem jak również i z tego względu, że w wypadku przystąpienia celowałaby zrezygnować ze stosowanych na obszarze Imperium preferencyjnych, Wielka Brytania stoi w obliczu poważnej konkurencji kontynentalnego super-kartelu, którego nadwyżki eksportowe, być może w niedługim czasie, zaczną kierować się na rynki opanowane do tej chwili przez Brytyjczyków. Niezależnie od tego, Wielka Brytania zdaje sobie doskonale sprawę z faktu, że Plan Schumana, popierany przez monopole amerykańskie, stanowi w gruncie rzeczy w ich rękach narzędzie walki przeciwko konkurencji brytyjskiej.

Ze szczególnym zaniepokojeniem śledzone są w Wielkiej Brytanii porozumienia kartelowe, pojawiające się w łonie Wspólnym, których istnienie jeszcze bardziej zaostrzy walkę konkurencyjną między przemysłami Unii a przemysłem brytyjskim. Ustalenie cen minimalnych na węgiel oraz istniejący w ramach Wspólnoty kartel eksportowy stali są dla Wielkiej Brytanii szczególnie groźne ze względu chociażby na sam fakt, że - jak pisze "Financial Times", brytyjskie ceny eksportowe stali były jeszcze przed utworzeniem Wspólnego Rynku znacznie wyższe od kontynentalnych.

Poważną obawę przed wynikami działalności Planu Schumana na żywią również monopoliści Japonii. Obawa ta zaznacza się szczególnie na rynku stali i to do tego stopnia, że organizuje się obecnie w Japonii potężny kartel stalowy dla stworzenia przeciwwagi wobec puli schumanowskiej. Działalność tego kartelu oparta będzie o podwójny system cen:

- 1/ cen eksportowych dostosowanych do poziomu światowego,
 - 2/ cen wewnętrznych utrzymanych na poziomie "ściśle ekonomicznym".
- Celem sfinansowania działalności kartelu, japońscy producenci stali zwrócili się do rządu o udzielenie subwencji w wysokości 25 miliardów jenów, tłumacząc tę prośbę wysokimi

kosztami produkcji surówki i węgla w Japonii. Jak donoszą z Tokio, prośba ta jest zasadniczo aprobowana przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu.

Jeżeli idzie o bezpośrednich europejskich sąsiadów Wspólnoty Węgla i Stali, wiele miejsca poświęca warunkom konkurencji ze Wspólnym rynkiem prasa szwajcarska i austriacka. Główna przed konkurencją Wspólnoty przebija bardzo wyraźnie w artykule "Neue Zürcher Zeitung", która pisze: "ponieważ przeciętne koszty produkcji są w Szwajcarii wyższe niż na obszarze Wspólnoty, nie należy zamykać oczu na niebezpieczeństwo wyniszczenia dla szwajcarskiego przemysłu żelaznego z perspektyw konkurencji ze Wspólnotą". Pismo wskazuje również na konieczność zmodernizowania szwajcarskich urządzeń produkcyjnych oraz wprowadzenie "bardziej racjonalnych metod produkcji". Ponieważ zastój na tym odcinku oznacza niebezpieczeństwo postąpienia w tyle za poważnym konkurentem.

Jeżeli idzie o nastawienie Austrii do Wspólnego Rynku, to perspektywy austriackiego przemysłu żelaznego określa w swoich goryczy słowach wiedeńska "Internationale Wirtschaft" pisząc: "Granice celne Wspólnego Rynku, stwarzają sztuczną przeszkodę, która jest praktycznie nie do pokonania. Jeśli się doda do tego, że przemysł amerykański - cierpiący na nadprodukcję stanowi również poważną konkurencję na terenie Europy, to przyszłość austriackiego przemysłu ciężkiego, wydaje się być bardzo niepewna".

W innym artykule ten sam dziennik pisze: "Paradoksem jest z jednej strony mówić o jedności świata zachodniego postawiając z drugiej strony kraje sąsiadujące własnemu losowi i zagrażając ich żywotnym interesom przez tworzenie między-narodowych karteli, jak np. Unia Węgla i Stali".

Szwedzki minister handlu, Ericson, przemawiając na zebraniu przemysłowców w miejscowości Skelleftea w Szwecji przedstawił Plan Schumana, jako organizację powodującą "duże obniżenie w ekonomice Europy zachodniej". Pretensja Szwecji do adresu Planu Schumana kieruje się głównie do Niemiec i krajów zachodnich, które podwyższając cła importowe na wyroby stalowe naraziły poważnie eksportowi szwedzkich wyrobów stalowych, powołanemu w poważnej mierze właśnie do Niemiec. Zarządzenie podwyższenia ceł jest jednym ze skutków Planu Schumana - czego niechęć Szwedów do tej instytucji. Podwyższenie ceł w Niemczech jest żywo i nieprzyjaźnie komentowane przez prasę szwedzką.

Istnienie puli węglowo-stalowej niewątpliwie brane pod uwagę w sprawozdaniu Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ na temat perspektyw eksportowych zachodnio-europejskiego przemysłu stalowego. Stwierdzono, że przy pomyślnym rozwoju przemysłu zachodnio-europejskiego można ułokować poza Europą zachodnią w r. 1956 10,5 mln. ton stali, a w r. 1960 - 19 mln. ton. Dla porównania sprawozdanie podaje, że w 1951 r. eksport wyniósł 10,2 mln. ton. W razie pomyślnego rozwoju gospodarczego istnieją, zdaniem komisji, szanse, że Europa zachodnia dostarczać będzie 80% całego importu stali kapitalistycznych krajów Azji, Ameryki Łacińskiej i Afryki. Zależy to jednak przede wszystkim od rozmiarów eksportu kapitałów na potrzeby rozbudowy przemysłowej tych krajów.

W raporcie Europejskiej Komisji Gospodarczej nie był jednak wspomniany istotny cel istnienia w centrum Europy potężnego super-kartelu węglowo-stalowego, zagrażającego normalnemu rozwojowi gospodarczemu krajów ościennych. Popieranie tego kartelu przez monopolistów amerykańskich oraz stwarzanie w jego ramach uprzywilejowanej pozycji odradzającemu się przemysłowi wojennemu Niemiec zachodnich, nie pozostawia żadnej wątpliwości, że t.zw. Wspólnota Węgla i Stali stanowi zaplecze militarystyki odbudowywanego w Europie zachodniej pod naciskiem amerykańskim. Bezpośredni wpływ wprowadzenia w życie Planu Schumana jest już widoczny: zamykanie "nierentownych" fabryk i kopalń, zwalnianie i urlopowanie pracowników, co powiększa rzeszę bezrobotnych w krajach uczestniczących w Planie, ucisk wywierany przez kapitalistów na masy robotnicze w postaci żądań zwiększenia wydajności pracy przy jednoczesnym zmniejszeniu płac /np. w Zagłębiu Saary przy ogromnym wzroście wydajności pracy, aktualne płace realne są obecnie o 1/3 niższe od przedwojennych/.

Ta sytuacja sprawia, że pracownicy przemysłu węglowo-stalowego zachodniej Europy jednoczą się coraz bardziej w walce przeciwko Planowi Schumana, którego działalność jest w pierwszej mierze przyczyną pogarszania się ich sytuacji życiowej. Masy pracujące zachodniej Europy coraz wyraźniej dostrzegają istotny charakter Planu Schumana, będącego w rękach monopolistów nie tylko narzędziem ucisku zatrudnionych w przemyśle pracowników, ale również bazą zbrojeniową t.zw. "Europejskiej Wspólnoty Obronnej".

Coraz wyraźniej uwydatnia się fakt, że urzeczywistnienie tego planu grozi niebezpieczeństwem ponownej wojny, a więc skierowany jest on w pierwszym rzędzie przeciwko interesom miłującym pokój narodów.

EUROPEJSKA UNIA PŁATNICZA

Rozliczenie za maj

Zgodnie z informacjami opublikowanymi przez "Neue Zürcher Zeitung" o stanie kont poszczególnych państw członkowskich w stosunku do EPU w wyniku rozrachunków majowych, największe saldo dodatnie w tym miesiącu posiadały Niemcy zachodnie, których nadwyżka wyniosła $\text{£ } 40$ mln. wobec $\text{£ } 43,3$ mln. w kwietniu. Również Wielka Brytania posiadała w maju saldo wierzycielskie wynoszące $\text{£ } 20$ mln., znacznie mniejsze jednak od jej nadwyżki kwietniowej - $\text{£ } 42,7$ mln. Nadwyżka Szwajcarii wyniosła w maju $\text{£ } 14,8$ mln., wobec $\text{£ } 8,8$ mln. w kwietniu. Saldo dodatnie posiadała w maju również Holandia, wyniosło ono $\text{£ } 8,5$ mln., a więc było mniejsze od holenderskiej nadwyżki kwietniowej wynoszącej $\text{£ } 14,2$ mln. Belgia, która w wyniku rozrachunku kwietniowego posiadała deficyt $\text{£ } 17,9$ mln., w maju wykazała lekką nadwyżkę - $\text{£ } 0,2$ mln. Wreszcie Austria, na której niekorzystnie wypadło w kwietniu saldo ujemne $\text{£ } 4,5$ mln. w obrachunku majowym osiągnęła nadwyżkę $\text{£ } 3,7$ mln.

W szeregu państw dłużniczych na pierwszym miejscu stoi Francja, której saldo ujemne wyniosło £ 37,4 mln., w porównaniu do £ 51,6 mln. w kwietniu. To niej następują Włochy również saldem ujemnym wynoszącym £ 25,5 mln. / £ 22,9 mln. deficytu w kwietniu/. W ten sposób łączne włoskie saldo dodatnie, które na koniec kwietnia wynosiło jeszcze £ 29,2 mln. spadło w maju do £ 3,7 mln. Spośród krajów skandynawskich, Szwecja posiadała w maju niedobór w wysokości £ 3,4 mln. / £ 10,5 mln. deficytu w kwietniu/, Norwegia - niedobór wynoszący £ 10 mln. /wobec £ 3,1 mln. w kwietniu/ i Dania - deficyt £ 3,7 mln., wobec £ 0,9 mln. nadwyżki w kwietniu. Saldo ujemne Portugalii wyniosło £ 0,2 mln. wobec nadwyżki £ 1,2 w kwietniu. W podobnym położeniu znajduje się również Turcja, która w maju posiadała niedobór £ 0,5 mln. na miejsce nadwyżki £ 3,9 mln. w kwietniu. Grecja posiadała niedobór £ 3,8 mln. / £ 1,2 mln. w kwietniu/ oraz Islandia - niedobór £ 2,2 mln. wobec £ 1 mln. deficytu w kwietniu.

Zapasy gotówkowe Unii, które w kwietniu wzrosły o £ 15,7 mln. do sumy £ 408,5 mln., uległy w maju również pewnej niewielkiej zwwyżce. Według tymczasowych obliczeń dochody netto w złocie wyniosły w maju £ 5 - 6 mln. Kumulatywne zestawienie sald dłużniczych i wierzycielskich poszczególnych państw członkowskich Unii w okresie od 1.VII.1950 r. do 31.V.1953 r. przedstawia się jak poniżej:

	deficyty /-/ lub nadwyżki /+/ w mln jednostek rozrachunkowych wz. dolarów/	Regulacja należności	
		w złocie	w drodze kredytu
Austria	+ 9,3	-	+ 9,3
Belgia/Luksemburg ..	+ 384,5	+156,3	+228,3
Francja	- 44,7	- 5,6	- 39,1
Niemcy	- 674,4	-362,4 ^{2/}	-312,0
Islandia	- 1,0	- 1,0	-
Islandia	- 380,6 ^{4/}	+154,8	+225,8
Niemcy zachodnie ...	- 1,8	- 0,1	- 1,7
Norwegia	+ 524,4 ^{3/}	+212,2	+312,2
Portugalia	- 48,6	- 6,6	- 42,0
Szwecja	+ 64,9	+ 25,4	+ 39,4
Szwajcaria	+ 186,6	+ 67,3	+119,3
Turcja	+ 246,9	+ 98,4 ^{6/}	+148,4
Włochy	- 112,6	- 92,6	- 30,0
Włochy	- 768,0	-235,6	-532,4
Włochy	+ 3,3	-	+ 3,3
Łącznie nadwyżki	+1800,4	+714,4	+1086,0
Łącznie niedobory	-1661,0	-703,8	- 957,3

z tego 53,9 mln. poza kwotą
z tego 154,4 mln. płatności w złocie poza kwotą
z tego 24,4 mln. poza kwotą
z tego 25,6 mln. poza kwotą
od 1.XI.1950 r.
z tego 72,6 mln. płatności w złocie

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Handel zagraniczny Niemiec zachodnich w kwietniu kształtował się następująco: import wyniósł 1.252 mln.DM, tj. o 2% w porównaniu z marcem /1.279 mln./, eksport natomiast przekroczył poziom marcowy /1.473 mln./ o 3% i wyniósł 1.520 mln.DM. Nadwyżka eksportowa Niemiec zachodnich w kwietniu wyniosła więc 268 mln.DM.

W ciągu pierwszych czterech miesięcy bieżącego roku import zachodnio-niemiecki wyniósł 5.060 mln.DM., t.zn. w stosunku do analogicznego okresu 1952 r. spadł o 10% pod względem wartości, jednakże wzrósł o 7% pod względem ilości. Stało się to na skutek spadku cen na światowym rynku kapitalistycznym. Eksport w okresie styczeń - kwiecień wyniósł 5.489 mln.DM.

Dodatknie saldo handlowe Niemiec zachodnich w ciągu pierwszych 4-ch miesięcy b.r. wyniosło 429 mln. wobec 400 mln. nadwyżki importowej w analogicznym okresie 1952 r.

W związku z oporem, na jaki napotykają Niemcy zachodnie na rynkach zagranicznych ze strony dominujących tam dotychczas eksporterów./

"Handelsblatt" opublikował artykuł p.t. "Konkurencja zagraniczna staje się coraz ostrzejsza". Zachodnio-niemieckie koła gospodarcze obawiają się bowiem w najbliższej przyszłości pojawienia się tendencji spadkowej w eksporcie. Obawy te spowodowane są dwoma przyczynami: po pierwsze chodzą o zdobycie coraz większej ilości rynków zbytu przez USA, po drugie o nagromadzenie zapasów w szeregu krajów zamorskich w związku z agresją amerykańską na Korei, co nie-wątpliwie przyczyni się do zmniejszenia napływu zamówień z zagranicy. "Należy się liczyć z tym, że eksporterzy nasi napotykać będą na coraz większą konkurencję" - stwierdza "Handelsblatt" i pisze dalej, że Brytyjczycy zdobywają szereg rynków Ameryki Łacińskiej oraz rynków imperialnych".

Na Dalekim Wschodzie duże znaczenie ma konkurencja japońska. Ceny, za jakie sprzedaje swe towary Japonia są bardzo niskie. Gatunek eksportowanych towarów jest znacznie lepszy niż przed wojną. Również Czechosłowacja oferuje swoje towary po niskich cenach. Zbyt towarów czeskich jest wprawdzie nadal nieznaczny, gdyż szereg odbiorców z obawy przed czarną listą nie korzysta z ofert czeskich, jednakże Niemcy zachodnie powoli nie obawiają się wzrostu zbytu towarów czeskich jaki może nastąpić w związku z "ofensywą pokoju".

Jeśli chodzi o kwestie płatności to struktura zachodnio-niemieckiego eksportu wymaga długoterminowego finansowania, o ile eksport zachodnio-niemieckich dóbr inwestycyjnych ma być zwiększany. Jednakże Niemcy zachodnie nie są w stanie obecnie udzielać swoim odbiorcom długoterminowych kredytów. Jeżeli zdolność konkurencyjna eksportu zachodnio-niemieckiego nie

Wiedzie utrzymana należy się obawiać - pisze "Handelsblatt", że większe rynki zostaną utracone na rzecz państw konkurencyjnych. Rozwiązanie tego problemu nastąpić może poprzez ogólną zniżkę kosztów produkcji.

Jako jeden z przykładów niewłaściwej polityki handlowej stosowanej przez Niemcy zachodnie pod wpływem zaleceń amerykańskich przytacza "Handelsblatt", fakt, że Urząd Handlu Wschód - zachód zakazał jednej z gałęzi przemysłu żelaznego /pomimo silnej tendencji spadkowej eksportu tego właśnie przemysłu/, produkującej żelazne beczki i cysterny zawarcia transakcji z Rumunią, pomimo że artykuły te nie figurują ani na międzynarodowej liście embargo ani na zachodnio-niemieckiej liście towarów zakazanych do eksportu do krajów demokracji ludowej.

Również szereg innych czołowych czasopism niemieckich coraz częściej poddaje krytyce amerykańskie embargo na eksport do krajów demokracji ludowej. "Die Welt" stwierdza, że Francja, Belgia oraz Wielka Brytania wykorzystują swoje możliwości i wysyłają do krajów Europy Wschodniej szereg towarów. Np. ostatnio Czechosłowacja otrzymała z Belgii i Francji takie same maszyny, których dostarczenia musiały odmówić Niemcy zachodnie. Okupacja bowiem amerykańska w tym kraju powoduje bardziej surową kontrolę eksportu, co stwarza dla Niemiec zachodnich trudniejsze warunki walki o rynki wschodnie.

Podobnie wypowiada się "Der Spiegel" komentując zakaz eksportowania zachodnio-niemieckich mechanizmów do zabawek mechanicznych.

Wiele czasopism dochodzi do wniosku, że protekcjonistyczna polityka handlowa Stanów Zjednoczonych prowadzi do niezamierzzonego przez USA celu a mianowicie do konieczności zwiększenia transakcji z krajami demokracji ludowej.

Biuletyn prasowy Federacji Przemysłowców Zachodnio-niemieckich w Kolonii podaje np., że ciągle zwiększające się trudności w uzyskaniu dolarów, za które można następnie kupić żywność i surowce wywołały konieczność zajęcia przez Niemcy zachodnie pozycji, którą dawniej miały one w handlu ze Wschodem.

Do zwiększenia transakcji z krajami obozu pokoju nawołuje również zrzeszenie zachodnio-niemieckich Izb Przemysłowców w swoim rocznym sprawozdaniu, opublikowanym 6 czerwca b.r. W szczególności zrzeszenie zaleca sprowadzanie większej ilości artykułów spożywczych z Europy Wschodniej niż z obszaru dolarowego.

Agencja DPA podaje, że t.zw. komisja wschodnia, składająca się z przedstawicieli zachodnio-niemieckich sfer gospodarczych i będąca organem doradczym rządu w Bonn, zajmowała się w ostatnich dniach zagadnieniem wymiany handlowej ze Związkiem Radzieckim i Rumunią. Wyników obrad nie opublikowano, należy jednak przypuszczać, że komisja wysunęła żądania zwiększenia handlu z ZSRR. Wynika, to z oświadczenia zarządu Związku przemysłowców niemieckich, w którym stwierdzono, w związku z obradami komisji, że "zadaniem najbliższych dni winno być rozbudowanie stosunków nawiązanych na konferencji gospodarczej dla spraw handlu Wschód - Zachód w Genewie."

Jak stwierdza "Financial Times" w 1938 r. import artykułów spożywczych z Europy Wschodniej stanowił 19,7% ogólnego zachodnio-niemieckiego importu tych artykułów, wobec tylko 6% w latach ostatnich. Eksport Niemiec zachodnich do krajów Europy Wschodniej stanowił 16% ich globalnego wywozu, obecnie zaledwie 2% eksportu zachodnio-niemieckiego kierowane jest do tych krajów.

Jako jedną z możliwości powrotu do dawnej pozycji w obrotach z krajami wschodnimi widzą Niemcy zachodnie we wzmożeniu stosunków handlowych z Chińską Republiką Ludową.

Jeśli chodzi o okres ostatnich kilku lat to handel Niemiec zachodnich z Chinami kształtował się następująco. W 1947 roku statystyka nie notowała żadnych dostaw zachodnio-niemieckich dla Chin. W 1949 r. Niemcy zachodnie eksportowały do Chin towarów na 1,4 mln.DM, w 1950 za 47,8 mln.DM, w 1951 za 16,8 mln.DM, w 1952 r. za 11,7 mln.DM.

Jak dalece bez znaczenia są te małe cyfry dla Niemiec zachodnich stwierdzić to można, o ile porówna się obroty Niemiec z Chinami przed wojną, mianowicie w okresie normalnych stosunków handlowych w latach 1925 - 1938 eksport niemiecki do Chin wynosił przeciętnie ponad 100 mln.DM, a nawet zbliżał się do granicy 200 mln.DM. 1/4 część eksportu niemieckiego do Azji Wschodniej szła do Chin; celem utrzymania tych 25% tradycyjnego eksportu Niemiec zachodnich do Chin odpowiednie cyfry powinny byłyby wynieść w 1950 ponad 60 mln.DM, w 1951 - 140 mln.DM, a w 1952 - 138,9 mln.DM.

Tymczasem w chwili obecnej Niemcy zachodnie nie tylko dalekie są od uzyskania przedwojennej wysokości eksportu do Chin, ale ich udział w imporcie chińskim spadł do zupełnie nieznacznego procentu. Np. najwyższy powojenny zachodnio-niemiecki eksport do Chin /1950 - 47,8 mln.DM/ stanowił wówczas w ogólnym imporcie Chin 1,7%.

"Handelsblatt" stwierdza w związku z tym "Jak śmiesznie mały jest nasz eksport do Chińskiej Republiki Ludowej przekonuje nas porównanie z naszymi dostawami dla Formozy. W Chinach mieszka - według ostatnich oficjalnych statystyk z 1948 r. - 464 mln. ludzi, na Formozie zaś mniej niż 8 mln. Według statystyki zachodnio-niemieckiej dostawy dla Formozy wyniosły w 1952 r. 16,8 mln.DM. Jest to tyle ile wywieziono w 1951 r. do Chin i o 40% więcej niż eksport nasz do Chin w 1952 r."

Wspomniany "Handelsblatt" stwierdza, że jednym z czynników hamujących rozwój obrotów z Chinami jest konkurencja Wielkiej Brytanii, Francji, Japonii i innych krajów kapita-listycznych oraz zbyt ścisze przestrzeganie przez Niemcy zachodnie embargo na eksport do Chińskiej Republiki Ludowej.

Dlatego też pismo nawołuje, aby Niemcy zachodnie nie pozwoliły się traktować w tym względzie przez Amerykanów gorzej od innych krajów Europy zachodniej. Wstrzymanie wypłat do Chińskiej Republiki Ludowej, które zarządził Bank Deutscher Länder jako jedyny zachodnio-europejski bank w sierpniu 1951 r. /na polecenie amerykańskich władz okupacyjnych/ stanowiące największe zakłócenie stosunków handlowych, do jakiego zmuszono

z zachodnie, zostało dopiero niedawno oficjalnie zniesione
sterdza "Handelsblatt". Drugim takim przykładem było bez-
zatrzymanie /przez 1 1/2 roku/ w maju i czerwcu 1951 r.
wicie legalnych dostaw dla Chin, będących w większej czę-
"już opłaconymi".

Wysiłki Niemiec zachodnich wzmożenia obrotów handlowych
nińska Republika Ludową dały już pewne rezultaty, o czym
adczą poniższe cyfry: eksport Niemiec zachodnich wyniósł w
esie styczeń - luty bieżącego roku $\text{§ } 3.269.000$ wobec $\text{§ } 21.000$
analogicznym okresie 1952 r., import zaś odpowiednio
 $\text{§ } 2.369.000$ wobec $\text{§ } 2.939.000$.

Dążąc do dalszego rozwoju ważnego dla Niemiec zachodnich
lin ze Wschodem zachodnio-niemieckie koła przemysłowo-han-
dlowe podkreślają konieczność prowadzenia niezależnej polityki
Wschodniej. Wyrazem tego jest artykuł opublikowany niedawno w
"Handelsblatt", organie ciężkiego przemysłu Zagłębia Ruhry.
Ważności wspomniane pismo domaga się, aby Amerykanie
zmuszali Niemiec zachodnich do niedotrzymywania ich zobowią-
zanych w ten sposób, że dostawy zgodne z zawartymi umowa-
mi post jako nielegalne. Domagając się z naciskiem równo-
wagi w wyścigu o rynki wschodnie "Handelsblatt" kończy:
"zachodnio-niemiecka spodziewa się, że będzie chro-
nie przed jakąkolwiek dyskryminacją i że od zachodnio-niemiec-
nego handlu ze Wschodem, który w przeciwieństwie do handlu in-
nych krajów, leży u podstaw naszej egzystencji nie będzie się
ofiar, których nie poniosą również i inne kraje".

n a n s e

Rozrachunek majowy Niemiec zachodnich w ramach Europej-
skiej Unii Płatniczej wykazał nadwyżkę w wysokości $\text{§ } 40$ mln.
nadwyżki kwietniowej. Skumulowane saldo do-
w Niemiec zachodnich wyniosło na koniec maja $\text{§ } 524$ mln.
porównania z $\text{§ } 484$ mln. na koniec kwietnia/, a więc prze-
żyło ono wysokość ich limitu kredytowego, wynoszącego $\text{§ } 500$

Wielej więcej w tej samej mierze co w stosunku do Euro-
pejskiej Unii Płatniczej zwiększają się również dodatnie salda
niemieckich krajów w obrotach płatniczych z t.zw. innymi
krajami rozrachunkowymi tj. krajami, z którymi zawarte są
materialne umowy płatnicze. Suma sald dodatnich w stosunku do
krajów wzrosła z $\text{§ } 189$ mln. przy końcu 1952 r. do $\text{§ } 187$
przy końcu marca a następnie do $\text{§ } 199$ mln. przy końcu
b.r. Podobnie jak i dotychczas prawie połowa ogólnej
przypada na wierzytelności zamrożone w Brazylii. Zachodnio-
niemieckie avoiry w Jugosławii przekraczają stale przewidziany
kredytowy. Finlandia, która przekroczyła kredyt technicz-
ny, zmniejszyła swoje saldo nieznacznie poniżej granicy
w przeciwieństwie do tego saldo w Egipcie zbliżyło
bardzo poważnie do najwyższego limitu.

Poniżej podajemy za pismem "Deutsche Zeitung" tabelę
Banku Deutscher Länder w poszczególnych wymienionych
krajach /w tysiącach dolarów/:

określone są

31.12.1952 31.3.1953 30.4.1953

swing
/kredyt
techniczny

Egipt	+ 9.773	+11.440	+13.785
Argentyna ...	- 7.396	+ 4.420	+ 7.435
Brazylia	+91.885	+95.140	+95.600
Bułgaria	+ 1.505	+ 1.893	+ 1.890
Chile	+ 2.752	+ 1.282	+ 2.130
Kolumbia	- 6.101	- 6.995	- 5.302
Ekwador	+ 1.112	+ 1.316	+ 1.242
Finlandia ...	+29.251	+31.028	+29.340
Iran	+ 8.180	+ 6.243	+ 5.955
Japonia	- 144	+ 4.513	+ 3.902
Jugosławia ..	+17.417	+17.012	+17.090
Paragwaj	+ 1.744	+ 1.917	+ 2.155
Hiszpania ...	+20.129	+12.215	+10.484
Czechosłowacja	+ 6.116	+ 5.455	+ 4.607
Węgry	+ 5.013	+ 4.192	+ 4.455
Urugwaj	+ 499	- 1.931	- 2.106

15.000
50.000
13.500
2.000
2.500
11.000
2.000
30.000
8.000
9.000
17.000
2.500
20.000
7.500
5.300
5.000

Niewyrównanie bilansu handlowego w stosunku do wymienionych wyżej krajów zawiera w sobie poważne niebezpieczeństwo dla Niemiec zachodnich. W związku z tym Bank Deutscher Länder dąży do zredukowania sald dodatnich, gdyż obawia się, że mogą one wywołać tendencje inflacyjne. Jeszcze poważniejsze skutki mogą one mieć dla polityki handlowej Niemiec zachodnich. Kraje bowiem, których obroty handlowe z Niemcami są deficytowe, bronią się przed dalszym importem towarów zachodnio-niemieckich, albo też żądają /jak np. Brazylia i Jugosławia/ przekształcenia znacznej części sald na kredyty długoterminowe, czego Niemcy zachodnie nie są w stanie zrobić. W związku z tym zagadnieniem "Deutsche Zeitung" zastanawia się nad sposobem zredukowania zachodnio-niemieckich sald i ograniczenia eksportu do tych krajów.

"Zmniejszenie eksportu może być zresztą zastosowane jako środek ostateczny" - Piszze wspomniane wyżej pismo - O ile nastąpi zmiana w kształtowaniu się cen na rynkach światowych, może to przyczynić się do zasadniczej zmiany w zachodnio-niemieckim bilansie płatniczym. Dlatego też nie należy dopuścić do zerwania stosunków handlowych z odbiorcami zagranicznymi. Uwzględniając to bardziej celowym wydaje się wzmożenie importu z odnośnych krajów, które same mogłyby do tego się przyczynić, sprzedając taniej swoje towary. Również ze strony zachodnio-niemieckiej należałoby ułatwić import z tych krajów. Choć tu np. o obowiązujący w Niemczech zachodnich podatek konsumpcyjny od kawy, /którego działanie przyczyniło się do ograniczenia spożycia a to z kolei do znacznego salda w obrótach z Brazylią/, o kontyngentowanie importu artykułów rolnych itp.

Ze względu na to, że nadwyżka Niemiec zachodnich w ich Europejskiej Unii Płatniczej przekroczyła przy końcu maja poprzedniego zwiększenia zachodnio-niemieckiej kwoty liberalizacyjnej. To zwiększenie jednak jest zdaniem "Deutsche Zeitung" kosztowne - kosztem wzrostu importu artykułów rolnych.

Jednakże zwiększenie liberalizacji importu na-potka na znaczne trudności, gdyż już obecnie Komitet Rolny Wyższej Izby Zachodnio-niemieckiego parlamentu zwrócił się do rządu bońskiego z prośbą o wstrzymanie dalszej liberalizacji importu produktów rolnych. Jako motywy tej prośby podano fakt, że producenci zagraniczni mogą produkować taniej i dlatego zagrażają rolnictwu Niemiec zachodnich.

Produkcja

Według oficjalnych danych statystycznych zachodnio-niemiecka produkcja w kwietniu bieżącego roku wzrosła bezwzględnie o 4% w porównaniu z marcem /w stosunku kwietniowym wyniósł 11%/. Ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej wyniósł 156 punktów wobec 141 w kwietniu ubiegłego roku /1936 = 100/. Jeśli chodzi o budownictwo to wzrosło ono w kwietniu o 15% w porównaniu z marcem 19% w porównaniu z kwietniem 1952 r. Przemysł spożywczy wzrósł o około 12%, przetwórczy o 10%, chemiczny o 5%, samochodowy o 8%, precyzyjny i optyczny o 8%, włókienniczy o 7%, metalowy

Spadła natomiast o blisko 15% produkcja stali. Spowodowane to zostało zmniejszeniem się eksportu na skutek tego, że w Niemczech zachodnich jest wyższa np. od ceny brytyjskiej o 25 - 30%. Również warunki sprzedaży są znacznie korzystniejsze w krajach konkurujących niż w Niemczech zachodnich. W kwietniu zanotowano również w porównaniu z marcem w produkcji elektrycznej - o 4% oraz w górnictwie - o 2%.

Rozwój wskaźnika zachodnio-niemieckiej produkcji przemysłowej ilustruje poniższa tabela /1936 = 100/:

	1950	1951	1952	1952	1953
	/przeciętna miesięczna/			kwiecień	
ogółem	113	135	144	141	156
.....	106	117	125	124	129
.....	111	134	143	140	155
.....	107	126	131	127	142
.....	114	151	170	172	178
.....	113	131	135	129	157
.....	112	119	127	120	136
.....	154	182	199	190	204
.....	109	128	135	136	161

Wzrost kwietniowej produkcji przemysłowej jest uzasadniony napływem zamówień w poprzednim miesiącu. Mianowicie w kwietniu ilość zamówień wzrósł w marcu o 12% do 162 wobec 149 w lutym /1949 = 100/. W stosunku do 1949 r. wzrost wynosi 162%.

Wzrost o 25% w stosunku do lutego wykazywał przemysł transportowych, podczas gdy w dziedzinie wyrobów z żelaza i innych metali wzrost ten wyniósł - 14%, a w przemyśle mechanicznym - 12%.

Wzrost w przemyśle spożywczym i używek

Zamówienia na wyroby ceramiczne wzrosły o 21%, a na tekstylia również o 21% w porównaniu z lutym b.r. Ilość zamówień dla przemysłów kluczowych wzrosła o 10%, głównie dzięki ożywieniu w budownictwie. Jest ona jednak ciągle jeszcze niższa o 12% niż w 1952 r., co częściowo spowodowane jest zmniejszeniem portfela zamówień w hutnictwie.

Stopa życiowa

Według ostatnich danych statystycznych minimum kosztów utrzymania czteroosobowej rodziny w Niemczech zachodnich wynosi obecnie 420 marek miesięcznie. Płace natomiast ogromnej większości zatrudnionych w Niemczech zachodnich nie osiągają tego koniecznego minimum.

Powołując się na dane bońskiej statystyki przemysłowej "Neues Deutschland" stwierdza, że płace zachodnio-niemieckich robotników wynoszą przeciętnie: w przemyśle węglowym - 355 marek, w przemyśle chemicznym - 227 marek, w maszynowym - 261, a transporcie - 281, we włókienniczym - 201 marek. Kobiety zatrudnione w przemyśle otrzymują za tę samą pracę prawie dwukrotnie niższe płace. Np. kobiety zatrudnione w przemyśle chemicznym otrzymują 63,1% płacy mężczyzny, w przemyśle obuwiowym i skórzanym - 61,5%, w szklanym - 59,8%, w poligraficznym - 52,5%. Zgodnie z danymi amerykańskich władz okupacyjnych 25% ogółu zatrudnionych w przemyśle kobiet zarabia 100 - 200 marek, miesięcznie, a zaledwie 4,5% kobiet-robotnic zarabia ponad 350 marek miesięcznie. Według danych monachijskiego instytutu badań ekonomicznych dochody 60% ogółu zatrudnionych wynoszą przeciętnie 250 marek miesięcznie.

Ogromnym ciężarem dla mas pracujących są rosnące z roku na rok podatki. Zdaniem bońskiego Instytutu Gospodarki Światowej "Niemcy płacą najwyższe na świecie podatki".

Podczas gdy płace zachodnio-niemieckich robotników pozostają poniżej poziomu minimum kosztów utrzymania, to ceny towarów pierwszej potrzeby nadal wzrastają. Na skutek podwyższenia pośrednich podatków na artykuły spożywcze, zniesienia subsydiów /patrz nr 10/93 "WNZ" str.33/ i innych kroków bońskiego Ministerstwa Finansów ceny towarów spożywczych wzrosły od 1948 r. do 1952 o 60 - 160%.

S Z W E C J A

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Szwedzki handel zagraniczny w I kwartale bieżącego roku kształtował się następująco: import wyniósł 1962 mln. koron szwedzkich, tj. był o 498 mln. mniejszy niż w analogicznym okresie ubiegłego roku, podczas gdy eksport spadł o 680 mln. do 1597 mln.kr. Nadwyżka importowa w okresie styczeń-marzec br. wyniosła 365 mln.kr. wobec 183 mln.kr. w analogicznym okresie 1952 r. Zmniejszenie się eksportu spowodowane zostało głównie

spadkiem cen produktów drzewnych. Wywóz celulozy, papieru i maszyn spadł w I kwartale b.r. z 909 mln. do 408 mln.kr., wywóz samej celulozy z 607 mln. do 239 mln.kr. Jeśli chodzi o wyroby drzewne spadek jest znacznie mniejszy - 226 mln. /278 mln./.

Pod względem ilościowym eksport celulozy spadł do 404.000 t. /404.000 t./, a eksport wyrobów drzewnych nawet nieco wzrósł. Dość znaczny spadek zanotowano przy eksporcie maszyn - 218 mln.kr. /278 mln.kr./.

Eksport masy papierniczej spadł z 404.391 t. w I kwartale ub.roku do 363.597 t. w I kwartale b.r., co pod względem wartościowym ilustrują odpowiednio: 607,3 mln.kr. i 238,6 mln.kr. Eksport papieru rotacyjnego spadł do 48.979 t. w porównaniu z 50.021 t. /odpowiednie dla wartości 31,5 mln.kr. i 56,9 mln./.

Eksport papieru wyniósł 76.558 t. /86.811 t./, co pod względem wartościowym oznacza spadek prawie o 50%. Eksport tarcicy wzrósł do 586.245 m3 wobec 400.075 m3 w I kwartale 1952 r. Import z 103 mln.kr. do 117 mln.kr./.

Eksport rudy żelaznej wzrósł w ciągu I kwartału 2,72 mln.t. /158 mln.kr./ w porównaniu z 2,9 mln.t. /110 mln.kr./ w analogicznym okresie ub.roku.

Jeśli chodzi o import to szczególnie duży spadek wykazał przywóz paliw - 366 mln.kr. /502 mln./.

Import węgla spadł do 724.000 t. /1.273.000 t./, a import koksu do 522.000 t. /661.000 t./.

Również import żelaza i stali wykazał znaczny spadek do 125.000 t. /248.000 t./.

Import zboża spadł o 50 mln.kr. Natomiast import artykułów włókienniczych wzrósł do 35 mln.kr. /300 mln.kr./, przy czym na wyroby gotowe i półfabrykaty przypadło 232 mln.kr. /172 mln.kr./.

W kwietniu b.r. import oraz eksport szwedzki wykazał wzrost w porównaniu z marcem, jednakże saldo bilansu handlowego pozostało nadal ujemne.

Przywóz w kwietniu b.r. wynosił 688 mln.kr. szw., wywóz zaś 594 /659/ mln.kr. szw. Nadwyżka importowa w okresie pierwszych czterech miesięcy r.b. wzrosła zatem z 241 mln. do 50 mln.kr. szw., czyli niemal dwukrotnie w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Eksport drewna i celulozy spadł znacznie w porównaniu z r.ub. pod względem ilościowym to jednakże wartość wywozu wyrobów drzewnych w okresie pierwszych czterech miesięcy r.b. wzrósł o 50% w porównaniu z r.ub.

Wywóz maszyn był niższy niż w r.1952, natomiast eksport rudy żelaznej poważnie podniósł się pod względem wartości. Co się dotyczy importu, to wzrost wykazały tekstylia, natomiast spadł znacznie przywóz żelaza i stali oraz węgla i koksu.

W związku z niekorzystnym kształtowaniem się szwedzkiego bilansu handlowego od początku bieżącego roku pismo "Handelsbladet" podaje cyfry szacunkowe Instytutu Badania Statystyki, dotyczące przypuszczalnego kształtowania się szwedzkiego handlu zagranicznego w 1953. Obliczenia te ujmują następująca tabela:

import /cif/	8.270 mln. kr.
eksport /fob/	7.250 " "
saldo bilansu handlowego	-1.020 " "
wpływy netto z żeglugi	800 " "

inne usługi itd.
saldo bilansu wymiany

- 80 mln.kr.
200 " "

Jeśli chodzi o szczegółowe obliczenie szacunkowe to przypuszcza się, że eksport tarcicy i wyrobów drzewnych powinien zwiększyć się do 700.000 stds wobec 635.000 stds w 1952. Wywóz masy papierniczej osiągnie prawdopodobnie 1.890.000 t. co oznacza, że objętościowo powinien on być o 20% wyższy niż w 1952 r., a o 6% niższy niż w 1951 r. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że w Szwecji liczy się na to, iż eksport masy do Stanów Zjednoczonych będzie znacznie większy niż w 1952 r. Dla papieru gazetowego przyjmuje się na ogół ten sam kontyngent eksportowy co w 1951 i 1952 r. t.j. około 200.000 t., podczas gdy eksport pozostałych gatunków papieru ma wynieść 450.000 t., co stanowi wzrost o ponad 25% w porównaniu z 1952 r. Jeśli chodzi o eksport maszyn, instrumentów oraz środków transportowych to przyjmuje się, że wolumen eksportu spadnie w porównaniu z 1952 r. o 15%, a eksport wyrobów z żelaza i innych metali o 20%.

Wspomniane opracowanie szwedzkiego Instytutu Badań Konjunktur jest jednak zbyt optymistycznym przedstawieniem sytuacji kraju. Jak twierdzi "Neue Zürcher Zeitung" szczególnie jaskrawo wyraża się to w oszacowaniu przez ekspertów Instytutu bilansu płatniczego. Zdaniem tych ekspertów szwedzkie "terms of trade" będą się kształtowały pomyślnie, chociaż raczej - ze względu na znaczny spadek cen eksportowych wyrobów leśnych w 1953 r. - należy się liczyć z silniejszym spadkiem cen eksportowych /- 12%/ niż cen importowych /- 8%/. Już to samo pogorszenie szwedzkich "terms of trade" spowodowałoby utratę dewiz w wysokości 300 mln.kr., co tylko w nieznacznej mierze mogłoby być wyrównane przez ilościowy wzrost eksportu o 2%.

W celu zwiększenia eksportu Szwecja zamierza zwrócić większą uwagę na wywóz swoich tradycyjnych towarów przemysłowych, nie zaś artykułów masowych. Prasa szwedzka stwierdza, że np. eksport igieł na rynek afrykański utraciła Szwecja na rzecz Niemiec zachodnich, na rynek azjatycki zaś na rzecz Japonii. Szwecja powinna więc skoncentrować się na swoich tradycyjnych towarach, które ze względu na wysoką jakość mają zapewnione rynki zbytu; chodzi tu mianowicie o maszyny i aparaty, urządzenia elektryczne, łożyska kulkowe, separatory, odkurzacze itd.

Inny sposób poprawy bilansu handlowego widzą coraz częściej szwedzkie koła gospodarcze w rozszerzeniu handlu z krajami obozu pokoju. Tygodnik "Affärsvärlden", organ importerów i eksporterów szwedzkich, przyłączając się do kampanii propagującej rozszerzenie handlu Wschód - Zachód opublikował artykuł, w którym po przedstawieniu trudności gospodarczych Szwecji nawołuje do zwiększenia obrotów z krajami Europy Wschodniej.

Tygodnik stwierdza, "Związek Radziecki zawsze był i pozostaje nadal gorącym zwolennikiem rozwoju handlu i współpracy z innymi krajami, bez względu na różnice społecznych systemów panujących w tych krajach. Bardzo charakterystyczne jest stanowisko ZSRR, który podkreśla zawsze, że wymiana powinna odbywać się na zasadach równouprawnienia i wzajemnych korzyści.

Gdy zwolennicy koniunktury wojennej w USA i Anglii - kontynuują tygodnik - twierdzą, że jedynie zbrojenia potrafią dać krajom kapitalistycznym pełne zatrudnienie, istnieją w rzeczywistości inne perspektywy, mianowicie rozwinięcia i rozszerzenia stosunków handlowych bez oglądania się na różnice systemów. Może to dać krajom wysoko rozwiniętym pod względem przemysłowym pełne zatrudnienie w ciągu wielu lat, zapewnić im solidne rynki zbytu i zakupu surowców, przyczynić się do podniesienia stopy życiowej ludności, a równocześnie pchnąć naprzód rozwój przemysłowy krajów zacofanych".

Dziennik "Ny Dag", komentując powyższy artykuł, podkreśla, że nie dalej jak przed miesiącem ten sam tygodnik, nawoływał do przestrzegania zarządzeń Waszyngtonu na odcinku dyskryminacji handlowej krajów wschodnich i szukał argumentów dla uzasadnienia nawoływań o ograniczenie handlu z krajami obozu pokoju. "Ny Dag" podkreśla, że kryzys gospodarczy, w jaki wkroczyła Szwecja, stał się dobrym środkiem otrzeźwiającym.

Jednym z dowodów rozległych możliwości handlowych krajów obozu pokoju jest podpisany niedawno w Moskwie protokół dotyczący wymiany towarowej ZSRR ze Szwecją w roku 1953. Przewiduje on obroty w sumie 75 mln. koron w każdym kierunku. Na zasadzie tej umowy Związek Radziecki dostarczać będzie w b.r. cały szereg nowych, dotychczas do Szwecji nieeksportowanych towarów. Lista dostaw radzieckich zawiera: 100.000 ton produktów naftowych, 30.000 ton makuchów, 30.000 ton kukurydzy, samochody - 3 mln. koron oraz szereg mniejszych pozycji jak: skóry, futra, futra, pierze, puch, kiszeki, tytoń i antracyt. Z tradycyjnych radzieckich towarów eksportowych wyliczyć należy 60.000 ton apatytów, 15.000 ton - rudy chromowej i 15.000 ton rudy manganowej.

Szwedzki eksport obejmuje: żelazo, stal, elektrody do spawania, armaturę, nożyki do golenia, akumulatory, drut żarzeniowy, sztuczne włókno i masło. Przewidziany jest również kontyngent w wysokości 5 mln. kr. na maszyny i aparaty uprzednio dostarczane w ramach umowy kredytowej. Kontyngent na elektrody do spawania wynosi 1.500 t., nożyki do golenia - 1,3 mln. koron, akumulatory - 3,7 mln. koron, łańcuchy kotwiczne - 1.000 t. Kontyngenty stali i żelaza pozostały na tym samym poziomie co w roku ubiegłym; kontyngenty włókien sztucznych wynoszą 1.000 t., masła - 2.000 t.

Trudności gospodarcze Szwecji zmusiły jednocześnie rząd do zainteresowania się zagadnieniem celnym. W oświadczeniu złożonym przez szwedzkiego ministra handlu przed parlamentem rząd szwedzki stwierdził, że nie ucieknie się do podwyższenia cel i ograniczeń importowych, celem zwalczania trudności eksportowych, jednakże zastrzega sobie prawo zrewidowania dotychczasowej polityki liberalizacyjnej, gdyby eksport szwedzki poniósł poważne szkody na skutek zarządzeń innych krajów. Świadczy to, iż Szwecja tylko w razie konieczności odstąpi od zasad wolnego handlu i niskich cel. Na tym samym stanowisku stoją na zasadzie również szwedzcy liberałowie, których przywódca prof. Ohlin żądał wprowadzenia "negocjacyjnej" taryfy celnej, celem zapewnienia Szwecji silniejszej pozycji wobec podwyżki cel w innych krajach i w związku z tym zalecił wydanie nowej prowizorycznej taryfy celnej zanim nastąpi ogólna rewizja cel. Liberałowie szwedzcy, którzy reprezentują znaczną część prze-

mysłu szwedzkiego, są zdania, że ze względów zasadniczych lepiej jest podnieść we właściwym czasie cła importowe niż być zmuszonym do ilościowych restrykcji importowych przy dalszym zaostrzaniu się konkurencji zagranicznej. W przeciwieństwie do tego rząd uważa, że wprowadzenie prowizorycznej i częściowej podwyżki ceł może spowodować duże trudności i stanowić zahamowanie w rokowaniach handlowych z rozmaitymi państwami.

W związku z tym na uwagę zasługują badania, jakie dokonała szwedzka Komisja Celna w sprawie zmian obciążeń celnych importu szwedzkiego od ostatnich lat przedwojennych. Z badania tego wynika, że szwedzki poziom ceł obniżył się od 1936 r. na skutek spadku wartości pieniądza o 51,6%. tj. więcej niż o połowę. Dla towarów, które podlegały ocłeniu, cło wynosiło w 1936 r. przeciętnie 18,4% wartości cif, obecnie wynosi ono 9,5%. Przyczyny tego szukać należy w tym, że szwedzki system celny opiera się na stawkach specyficznych. Tak np. cła na paliwa spadły z 1,7% do 0,7%; na chemikalia z 12,6% do 9,6%, na tekstylia z 20,4% do 7,3%; w przeciwieństwie do tego cła pobierane ad valorem nie uległy istotnej zmianie, jak np. przy maszynach - 10,5% wobec poprzednich 12,3% przy środkach transportowych - 14,4% wobec 16,9%, przy instrumentach - 8,4% wobec 11,7%. Według "Neue Zürcher Zeitung" szwedzkie cła są po duńskich najniższe w świecie kapitalistycznym.

Europejska Unia Płatnicza

W stosunku do Europejskiej Unii Płatniczej Szwecja wykazała w maju deficyt w wysokości £ 3,4 mln. wobec £ 10,5 mln. deficytu kwietniowego.

Produkcja

Ogólny wskaźnik szwedzkiej produkcji przemysłowej w marcu bieżącego roku wyniósł według danych oficjalnych 210 punktów wobec 212 w marcu 1952 r. /1953 r. = 100/. Marcowa produkcja dóbr inwestycyjnych była o 5% niższa w porównaniu z marcem 1952 r. W dziedzinie dóbr konsumpcyjnych /przemysł spożywczy, skórzany i obuwiowy/ notowano wzrost o 6% w porównaniu z analogicznym okresem 1952 r.

Produkcja przemysłowa w ciągu całego I kwartału 1953 r. była o 1% niższa w porównaniu z I kwartałem ubiegłego roku.

Poniższa tabela ilustruje zmiany wolumenu produkcji w pierwszym kwartale b.r. w porównaniu z analogicznym okresem 1951 r. i 1952 r.

	I kw. 1953 r. w porównaniu z I kw. 1951 r. /+/- wzrost spadek	I kw. 1953 r. w porównaniu z I kw. 1952 r. /+/- wzrost spadek
przemysł ogółem	- 1%	- 1%
przemysł dóbr inwestycyjnych	- 4%	+ 1%
wydobycie rud i przemysł metalowy	- 4%	+ 2%
przemysł towarów konsumpcyjnych	+ 2%	- 4%
przemysł drzewny	- 7%	- 11%

Zamorskie kraje kapitalistyczne

JAPONIA

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniu Ministerstwa Handlu Zagranicznego eksport japoński w kwietniu br. wyniósł 87.971.000, co oznacza spadek o 15.000.000 w porównaniu z eksportem w marcu br. Eksport w kierunku strefy szterlingowej wyniósł łącznie 21.655.000, - osiągając tym samym najniższy w ciągu ubiegłych dwóch lat poziom. Eksport artykułów bawełnianych, żelaza i stali, maszyn oraz tłuszczów i olejów uległ zmniejszeniu. Zwiększył się jedynie wywóz wyrobów papirniczych i metali nieżelaznych. Jednocześnie zamówienia eksportowe na tkaniny bawełniane wyniosły w kwietniu 84.000.000, a zamówienia na przędzę 1.610.000 lbs, co oznacza niewielki wzrost w stosunku do miesiąca poprzedniego. Portfel zamówień na wyroby z żelaza i stali wyniósł w tym miesiącu tylko 50.000 ton wobec 110.000 ton w styczniu br. 70.000 ton w lutym i 90.000 ton w marcu. Podział eksportu japońskiego w kwietniu br wg stref walutowych przedstawiał się następująco: w nawiasach dane porównawcze z marca br. /: strefa dolarowa 40.557.000 / 46.505.000 /; strefa szterlingowa 21.655.000 / 31.861.000 /; strefa open account 25.739.000 / 24.636.000 /.

Struktura towarowa eksportu przedstawia się następująco: (w tys. \$)

Artykuły	kwiecień	marzec
żywność i napoje	10.124	14.010
włókiennicze	32.397	30.246
drewno	2.198	1.014
artykuły papiernicze	1.917	2.594
chemikalia	1.862.000	3.286
metale	4.473	4.245
metale	16.791	19.348
inne	6.125	6.820
ogółem	103.000	

Według tymczasowych danych eksport japoński wzrósł w kwietniu br. do 100.622.000 w porównaniu z 87.971.000 w marcu. Wzrost ten zanotowano w odniesieniu do wszystkich stref walutowych. Największy jednak przypadek strefie dolarowej, która osiągnęła swój najwyższy powojenny poziom sumą 48.432.000 w porównaniu z 40.577.000 w kwietniu br. Do strefy t.zw. "open account" wyeksportowano za 27.813.000 w porównaniu z 25.739.000 w kwietniu br. Eksport do strefy szterlingowej wzrósł w marcu br. do 24.377.000 w porównaniu z 21.655.000 w kwietniu br. Cyfra za maj obejmuje eksport do Wielkiej Brytanii wartości 1.920.000. Eksport do

strefy dolarowej obejmował kontrakty na budowę dwóch olbrzymich tankowców dla Liberii, wartości \$ 8.870.000 co stanowił wysoki procent globalnego wzrostu eksportu w maju i świadczył o jego koniunkturalnym charakterze.

Pomimo tendencji do spadania japońskie koła handlowe wyrażają nadzieję, że wywóz japoński przełamał swój impas, jeżeli nastąpi uchylenie restrykcji nałożonych na import brytyjski z Japonii i odnowienie umów handlowych z Argentyną i Szwecją. Niektórzy jednak obserwatorzy uważają, iż według realnej oceny zwiększenie eksportu japońskiego w bieżącym roku nie nastąpi, a zamierzonych na rok fiskalny 1953/54 roznice eksportu wartości \$ 1.200 mln Japonia nie osiągnie. Są oni mianowicie zdania, iż światowy popyt na artykuły niebezpiecznie gwałtownie spada, w miarę jak kraje importujące stają się coraz bardziej samowystarczalne. Rada do Spraw Gospodarczych /Economic Counsel Board/ naczelny organ doradczy rządu japońskiego w sprawach gospodarczych wyraziła niedawno opinię, że "świat posiada już prawdopodobnie nadprodukcję artykułów bawełnianych, żelaza i stali oraz innych wyrobów metalowych". Zdaniem tej rady rząd japoński zmuszony zostanie do tego, by tendencji zężenia się światowych rynków przeciwstawić politykę subsydiowania i inne zarządzenia.

Istotę tych posunięć wyjaśnia w pewnej mierze ogłoszone przez japońską Izbę Przemysłowo-Handlową w ostatniej dekadzie kwietnia br. sprawozdanie dotyczące ożywienia japońskiej wymiany handlowej. Sprawozdanie to obejmuje między innymi program penetracji rynków Azji Południowo-Wschodniej o czym pisaliśmy w "WZ" nr 18/101. W sprawozdaniu swym Izba zaleca rządowi by:

- 1/ powołał do życia organ, w skład którego wchodziłoby przedstawiciele z ramienia rządu i kół przemysłowo-handlowych posiadających rozległe uprawnienia umożliwiające prowadzenie jednolitej i stałej polityki w dziedzinie handlu zagranicznego,
- 2/ zacieśnił międzynarodowe stosunki gospodarcze w drodze uczestniczenia w międzynarodowych konferencjach gospodarczych, szybkiego zawierania układów handlowych z możliwie dużą liczbą krajów, wywierania dalszego nacisku w sprawie przystąpienia Japonii do GATT'u, opracowania układu o wielostronnym handlu, pomocy technicznej i współpracy gospodarczej z krajami Azji Południowo-Wschodniej,
- 3/ wpłynął na obniżkę cen towarów eksportowych przez modernizację przemysłu i racjonalizację metod produkcji oraz poprzez preferencyjny przydział dewiz na cele importu surowców,
- 4/ zaostrzył obowiązujące przepisy z dziedziny prawa pracy,
- 5/ popierał banki trudniące się operacjami dewizowymi,
- 6/ współpracował z innymi krajami azjatyckimi w dziele powołania centralnego banku obsługującego wymianę handlową państw azjatyckich,
- 7/ uzdrowił finanse,
- 8/ wprowadził zarządzenia zmierzające do pozyskania nowych rynków zagranicznych.

W oczywistym związku z zaleceniami omawianego sprawozdania pozostaje fakt powołania przez rząd w drugiej połowie maja br. Komitetu do Spraw Ożywienia Wymiany Handlowej. Zadaniem tego komitetu jest badanie praktycznych sposobów powiększenia japońskiego handlu z krajami Azji Południowo-Wschodniej. Członkami tego organu wchodzi przedstawiciele rządu i przemysłu. Komitet otrzymał instrukcję zbadania kwestii zaległych repesacji japońskich na rzecz państw Azji Południowo-Wschodniej, jako jednego z zagadnień polityki ożywienia handlu w tym obszarze. Ma on również opracować zalecenia w sprawie rozległego programu obejmującego modernizację kluczowych gałęzi przemysłu japońskiego. Zbliżeni do kół Komitetu kierownicy gospodarki japońskiej pragną sprząc politykę dla Azji Południowo-Wschodniej z zamierzeniami Planu Colombo i IV Punktu Programu amerykańskiego, obejmującymi zakupy w Japonii na rzecz państw azjatyckich - poprzez przyjęcie dwóch form współpracy gospodarczej: jednej opartej na podstawie porozumienia między rządami i drugiej polegającej na układach prywatnych sfer handlowych.

Idąc po linii zaleceń wspomnianego sprawozdania Ministerstwo Handlu Zagranicznego i Przemysłu opracowało zalecenia w sprawie kontroli cen obejmujące system podwójnych cen towarów obecnie notowanych wyżej od istniejącego poziomu światowego. Lista tematów diskutowanych przez ekspertów Komitetu do spraw przemysłu obejmuje zagadnienia: wysokich cen węgla i żelaza, importu tanich surowców i maszyn, rewizji inspirowanych w początkowym okresie okupacji "reform" w dziedzinie warunków pracy uregulowanych ustawą o pracy najemnej, wreszcie zagadnienie obniżenia stopy procentowej pobieranej od pożyczek. Ministerstwo pragnie opracować również system układów japońskiej pomocy technicznej dla krajów Azji Południowo-Wschodniej. Omawiając kwestię inwestycji japońskich w innych państwach azjatyckich, jeden z rzeczników Ministerstwa oświadczył, że Japonia winna w nich uczestniczyć drogą tworzenia wspólnych spółek lub funduszy, w których udział Japonii wynosi 51%. Japonia winna uruchomić długoterminowe kredyty w związku z sprzedażą urządzeń przemysłowych któremukolwiek z tych państw. Mówca opowiedział się również za udzieleniem japońskiej pomocy technicznej celem eksploatacji bogactw naturalnych tych krajów, które w ramach odpowiednich umów dostarczają Japonii rudy żelaznej, bauxytu i innych surowców.

Wyrazem japońskich dążeń do ożywienia handlu w Europie są zabiegi japońskiej misji gospodarczej bawiącej niedawno w Bonn. Według informacji zachodnio-niemieckiego "Handelsblatt" zwiększona ma być poważnie wartość wzajemnej wymiany towarowej ocenianej w 1952 r. na $\text{Z } 30.000.000$ w każdym kierunku.

Równocześnie Japonia zmierza do wzmocnienia swojej pozycji na rynkach Ameryki Południowej. Podczas gdy w r. 1936 importowała ona z Ameryki Południowej 3,1% swojego ogólnego przywozu zakupuje już dzisiaj ponad 17,5% /1951 - 12,8% towarów w krajach Ameryki Południowej i Środkowej, a eksport japoński do tego obszaru wynosi już ponad 10,2% - w porównaniu z 1936 r.: 3,5%, w 1947 r.: 0,2%, 1951 r.: 7,9%. Importerzy japońscy zainteresowani są w zakupach południowo-amerykańskiej kawy, bawełny, skór, miedzi, saletry, garbniku Quebracho, cukru i innych artykułów spożywczych. Eksport japoński na ten obszar obejmuje: maszyny przemysłowe i rolnicze, półfabrykaty z metali nieżelaznych przede wszystkim aluminium, chemikalia i

farmaceutyki, artykuły włókiennicze, frachtowce, trawlerzy rybackie, pojazdy mechaniczne i porcelanę. Według oświadczenia rzecznika japońskich sfer handlowych w ciągu ubiegłych dwóch lat Japonia zwiększyła w dwójnasób swój eksport do krajów Ameryki Południowej /w roku 1950: \$ 31 mln/. Import japoński z tych krajów zwiększył się również z \$ 39 mln w r. 1950 do ponad \$ 70 mln w roku ubiegłym. Japonia zawarła umowy handlowe z Kubą, Meksykiem, Brazylią, Urugwajem, Argentyną, Chile i Peru. Zostały one już względnie będą jeszcze bardziej rozszerzone w roku bież.; w stadium rokowań znajdują się umowy z innymi krajami Ameryki Południowo-Wschodniej. Japończycy idą tak daleko, iż oferują swoim partnerom południowo-amerykańskim terminy płatności, rozciągające się na lat 5, szczególnie w przypadku dostaw specjalnych, takich np. jak tonaż pełnomorskich lokomotywy, urządzenia dla przemysłu ciężkiego itd. Dotyczy to w szczególności dostaw dla Chile, Brazylii i Meksyku. Jest rzeczą skądinąd interesującą, iż Japonia nadrobiła straty poniesione na tym rynku w eksporcie artykułów włókienniczych poprzez poważne powiększenie swoich dostaw półfabrykatów zela i stali, jak również wyrobów metalowych, w eksporcie których napotyka ona na ostrą konkurencję Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Niemiec zachodnich i Francji. W związku z penetracją rynków Ameryki Południowej otworzona zostanie prawdopodobnie jeszcze w bież. roku bezpośrednia linia lotnicza, łącząca Japonię z Ameryką Łacińską. Połączy ona wyspę Wake, Honolulu, San Francisco, Nowy Jork, Mexico, Monte-video i Rio de Janeiro.

Przejdziemy obecnie do omówienia zagadnień o specjalnym znaczeniu dla japońskiej wymiany handlowej. W japońsko-brytyjskiej wymianie not na tle japońskich zakupów znacjonalizowanej nafty japońskiej /patrz "WMZ" nr 18/101/ w ostatnich dniach maja br. sąd w Tokio odrzucił pozew Anglo Iranian Oil Company domagający się zakazu importu i sprzedaży paliw płynnych nabywanych w Abadanie. Równocześnie niemal rząd japoński zapewnił Wielką Brytanię, iż nie będzie dalszego przydziału dolarów na zakup ropy irańskiej. Takie stanowisko rządu otworzyło kwestię wymiany kompensacyjnej, której zapoczątkowanie zapowiedział prezes japońskiego Idemitsu Kosan Oil Company. Oświadczył on, iż przedstawiciel rządu irańskiego w Tokio wyraził życzenie dokonywania transakcji kompensacyjnych ropy po niższych stawkach w zamian za 20 pozycji japońskiej produkcji przemysłowej, w tym za tankowce do przewozu paliw płynnych, maszyny włókiennicze, wyroby kauczukowe, ceramikę, wyroby stalowe i opony. Tak np. czołowe firmy handlowe Osaka Gosho, Fudzi i Szoji załadowały jakoby duże ilości próbek towarów, którymi interesuje się Iran, na tankowiec Niszo Maru, który niedawno ponownie odszedł do Abadanu. Wobec presji jednak Brytyjczyków wykorzystujących słabą pozycję Japonii na rynkach Brytyjskiej Wspólnoty Narodów i poczynione przez japońskie przez Skarb brytyjski ustępstwa dewizowe japoński w dniu 29 maja br. ogłosił, iż nie zezwoli importerom japońskim na zakup ropy irańskiej w drodze transakcji kompensacyjnych. Rzecznik japońskiego Ministerstwa Handlu Zagranicznego i Przemysłu oświadczył, że rząd zamierza powstrzymać się od wymiany, która mogłaby zaszkodzić dobremu stosunkom utrzymywanym z innymi państwami zagranicznymi. Dodał on, iż tego rodzaju zakaz prawdopodobnie zahamuje sprzedaż znacjonalizowanej ropy irańskiej.

Rząd japoński znajdując się pod silną presją w kierunku uzyskania większej niezawisłości w polityce handlowej i niepokojąc się spadkiem eksportu japońskiego rozpatruje możliwości wymiany z państwami obozu pokoju. N. wy Japoński Minister Handlu Kiyohide Okano, wystąpił już wobec rządu Stanów Zjednoczonych z żądaniem złagodzenia przepisów Battle Act'u w odniesieniu do eksportu niektórych towarów do Chin i Związku Radzieckiego. Japonia bawi obecnie radziecka misja handlowa. Wyraziła ona gotowość wymiany 500.000 ton ropy z Sachalinu oraz węgla i drewno za rybne kutry pełnomorskie, maszyny, owoce cytrusowe, kable elektryczne, chemikalia, nawozy sztuczne, tkaniny i farmaceutyki z Japonii. Misja ta oferuje również dostawę dalszych partii ropy z Zagłębia Baku, jeżeli przyjęta zostanie zasada kompensacji, wartość japońskich ofert będzie większa od wartości ropy zaoferowanej przez ZSRR z Sachalinu. Japonia zainteresowana jest bardzo ropą radziecką, której ceny mają być tańsze o 30% od poziomu cen międzynarodowych. Tymczasem cichą zgodą rządu japońskiego misja ta przeprowadziła już rokowania na temat wymiany 550.000 ton węgla sachalińskiego za japońskie pełnomorskie kutry rybne i usługi reperacyjne w stoczniach japońskich dla radzieckiej floty rybackiej.

Jeżeli chodzi o rynek chiński to jedną z oznak wzrastającego zainteresowania nim Japonii jest fakt, iż Japońska Rada do Spraw Gospodarczych dokonała analizy chińskiego Planu pięcioletniego, która wykazała, iż Japonia znaleźć może w Chinach dogodny rynek zbytu dla swych dóbr inwestycyjnych za dostawę surowców chińskich. Japońskie sfery przemysłowo-handlowe szeroko komentowały niedawno powiększenie się wymiany pomiędzy Wielką Brytanią a Chinami, wyciągając wnioski na temat możliwości japońskich w tej mierze. Trzysta przedsiębiorstw przemysłowych zgłosiło chęć udziału w chińsko-japońskich wystawach handlowych, organizowanych na jesień br. z inicjatywy Chińsko-Japońskiego Towarzystwa Popierania Handlu. Od pewnego czasu importerzy japońscy przestali lokować w Stanach Zjednoczonych zamówienia na węgiel. Pozostaje to w związku z otwierającym się dla tych importerów chińskim rynkiem tego surowca. "Wielka trójka" producentów żelaza i stali - Yawata, Fudzi i "Japońskie Rury Stalowe" zamierza ulokować w Chinach wstępne zamówienia na dostawę 610.000 ton węgla z Zagłębia Kailen, w zamian za galwanizowaną blachę. Japończycy zainteresowani są także w chińskich dostawach bawełny i soi. Zgodnie z najnowszymi informacjami pisma "Eastern World" w częściowym wykonaniu wspomnianej umowy w drugim kwartale br. dostarczonych zostanie z tego zagłębia 157.000 ton węgla w kompensacie za japońskie maszyny włókiennicze, oceniane na \$ 860.000, nawozy sztuczne i inne towary za \$ 400.000. Węgiel ten będzie kosztował jakoby \$ 11 za tonę, wobec \$ 17,5, które Japonia musi obecnie płać za węgiel amerykański. Japońskie huty żelaza i stali w imieniu których transakcję tę zawarto mają nadzieję na obniżenie w ten sposób cen żelaza i stali.

Jak podaje japońska agencja prasowa Kyodo, rząd japoński przydzielił już poważne kwoty dewiz dolarowych na zwiększenie eksportu produktów radzieckich i chińskich w ciągu najbliższych trzech miesięcy. Zastosowano ponadto szereg ułatwień pozwalających firmom japońskim na wydatne rozszerzenie swej działalności. M.in. Ministerstwo Handlu Zagranicznego i Przemysłu zmniejszyło o połowę wysokość sum gwarancyjnych, jakie muszą

być składane przez firmy dokonujące wymiany handlowe z Chinami. Sumy te deponowano w państwowych bankach clearingowych. Podkreślić należy, że jednocześnie uproszczono w zasadniczy sposób formalności, których dopełnienia wymagano przy zawieraniu dwustronnych umów wymiennych między firmami chińskimi i radzieckimi a japońskimi. Japońskie koła oficjalnie oceniają, że w ciągu pierwszych dwunastu miesięcy licząc od okresu maj - czerwiec br. wymiana towarowa między Japonią a Związkiem Radzieckim i Chinami, która w ostatnich latach w transakcjach oficjalnych spadła prawie do zera, dojść może do 60 mln dolarów.

"Handel z Chinami stanowiący od dawna główny temat rozmów pobożnych życzeń w Japonii - pisze Manchester Guardian - staje się zagadnieniem politycznym, które nieustannie wpływa bez względu na dezaprobatę rządu i zawisłość gospodarki japońskiej od dolarów amerykańskich ilekroć spotka się ze sobą dwóch lub więcej kupców japońskich". "Obecnie - pisze dziennik sfer handlowych "Nihon Keizai" - kiedy "groźba" rozejmu koreańskiego nabiera bardziej realnych kształtów niż kiedykolwiek przedtem od chwili wszczęcia rozmów rozejmowych w 1951 r. zagadnienie to daje się coraz mocniej odczuwać zarówno pod względem politycznym jak i gospodarczym". Gazeta ta pisze: "W wypadku zawarcia rozejmu w Korei, trzeba będzie prawdopodobnie rozpatrzyć pod całkiem nowym kątem widzenia kwestię ograniczania handlu z Chinami Ludowymi. Aczkolwiek w dalszym ciągu Japonia będzie musiała liczyć się z opinią Organizacji Narodów Zjednoczonych i innych państw świata kapitalistycznego, zaistnieje jednak sytuacja, w której będzie ona mogła powołać się na specjalne okoliczności zarówno geograficzne jak i historyczne".

Poważna grupa przedsiębiorców tokijskich wyraziła niedawno otwarcie opinie, że podjęciu zakrojonej na dużą skalę wymiany w dziedzinie towarów "nie strategicznych" pomiędzy Japonią a Chinami stoi na przeszkodzie interwencja amerykańska. "Ten rozwój wydarzeń - słowami wspomnianej już Nihon Keizai - o którym do tej pory prasa milczała, posiada wielkie znaczenie, ponieważ jest dowodem konieczności nawiązania stosunków handlowych pomiędzy Japonią a Chinami. Wykazuje on również, że albo amerykańskie wpływy w Japonii maleją, albo, że Stany Zjednoczone muszą tolerować w Japonii działania, które piętnują w innych państwach".

Rozwój sytuacji obserwują z coraz większym zaniepokojeniem koła rządzące Stanów Zjednoczonych. W korespondencji z Tokio New York Times doniósł otwarcie, że kampania w Japonii na rzecz rozszerzenia wymiany handlowej z Chinami przybiera na sile w miarę zbliżania się rozejmu w Korei. Tendencji tej próbują Stany Zjednoczone przeciwstawić starą choć - jak doświadczenia wykazały - mało skuteczną broń. Do arsenału takich środków należy niedawne oświadczenie Departamentu Stanu o kontynuowaniu wydatków dolarowych w Japonii na "stosunkowo wysokim poziomie" w okresie dalszych dwóch lat, nawet w przypadku zawarcia rozejmu w Korei. Należy przypuszczać, że kontynuowanie tej "pomocy" przybierze postać zamówień specjalnych, na rzecz t.zw. "odbudowy Korei", zakupów zbrojeniowych off shore i zakupów w Japonii w ramach Punktu Czwartego Programu na rzecz państw Azji południowo-wschodniej. Szczerokość

rolzaju deklaracji niektóre odłamy japońskiej opinii wiążą pod znakiem zapytania. Innym środkiem amerykańskiego nacisku są notowane ostatnio w prasie amerykańskiej zwiększone zakupy Stanów Zjednoczonych w Japonii. Tak więc "New Herald Tribune" doniósł o tym, że wartość eksportu japońskiego do Stanów Zjednoczonych w I kwartale br. wyniosła więcej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego. Według "Journal of Commerce" eksport Japonii do USA w II kwartale br. będzie jeszcze większy. W ciągu trzech pierwszych miesięcy bież. roku Japonia wyeksportowała do Stanów Zjednoczonych towarów o łącznej wartości 61 mln wobec 51 mln w r.

n a n s e

Zgodnie z informacjami Banku Japońskiego Japonia posiadała w kwietniu br. poważny deficyt bilansu płatniczego sięgający 35.105.000, przy czym wpływy wyniosły 172.107.000, a płatności natomiast 207.212.000. Wzrost tych ostatnich pisywany jest głównie zwiększonym należnościami za towary głównie z bawełną/ importowane z obszaru dolarowego. Innym powodem był wzrost płatności w wymianie ze strefą szterlingową z tytułu importu wełny australijskiej i ryżu burmańskiego.

Również w maju br. Japonia w dalszym ciągu posiadała deficyt bilansu płatniczego. Wynosił on mianowicie 358.000, przy czym wpływy 172.241.000, a płatności 528.599.000. Liczby te nie odbiegają więc od danych z kwietnia.

W końcu marca br. japońskie rezerwy dewizowe wynosiły 100 mln, lecz spadły do około 1.060 mln w dniu 10 kwietnia br. W związku z obecnym rozwojem sytuacji rzeczoznawcy przyznają, iż japońskie rezerwy dewizowe mogą spaść w czerwcu br. poniżej 1.000 mln. Import japoński w dalszym ciągu wzrasta. Przyczyną tego jest fakt, iż importerzy powiększyli swoje zakupy w oczekiwaniu dalszego zmniejszenia rezerw dewizowych.

Gabinet japoński zatwierdził 6-go czerwca br. preliminarz budżetowy na r. 1953/54. Przewiduje on wydatki w ogółnie 968.284 mln jenów, w tym na cele wojskowe przewidzianych jest oficjalnie 133.884 mln jenów. Te ostatnie obejmują wydatki na zmilitaryzowaną policję japońską oraz japoński garnizon w kosztach utrzymywania garnizonów amerykańskich w Japonii. Ten jest o 35.762 mln jenów większy od budżetu 1952/53.

a d u k c j a

Pismo Records & Statistics ogłosiło następujące urzędowe wskaźniki japońskiej produkcji przemysłowej w lutym bieżącego roku.:

przeciętne miesięczne					1 9 5 3
jednostka	1950	1951	1952	styczeń	luty
Ogólny wskaźnik 1948=100	152	200	213	207	207
węgiel kamienny 1000 t.	3205	3610	3612	4269	4318
" brunatny "	107	117	128	127	129
ropa naftowa "	24,8	28,0	25,9	25,6	23,4
energia elektryczna mln kWh	3236	3426	3600	3406	3069
produkcja koncentratów rudy żelaznej 1000 t.	68,5	76,0	86,0	77,1	80,2
surówka żelaza i stopy żelaza "	192	269	299	318	301
wlewki i odlewy stalowe "	403	542	583	526	525
miedź "	7,06	7,58	7,87	6,22	6,43
ołów "	1,35	1,41	1,57	1,73	1,51
cynk "	4,08	4,70	5,84	5,72	5,08
cement "	372	546	593	496	527
produkcja tkanin bawełnianych w mln m2	107,4	151,8	156,0	153,5	167,1
przędza bawełniana w 1000 t.	19,9	28,1	29,4	27,4	27,5
przędza wełniana "	2,71	4,27	5,71	5,20	6,08
" sztucznego "	3,90	5,21	5,37	5,78	5,73
jedwabiu "	5,66	8,72	9,91	11,17	11,31
włókna sztuczne-go jedwabiu "					

Dane powyższe wykazują, iż japońska produkcja przemysłowa utrzymywała się w lutym br. na tym samym poziomie co w styczniu br.

Prasa japońska od dłuższego już czasu sygnalizuje przechodzący w Japonii proces koncentracji kapitału, który towarzyszy odbudowie monopolu przemysłowych w tym kraju. Według agencji KIDO CUSIN, odbudowane niedawno monopolistyczne zjednoczenie japońskiego przemysłu hutniczego obejmuje obecnie 27 towarzystw hutniczych i 41 firm handlowych. Wymienione przedsiębiorstwa ciężkiego przemysłu reprezentują 93% całej produkcji na eksport produkcji surówki żelaza i wyrobów ze stali, zaś na firmy handlowe należące do zjednoczenia przypada 86% ogólnego eksportu produktów przemysłu hutniczego. Poza tym 9 kwietnia br. podano w Japonii do wiadomości publicznej, że 9 firm hutniczych połączyło się powołując do życia nowy monopol, którego zadanie polega na kontrolowaniu eksportu obrabiarek, maszyn i innego sprzętu wyrabianego przez wchodzące w skład monopolu przedsiębiorstwa. O rozmiarach nowego monopolu mówi chociażby to, że należą do niego takie wielkie koncerny japońskie, jak np. Hitatsi oraz Iszkawadzima. Odbudowane monopolistyczne koncerny /dzaibatsu/ odegrały w swoim czasie rolę w rozpętywanych przez japoński militarizm wojnach napastniczych.

Po kapitulacji Japonii amerykańskie władze okupacyjne rządząc rozwiązaniem "dzaibatsu", zmierzały do celów nie mających nic wspólnego z rzeczywistą likwidacją tych monopolistycznych

Wch zjednoczeń. Wall Street wykorzystwała te zarządzenia przede wszystkim po to, ażeby zagarnąć kluczowe stanowiska w gospodarce japońskiej i gospodarkę tę oddać na służbę własnych interesów. Gdy zadanie to zostało spełnione amerykańskie zadze okupacyjne nie tylko nie przeszkadzały lecz na wszel- nie sposoby popierały rozrastanie się podporządkowanych kapi- alowi amerykańskiego monopolistycznych zjednoczeń japońskich. roku 1952 kontrolowane przez monopolistyczny kapitał zakła- hutnicze, kopalnie i przedsiębiorstwa Japonii dały 96,2% ogólnego wytopu surówki żelaza w tym kraju, 50,4% ogólnej produkcji stali, 62,9% węgla kamiennego /wydobycie w ramach tylko 10 spółek węglowych/, 73% tonażu pełnomorskiego /pro- dukcja 6 tylko stoczni/, a 10 firm producentów cementu dos- arczyło 91,7% ogólnokrajowej produkcji tego materiału budow- nego.

Po wejściu w życie separatystycznego "traktatu pokojo- go", zaczęła się odbudowa japońskich monopolistycznych kon- tratów pod dawnymi ich nazwami, jak np. Mitsubiszi, Mitsui, Nitomo, Jasuda. Agresywny charakter tych koncernów przejawiał z całą jaskrawością w przebiegu ich rozbudowy. Odbudowane "zaibatsu" podpisały z przedstawicielami Stanów Zjednoczo- umowy w sprawie dostaw materiałów wojennych i biorą czyn- udział w zbrojeniach Japonii.

Dyspozycyjnym ośrodkiem tych zbrojeń jest wpływowe zjednoczenie wielkich japońskich kapitalistów, działające pod nazwą "Federacji Organizacji Gospodarczych" /Keidaren/. Federacja ta obejmuje szereg organizacji i wielkich towarzystw związanych z przemysłem wojennym.

Rozbudowę przemysłu zbrojeniowego w Japonii forsuje kapitał amerykański. Zdaniem londyńskiego "Economist" y do Spraw Gospodarczych, o której pisaliśmy, przejawia "niepokój" rozmiarami zbrojeń uruchamianych pod wpływem niecierpliwej inspiracji Stanów Zjednoczonych nie liczących zbytnio w swoich zamierzeniach z interesami gospodarki japońskiej. Niepokój to m.in. wyraziło się okrojeniem przez Radę proponowanego przez Keidaren projektu 6-letniego programu uzbrojenia Japonii. Tygodnik ten pisze: "Rada pokła- duje nadziei w amerykańskiej Pomocy technicznej, polegającej na udzielaniu nowoczesnego wyposażenia przemysłowego, dolarów również rad celem przestąpienia rozwijającego się w Japo- przemysłu amunicyjnego z wojennych zamówień koreańskich potrzeby samej Japonii.

W drugiej połowie maja br. Bank Japonii ogłosił sprawoz- danie, z którego wynika, że z istniejących 211 umów z państwa- mi obcymi w ramach t.zw. "pomocy technicznej" aż 161 kontrak- tów zawartych zostało z firmami amerykańskimi; 21 ze Szwajcarią, 1 ze Szwecją, 6 z Niemcami zachodnimi, 5 z Francją, 3 z Ka- nado i 2 z Wielką Brytanią. Pomoc techniczna Stanów Zjednoczo- nych obejmuje całą japońską produkcję przemysłową łącznie z przemysłem maszynowym i ciężkim, telewizją i produkcją antybio- tyków, a nabiera specjalnego znaczenia w odradzającym się ja- przemysle lotniczym. Tak np. Tokijskie Towarzystwo Lotnicze otrzymało zamówienie eksportowe na 60 lekkich bom- barderów /Fletcher PD - 25/. Pierwsze to zamówienie przeznaczo- ne jest dla wojsk francuskich w Indochinach. Towarzystwo Ka- miki Gifu wykonuje pierwsze z cyklu zamówień na 50 samolotów typu KAL - L. Towarzystwo to oczekuje dużych zamówień ze

strony Narodowego Korpusu Bezpieczeństwa /załazek armii japońskiej/, w związku z czym przewiduje się rozbudowę zakładów produkcyjnych kosztem 300 mln jenów. Towarzystwo Ciężkiego Przemysłu Szin Mitsubiszi podpisało umowę na uruchomienie produkcji ciężkich bombowców jeszcze w bież. roku.

Koła przemysłowe występują wobec rządu japońskiego o stworzenie bardziej sprzyjających warunków do lokaty kapitałów zagranicznych. Obfity dopływ zarówno kapitału jak i nowoczesnego sprzętu uważają one za niezbędne dla zmodernizowania i rozbudowy niewydajnego przestarzałego i nierentownego przemysłu japońskiego.

Stopa życiowa

Zgodnie z oficjalnymi wskaźnikami globalne koszty utrzymania w Japonii wzrosły ze 153 punktów w styczniu br. do 155 punktów w lutym br. /1948 = 100/, w porównaniu z przeciętną miesięczną r. 1952 - 150 punktów. Wskaźnik cen artykułów spożywczych wzrósł ze 136 punktów w styczniu br. do 138 punktów w lutym br. /1948 = 100/, w porównaniu z przeciętną miesięczną w r. 1952 - 134 punktów. Według urzędowych danych bezrobocie w Japonii wzrosło w marcu o 100.000 osób. Największy wzrost liczby bezrobotnych zaznaczył się w przemysłach tekstylnym, węglowym i stoczniowym. Liczba bezrobotnych i częściowo bezrobotnych sięga obecnie 10 mln osób. Według informacji "BIKI" wartość realnych płac robotników japońskich nieprzerwanie spada; wynosi ona obecnie zaledwie 50% wartości przedwojennej.

/c/

K A N A D A

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Obroty zagraniczne Kanady w roku ubiegłym zamknęły się jak już pisaliśmy /patrz "WHZ" nr 14/97, str. 43/, saldem dodatnim w wysokości \$ 325 mln wobec deficytu \$ 121 mln w 1951 r. Jak stwierdza włoskie pismo "Informazioni per il Commercio Estero" do uzyskania powyższej nadwyżki przyczyniła się w bardzo poważnym stopniu korzystny rozwój ka nadyjskich terms of trade.

Wyjątkowo duży eksport zbóż - głównie pszenicy-umotliwiony dzięki nieurodzajom w innych częściach świata przy utrzymującym się popycie zagranicy na kanadyjskie metale i papier rotacyjny podniósł tonaż ogólnego wywozu o 11% w porównaniu z 1951 r. Pod względem jednak wartości eksport, który osiągnął ca \$ 4.356 mln, wzrósł tylko o 10%, a to na skutek tego, że przeciętny poziom cen eksportowych był nieco niższy niż w 1951 r. W ogólnym wzroście eksportu kanadyjskiego

roku ubiegłym najpoważniej podwyższył się wywóz do Wielkiej Brytanii i krajów europejskich.

Wartość importu w 1952 r., wynosząca ca 7 031 mln spadła nieco w porównaniu z 1951 r., mimo wzrostu przywozu pod względem tonażu o 12%; wzrostowi więc tonażu przywozu towarzyszył znaczny spadek cen importowych, zwłaszcza towarów importowanych ze Stanów Zjednoczonych. Obok tego cytowane pismo włoskie przytacza drugą przyczynę spadku w postaci poważnego zmniejszenia importu włókien i artykułów tekstylnych.

Struktura geograficzna eksportu kanadyjskiego w 1952 r. w porównaniu z 1951 r. przedstawiała się następująco /w mln dolarów kanadyjskich/:

	1951r.	udział w %	1952r.	udział w %
Ameryka Brytania	2.333,9	58,0	2.349,0	53,9
Commonwealth i Irlandia	635,7	16,0	751,0	17,3
Europa kontynentalna	264,3	6,7	287,6	6,6
Ameryka Łacińska	347,4	8,7	475,8	10,9
Inne kraje	208,9	5,3	273,6	6,3
	173,1	4,4	218,9	5,0
	3.963,3	100,0	4.355,9	100,0

Do 11-tu głównych odbiorców towarów kanadyjskich należą następujące kraje /w mln dol. kanad./:

	1951 r.	1952 r.
Ameryka Brytania	2.334	2.349
Ameryka Łuksemburg	636	751
Ameryka	94	104
Ameryka zachodnie	73	103
Ameryka	37	95
Ameryka	54	81
Ameryka	36	55
Ameryka	49	53
Ameryka	49	50
Ameryka	47	48
Ameryka Południowej Afryki	53	48

Głównymi dostawcami towarów do Kanady były /w mln dolarów kanad./:

	1951 r.	1952 r.
USA	4.084,9	4.030,5
Ameryka Brytania	2.812,9	2.977,0
Ameryka Łacińska	421,0	359,8
	273,7	284,2

Jak wynika z powyższych danych w roku ubiegłym nastąpił wzrost udziału Stanów Zjednoczonych w ogólnym eksporcie Kanady. Znaczący wzrost wykazał wywóz do Ameryki kontynentalnej. Znaczący wzrost wykazał wywóz do Niemiec, które jako odbiorca towarów kanadyjskich

przesunęły się w roku ubiegłym z dotychczas zajmowanej dal-
szej pozycji na piąte miejsce. Po stronie importu nadal
pierwsze miejsce zajmowały Stany Zjednoczone, następnie
Wielka Brytania i Wenezuela.

Podstawowymi artykułami eksportu i importu w 1952 r.
w porównaniu z 1951 r. były /w mln dol. kanad./:

	1951 r.	1952 r.
<u>Eksport</u>		
pszenica	441,0	621,3
papier rotacyjny	536,4	591,8
tarcica	312,2	295,9
miazga drzewna	365,1	291,9
zboża, bez pszenicy	129,2	235,2
aluminium i wyroby aluminiowe	124,8	162,3
nikiel	136,7	151,0
miedź i wyroby miedziane	87,2	119,5
mąka pszenna	113,9	116,1
ryby i produkty rybne	117,5	113,3
maszyny rolnicze	106,4	105,4
cynk i wyroby z cynku	84,5	96,7
azbest	81,8	87,8
kopalniaki	68,1	64,8
ołów i wyroby ołowiane	45,4	49,7
<u>Import</u>		
sprzęt przemysłowy	328,7	361,0
ropa naftowa	231,0	206,8
maszyny i narzędzia rolnicze	195,1	197,3
części samochodowe	195,2	190,3
węgiel	168,1	150,7
walcówka	173,1	143,1
aparaty elektryczne	120,1	139,6
motory i kotły	88,4	136,1
produkty ropy naftowej	122,9	135,1
samoloty i części do nich	41,5	95,2
wyroby bawełniane	87,0	81,9
cukier	85,9	71,3
bawełna	96,2	67,3
samochody	70,6	61,2

Po stronie eksportu należy podkreślić przede wszystkim wzrost wywozu artykułów rolniczych pochodzenia roślinnego - zwłaszcza pszenicy /wzrost o 40,9% w porównaniu z 1951 r. i innych zbóż /wzrost o 82%/. Znacznie wzrósł również eksport metali nieżelaznych, przede wszystkim aluminium i wyrobów aluminiowych /o 30%/, miedzi i wyrobów miedzianych /o 37%/, cynku /o 14,4%/, niklu /o 10,5%/, ołowiu i wyrobów z ołowiu /o 9,5%/. Jednocześnie spadek w roku ubiegłym wywóz produktów hodowlanych, miazgi drzewnej, tarcicy i szeregu innych towarów. W strukturze towarowej importu kanadyjskiego w roku ubiegłym nie nastąpiły poważniejsze zmiany. Nadal pierwsze miejsce zajmował przywóz różnych maszyn i wyposażenia przemysłowego. Znaczny wzrost wykazał przywóz samolotów i części

pasowych oraz różnych motorów - zwłaszcza lotniczych - ściśle wiąże się z kontynuowanym wyścigiem zbrojeń.

Obroty zagraniczne Kanady w I kwartale 1953 r. charakteryzowały się spadkiem eksportu i wzrostem importu. Według "Neue Zürcher Zeitung" eksport w I kwartale br. obniżył się do \$ 932 mln wobec \$ 1001 mln w analogicznym okresie 1952 r., to znaczy o 9%. Szczególnie przy tym poważnie obniżył się wywóz do Wielkiej Brytanii / - 21% / i do innych państw Commonwealth'u / - 31% /. Wzrósł natomiast eksport do Stanów Zjednoczonych do \$ 575 mln wobec \$ 552 mln w I kwartale 1952 r. t.zn. o 4%. Ta zmiana tendencji w strukturze geograficznej eksportu w porównaniu z rokiem ubiegłym wskazuje na dalsze uzależnienie się gospodarki kanadyjskiej od rynku Stanów Zjednoczonych.

W przeciwieństwie do eksportu import Kanady w I kwartale br. wzrósł do \$ 998 mln, wobec \$ 916 mln w analogicznym okresie 1952 r., czyli o 9%. Import z USA podniósł się przy tym o 10%, mianowicie do \$ 765 mln / z \$ 694 mln /, a import z Wielkiej Brytanii wzrósł o 40% do \$ 95 mln / z \$ 68 mln /. Natomiast przywóz z innych obszarów Commonwealthu o 1% i z pozostałych krajów o 3%. W wyniku tego rodzaju kształtowania się eksportu i importu, bilans handlowy w I kwartale br. zamknął się deficytem w wysokości \$ 84 mln w porównaniu z saldem dodatnim \$ 86 mln w analogicznym okresie 1952 r. Zgodnie z doniesieniami pisma "Izvestia", w ciągu kwietnia nastąpiło dalsze pogłębienie się deficytu handlowego, który za pierwsze 4 miesiące br. łącznie osiągnął \$ 172,7 mln wobec nadwyżki eksportu nad importem w wysokości \$ 113,9 mln w analogicznym okresie 1952 r. Eksport kwietniowy z Wielkiej Brytanii spadł w porównaniu z tymże miesiącem 1952 r. o 37%, a do Ameryki Łacińskiej - o 38%.

W sytuacji gdy rynek Stanów Zjednoczonych jest najpoważniejszym odbiorcą towarów kanadyjskich, przybierające na sile tendencje protekcjonistyczne w USA wywołują w Kanadzie coraz silniejszy niepokój. Na początku maja br. kanadyjska Izba Gmin jednogłośnie uchwaliła rezolucję, nawołującą rząd do wystosowania kategorycznego protestu przeciwko amerykańskim ograniczeniom importowym, wobec przywozu z Kanady. Izba jednogłośnie wyraziła przy tym protest przeciw naruszeniu przez USA postanowień GATT.

Bezpośrednio po tym kanadyjski premier Laurent, podjęty w Waszyngtonie krytyce protekcjonistyczną politykę handlową Stanów Zjednoczonych. Przemawiając w "National Press Club" oświadczył on: "Jeśli ma nastąpić rzeczywisty naprzód w wymianie to winny dać przykład przede wszystkim Stany Zjednoczone. Premier kanadyjski podkreślił przy tym konieczność wprowadzenia w życie hasła "trade not aid", które umożliwiłoby państwom kapitalistycznym uzyskanie wpływów handlowych, odciążając również i Kanadę od ratowania bankrutujących państw europejskich.

Prasa kanadyjska otwarcie krytykuje politykę handlową stosowaną wobec Kanady. Tak np. pismo "Citizen" pisze, że Stany Zjednoczone ograniczając import artykułów rolniczych z Kanady zwiększają jednocześnie własny eksport do tego kraju. "W ciągu ostatnich dziesięciu lat - pisze "Citizen" - wartość amerykańskich artykułów rolniczych wwożonych do

Kanady przewyższają wartość towarów rolniczych wyeksportowanych z Kanady" ... W innym numerze, w artykule zatytułowanym "Kanada winna rzeczowo i realistycznie rozważyć stosunki handlowe z USA" to samo pismo przytacza protesty szeregu gazet kanadyjskich wobec polityki handlowej USA, a zwłaszcza wobec faktu, że te ostatnie zabraniają Kanadzie handlować z krajami demokratycznymi.

F i n a n s e

Pogłębiający się w ciągu pierwszych pięciu miesięcy bieżącego roku deficyt handlu zagranicznego wywarł wpływ na kształtowanie się rezerw dewizowych. Jak donosi "Neue Zürcher Zeitung" rezerwy złota i dolarów Kanady spadły w I kwartale br. o 14,5 mln, wynosząc w dniu 31 marca br. 1845,3 mln. Zdaniem cytowanego pisma utrzymywanie się deficytowej tendencji obrotów handlowych odbija się niekorzystnie na ogólnym bilansie płatniczym kraju. Kanada w żadnym wypadku nie może liczyć na tak pomyślne ukształtowanie się bilansu płatniczego, jak w 1952 r. Niekorzystnemu rozwojowi bilansu handlowego i płatniczego przypisuje również "Neue Zürcher Zeitung", notowany ostatnio spadek kursu dolara kanadyjskiego. Zgodnie z doniesieniem agencji "Associated Press" kurs dolara kanadyjskiego, który od roku z górą notowany był wyżej od dolara USA, spadł ostatnio do poziomu najniższego w ciągu ostatnich 13 miesięcy, a nawet niżej parytetu wobec dolara USA. Tak np. w początkach maja notowania dolara kanadyjskiego w Nowym Jorku były wyższe o 1/3 \$ od dolara amerykańskiego, w Buffalo /Stan Nowy Jork/ równe były dolarowi USA, a w Watertown /Stan Nowy Jork/ sprzedawano dolar kanadyjski po 99 centów amerykańskich. Zdaniem cytowanej agencji spadek kursu dolara kanadyjskiego spowodowany został wzrostem popytu na dolary USA. W szczególności inwestorzy amerykańscy zaczęli lokować kapitały w zakupach amerykańskich papierów wartościowych. W związku z tym pozbywali się oni kanadyjskich papierów wartościowych, a otrzymane kwoty w dolarach kanadyjskich wykorzystują na zakup dolarów USA.

Komentator agencji Reutera stwierdza w związku z tym, że ucieczka od kanadyjskich papierów wartościowych tłumaczy się częściowo spadkiem otrzymywanych od nich zysków.

P r o d u k c j a

Zgodnie z danymi pisma "Canadian Statistical Review" wskaźniki produkcji przemysłowej Kanady w 1952 r. i w styczniu 1953 r. przedstawiały się następująco /1935-39 = 100/:

wskaz- nik ogól- ny	Złoto miedź		Stal w	Papier	Ener-	samo- cho- dy
	w 1000 "fine" uncji	w mln lbs	sztab. i wlew. w 1.000 ton	rota- cyjny elektr. w mln. kWh	gia	

przeciętna	226,5	366	45,0	297	463	4.785	34,6
roczna							
styczeń	212,1	355	45,0	317	470	5.269	34,2
lut	218,6	353	41,0	306	458	4.970	32,4
marzec	222,2	365	45,0	339	476	5.218	34,2
kwiecień	230,7	363	44,2	317	471	5.030	46,9
maj	234,6	366	45,5	331	496	5.335	42,7
czerwiec	238,3	359	41,6	305	452	4.986	41,1
lipiec	228,3	374	39,9	293	486	4.841	34,3
sierpień	234,2	372	42,2	289	486	4.968	22,9
wrzesień	244,1	383	43,4	288	462	4.993	41,1
październ.	248,1	403	42,4	308	503	5.419	41,7
listopad	248,1	388	42,8	309	463	5.221	31,3
grudzień	235,4	391	44,7	320	463	5.536	29,9
roczna	232,9	-	-	-	-	-	-
styczeń	232,6	374	47,6	347	474	5.657	35,9

Jak informuje "Neue Zürcher Zeitung" ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej w lutym utrzymał się nadal na poziomie 232,6 punktów /wobec 212,1 przed rokiem/. Jakkolwiek w ubiegłym nastąpił pewien wzrost produkcji przemysłowej, był to jednakże rozwój jednostronny, związany głównie z koniunktą spowodowaną przez Kanadę wyścigiem zbrojeń, jak również spowodo-
wanym przez Kanadę wyścigiem zbrojeń, jak również spowodo-
wanym popytem na kanadyjskie surowce strategiczne, zwłasz-
cze ze strony USA. Ta, bazowana na zbrojeniach, koniunktura
w sobie poważne niebezpieczeństwo dla przyszłości gospo-
darki kanadyjskiej. Podkreśla to między innymi szwajcarskie
"Wirtschaftliche Mitteilungen" zapytując "co się stanie
tego dnia, gdy przestaną napływać zamówienia natury zbrojenio-
strategicznej?"

Niebezpieczną coraz bardziej staje się dla interesów
Amerykańskiej Kanady pogłębiająca się zależność od monopolu
zjednoczonych. Niedawno w prasie kanadyjskiej ogłoszono
otwarty kanidat do parlamentu feudalnego z ramienia
Partii Postępowej, Bruce Magnusia, pod adresem
rządu i produkcji wojskowej, Howe. W liście tym wska-
zuje rząd kanadyjski przyczynia się do przekształcenia Kanady
w USA, monopolu amerykańskich, w dostawę surowców dla prze-
mysłu. List ten wystosowany został w związku z doniesieniami
o tym, iż chicagowska firma Inland Steel Co. wydać
płatność najbliższych trzech lat 50 milionów dolarów na
złazę rudy żelaza w Steep Rock w prowincji Ontario.
Złazę w Kanadzie stały się własnością lub objęte zostały
amerykańskich monopolu. Kopalnie w Steep Rock kontrolo-
wane przez S.Etona, kapitalistę z Cleveland a niedawno dosta-
ją już 1.200.000 ton rudy. "37% ogółu naszego przemys-

łu, kopalń rud, dróg żelaznych, przedsiębiorstw komunalnych, jest własnością lub podlega kontroli kapitału amerykańskiego. 72% produkcji metali nieżelaznych - niklu, aluminium, miedzi, cynku, tytanu, ołowiu, i innych metali, 65% wydobycia ropy znajduje się w rękach monopolu USA" - podkreśla cytowane pismo kanadyjskie.

Bogate kopalnie rudy żelaza w Ungava na północy Labradoru podlegają kontroli clevelandzkiej firmy M.A. Hanna Co of Cleveland, na której czele stoi minister finansów USA Humphrey. W rejonie Marmona i Simco, w prowincji Ontario, kopalnie rudy należą do koncernów amerykańskich Bethlehem Steel i United States Steel. Do Amerykanów również należą kopalnie rudy żelaza na terenie prowincji British Columbia, nad Oceanem Spokojnym. Cała ruda wywożona jest do Stanów Zjednoczonych, w celu przeróbki, bez konieczności płacenia cła. W obliczu tego Kanada zmuszona jest do nabywania po wysokich cenach w hutach amerykańskich stali otrzymanej z surowca pochodzącego z Kanady.

Stopa życiowa

Gospodarcza zależność Kanady od monopolu USA przy kontynuowanych zbrojeniach prowadzi do eksploatacji kanadyjskich mas pracujących, wzrostu podatków i drożyzny. Zgodnie z danymi wydziału badań Kanadyjskiego Kongresu Pracy 80% kanadyjskich robotników kształtują się "niżej poziomu minimalnego, niezbędnego dla utrzymania zdrowia i normalnej egzystencji". Z tej liczby 16% otrzymuje płace wynoszące tylko 40-50% niezbędnego minimum. Likwidowanie produkcji cywilnej, "pomoc" monopolu amerykańskich, zwięźnianie się rynków zbytu w Europie, silne ograniczenie stosunków gospodarczych z krajami gospodarczymi prowadzi jednocześnie do wzrostu bezrobocia. Jak donosi pismo "Trud" w wielu przedsiębiorstwach zwolniono z pracy dwie trzecie robotników. Ilość całkowicie bezrobotnych wynosi od 300 - 400.000 osób; ponadto wiele tysięcy osób pracuje niepełny tydzień roboczy. W tych warunkach masy pracujące Kanady wstępują na drogę walki strajkowej. Według doniesień prasy kanadyjskiej, w ciągu tylko pierwszych 7-miu miesięcy ubiegłego roku, w 143 przedsiębiorstwach objętych strajkami stracono ponad sześć razy więcej roboczogodzin niż w analogicznym okresie 1951 r. w 165 przedsiębiorstwach. Szczególnie wytrwałe były strajki w Montreal i Louisville /prowincja Quebec/. Mimo stosowania przez rząd kanadyjski ustaw antyrobotniczych ruch strajkowy nie traci na sile. Tak np. według oficjalnych danych w styczniu br. zastrajkowało 14-tu, a w lutym 19-tu przedsiębiorstw.

Sytuacja gospodarczaHandel zagraniczny

Ogólny eksport Stanów Zjednoczonych łącznie z dostawami wojskowymi, wyniósł w marcu br. \$ 1377,8 mln wobec \$ 1195,9 mln w lutym br. i \$ 1446,9 mln w marcu 1952 r. Do wzrostu ogólnego eksportu w marcu w porównaniu z poprzednim miesiącem przyczyniły się przeważnie zwiększone dostawy wojskowe, wartość których wyniosła \$ 328,3 mln wobec \$ 272,3 mln w lutym. Jeśli więc od wzrostu wartości ogólnego eksportu w marcu o \$ 181,9 mln w porównaniu z lutym odejmiemy się cyfrę wzrostu dostaw wojskowych czyli \$ 56 mln, wówczas okaże się, że właściwy eksport handlowy podniósł się w marcu tylko o \$ 125,9 mln; należy przy tym podkreślić, że w marcu było o 3 dni roboczych więcej niż w lutym. W porównaniu z eksportem handlowym z marca 1952 r. w wysokości \$ 1330,2 mln, eksport ten w marcu br. wynoszący \$ 1049,5 mln spadł o \$ 280,7 mln czyli o 21%. W marcu br. notuje się w porównaniu z poprzednim miesiącem wzrost wywozu maszyn, pojazdów mechanicznych, tytoniu, zboża i produktów naftowych. Tak np. wywóz maszyn podniósł się do \$ 504 /wobec \$ 422 mln/ przy czym wzrost eksportu w tej grupie towarów rozłożył się równomiernie zarówno na maszyny górnicze, obrabiarki jak i maszyny elektryczne oraz traktory.

Import w marcu wzrósł do \$ 1004,2 mln wobec \$ 856,2 mln w lutym, czyli o \$ 148 mln /17%/; w porównaniu z marcem 1952 r. kiedy to wynosił \$ 963,9 mln podniósł się on o \$ 40,3 mln. Największy wzrost nastąpił w przywozie artykułów spożywczych i napojów /do \$ 276,6 mln wobec \$ 224,7 mln w lutym/, skutkiem zwiększonego importu kawy i cukru. Wzrost wartości przywozu artykułów grupy; "drewno i papier" /do \$ 110,2 mln wobec \$ 98,3 mln w lutym/ powstał w wyniku zwiększenia importu papieru rotacyjnego. Ponadto warto zanotować wzrost importu chemikalii /do \$ 32,7 mln wobec \$ 24,3 mln/ oraz maszyn i pojazdów mechanicznych /do \$ 39,1 mln wobec \$ 31,8 mln/.

Według tymczasowych danych wartość kwietniowego eksportu USA wynosi \$ 1.384 mln, wobec \$ 1.352,3 mln w kwietniu ub.r. Wartość importu stanowiła w kwietniu \$ 1.028 mln wobec \$ 932,2 mln w kwietniu ub.r.

Coraz liczniejsze fakty świadczą o wzrastających trudnościach dla eksportu amerykańskiego i pogłębiającej się niepewności co do przyszłości. Tak np. prezes stowarzyszenia do spraw eksportu wyrobów włókienniczych stwierdził na dorocznej konferencji, że USA utraciły ostatnio swe stanowisko głównego eksportera wyrobów bawełnianych, jakie zajmowały jeszcze na końcu ub. roku. Na czoło wysunęły się obecnie Wielka Brytania i Japonia, szczególnie jeśli chodzi o rynki Afryki i Dalekiego Wschodu. W pierwszym kwartale br. USA wywiozły znacznie mniej tych wyrobów niż w tym samym okresie roku ubiegłego, ale spadek wywozu pod względem ilościowym nie jest, zdaniem ekspertów, jeszcze tak niepokojący, jak utrata niektórych

rynków. Z wyjątkiem Kanady, większość odbiorców zagranicznych nabywa obecnie od USA mniej niż w jakimkolwiek okresie po zakończeniu wojny. Zastraszający zwłaszcza jest gwałtowny spadek eksportu amerykańskiego do Filipin, Indonezji i na Kuba.

Kurczy się również wywóz węgla, zajmującego w eksporcie amerykańskim jedną z najpoważniejszych pozycji. Jak donosi agencja Reutersa na stacjach nadbrzeżnych rejonu Hampton Roads, podczas pierwszych 5 miesięcy 1953 r. załadowano węgla o 46,9% mniej, niż w tym samym okresie roku 1952. Jest to wynikiem zmniejszonego zapotrzebowania na amerykański węgiel eksportowy, co daje się zauważyć również w zmniejszonej liczbie statków, przybywających do portu.

Pismo "Financial Times" informuje, że eksporterzy amerykańscy z niepokojem śledzą wzrastającą konkurencję węgla chińskiego na rynku japońskim. Przed rozpoczęciem handlu z Chinami Japonia była najlepszym klientem na amerykański węgiel, jednakże korzystniej jej jest kupować węgiel z Chin, skąd przewóz za jedną tonę kosztuje tylko \$ 3 wobec 9 za przewóz z USA.

Szczególnie poważne trudności rysują się przed amerykańskim eksportem artykułów rolniczych. Podkreślił to minister rolnictwa Benson oświadczając, iż okres "łatwego zbytu", wynikający z koniunktury wojennej i powojennej "pomocy" należy już do przeszłości.

Rząd amerykański rozważa obecnie plan, który miałby na celu umożliwienie Mutual Security Agency sprzedaż nadwyżek amerykańskich produktów rolnych na zagranicznych rynkach za walutę danego kraju. Plan ma rozwiązać problem coraz większych zapasów rządowych, powstałych z nadwyżek rolniczych oraz możliwości dalszego ich wzrostu na skutek polityki cen interwencyjnych w nadchodzącym sezonie.

Odnosna propozycja została wysunięta przez American Farm Bureau Federation i zmierza ku temu, aby władze ustawodawcze zezwoliły na przekazanie dyrektorowi M.S.A. przez Commodity Credit Corporation nadwyżek zapasów wartości do \$ 1.000 mln. Ma on być upoważnionym do zaoferowania tych nadwyżek za pośrednictwem prywatnego handlu na sprzedaż w walutach poszczególnych państw.

W myśl sugestii Farm Bureau Federation uzyskane w ten sposób obce waluty postawione do dyspozycji Mutual Security Agency mogłyby być zużyte na pożyczki dla instytucji bankowych w krajach współpracujących, na pokrycie amerykańskich wydatków w tych krajach, związanych ze zbrojeniem, na "pomoc" gospodarczą lub na zakup materiałów strategicznych.

Jednym z czynników hamujących rozwój eksportu amerykańskiego jest stosowana przez USA polityka embargo wobec krajów demokratycznych. Według informacji agencji Reutersa, opartej na opublikowanym przez Ministerstwo Handlu USA studium handlu międzynarodowego w 1952 r., import Stanów Zjednoczonych z krajów demokratycznych osiągnął w 1952 r. \$ 67,3 mln z czego \$ 27,8 z Chin Ludowych i 16,7 mln z ZSRR. Eksport Stanów Zjednoczonych do tych krajów wyniósł natomiast

Według 1,1 mln. Gros wywozu amerykańskiego do krajów obozu socjalistycznego stanowił surowy tytoń dla NRD /za 100.000/, na resztę składają się przede wszystkim paczki żywnościowe i odzieżowe, wysyłane z Ameryki.

Import ze Związku Radzieckiego w 1952 składał się głównie z futer, kawioru, luksusowych konserw itd. Połowę importu amerykańskiego z NRD, który łącznie wynosił 1,2, stanowiły chemikalia, głównie nawozy sztuczne, a na resztęłożyły się m.in. aparaty fotograficzne.

Jednocześnie rząd USA wywiera wzmożony nacisk w kierunku ograniczenia wymiany z krajami obozu pokoju na inne kraje socjalistyczne. Ostatnio np. rząd amerykański zabronił zaopatrywania w paliwo w portach amerykańskich te statki zagraniczne, które udają się do Chin bez zgody Amerykanów.

Poważny wpływ na pogorszenie się trendu eksportu amerykańskiego wywiera stosowana przez USA polityka protekcjonizmu celowego. Polityka ta, pozbawiająca kraje kapitalistyczne dolarowych, pogłębia przeżywany przez nie "głód dolarowy", wywołuje protesty i rozdziewki w stosunkach z USA. W jednym z numerów z czerwca br. pismo urugwajskie ostro krytykuje niedawne podwyższenie przez USA barcelnych na przywóz wełny z Urugwaju. Pismo podkreśla, że ten został podjęty, mimo protestu przedstawiciela ambasady amerykańskiej w Waszyngtonie, który oświadczył, że narusza to umowę handlową zawartą między Urugwajem a Stanami Zjednoczonymi. W związku z tym "Acion" nawołuje do podjęcia "rozumnych" lecz "energicznych" kroków w celu obrony interesów Urugwaju. "Eksport nasz, zaznacza pismo, może być także innymi drogami, a nie tylko do Stanów Zjednoczonych".

Z ostrą krytyką amerykańskich tendencji protekcjonistycznych wystąpił również ambasador Chile w Stanach Zjednoczonych, wygłaszając niedawno przemówienie w "Towarzystwie Amerykańskim" w Nowym Jorku. Oświadczył on, że planowane przez USA ograniczenie importu surowców przemysłowych byłoby wielkim ciosem dla gospodarki krajów Ameryki Południowej, które dzięki eksportowi tych artykułów. Zdaniem ambasadora, kraje Ameryki Łacińskiej mogą ponieść nieobliczalne straty w wyniku podwyższenia taryf celnych w USA.

Jak donosi "Financial Times", opierając się na wypowiedzi premiera Nowej Zelandii, rząd tego kraju zamierza wywołać dalsze protesty na amerykańskie ograniczenia importu artykułów mleczarskich. Ponadto rząd rozważa możliwości podjęcia "innych kroków". W związku z ostatnim wprowadzeniem taryf na import artykułów mleczarskich do USA, premier Nowej Zelandii oświadczył, iż "oddziaływały one jeszcze bardziej szkodliwie niż kwoty dotychczasowe".

Według doniesienia austrackiego pisma "Bildzeitung" z Aussehandeln, holenderski minister rolnictwa oświadczył, że skutkiem podwyższenia amerykańskich barcelnych holenderski eksport bawełny, tytoniu, owoców cytrusowych i owoców suszonych będzie musiał zostać skierowany do innych krajów. Ponadto Holendrzy uskarżają się, że podwyższenie taryf na żądanie Stanów Zjednoczonych przywróci im nakładzie kosztów organizacja dla popierania zbytu

sera w USA, została bezpośrednio po powołaniu do życia podważona przez amerykańskie restrykcje importowe.

Również w Niemczech zachodnich odzywają się głosy krytyki pod adresem protekcjonizmu amerykańskiego. Ostatnio bowiem "Stowarzyszenie Producentów" zwróciło się z apelem do USA o dopuszczenie w szerszym stopniu towarów zagranicznych na rynek amerykański, podkreślając, że redukcje amerykańskich taryf celnych i osłabienie kontroli importu ułatwią zlikwidowanie luki dolarowej krajów kapitalistycznych i umożliwi im nabywanie surowców dolarowych.

Silne rozgoryczenie wywołuje protekcjonizm amerykański w krajach Azji. Dziennik "Economic Review" /organ partii "Indyjskiego Kongresu Narodowego"/ opublikował artykuł p.t. "Złe wróżby", w którym wyraża niezadowolenie szerokiej warstwy narodowej burżuazji państw azjatyckich z polityki handlowej USA. Stwierdzając istnienie ostrej konkurencji anglo-amerykańskiej na rynku światowym i dążenie USA do odgrożenia swego rynku od napływu towarów zagranicznych cytowany dziennik pisze: "Wszystko to łącznie z niedawnymi krokami Waszyngtonu, zmierzającymi do wyeliminowania angielskiego towarzystwa "English Electric Co" od zawarcia kontraktu z towarzystwem budowy tamy "Chief Joseph Dam", stanowi "złą wróżbę". W załączeniu dziennik pisze: "Jeśli ma to być przykładem przyszłej polityki amerykańskiej to niewątpliwie wiele z tych, którzy pokładali nadzieje w zapewnieniu prezydenta Eisenhowera złożonym przez niego w pierwszym swym przemówieniu o "zachęcaniu do rozwoju korzystnego handlu" ulegnie rozczarowaniu".

Jak już nieraz informowaliśmy w samych Stanach Zjednoczonych, szczególnie w kołach rządowych i wśród eksporterów, odzywają się głosy za zmianą dotychczasowej polityki handlowej USA. Ostatnio np. Izba Handlowa San Francisco zwróciła się do Kongresu z żądaniem obniżenia taryf celnych i uproszczenia ustawodawstwa celnego.

W ślad za nią wyapila również Izba Handlowa Stanów Zjednoczonych przeciwko "sztucznemu protekcjonizmowi za pomocą wysokich barier celnych". Organizacja ta udzieliła pełnego poparcia dla wniosku Eisenhowera co do przedłużenia na 1 rok "Reciprocal Trade Agreements Act".

W międzyczasie senator Simpson wycofał swój projekt rezolucji, przewidujący zaostrzenie restrykcji importowych /Patrz "WNZ" nr 20/103/. Wniosek ten był od pewnego czasu przedmiotem zaciętej polemiki w Kongresie. W miejsce wspomnianego wniosku Simpson zaproponował wniosek "kompromisowy", zawierający następujące punkty: 1/ przedłużenie o 1 rok ustaw ków komisji taryfowej z 6 do 7. Ma to zapewnić republikanom większość w komisji; 3/ zobowiązanie komisji taryfowej do rozstrzygnięcia w ciągu 9 miesięcy /a nie jak dotychczas w ciągu 12/ wniosków o zwiększenie taryf celnych.

Agencje zachodnie interpretują wycofanie przez Simpsona jego pierwotnego wniosku jako zwycięstwa Eisenhowera, który wypowiadał się przeciwko zwiększeniu restrykcji importowych w USA.

Nadal jednak w polityce handlowej USA występuje objawy narastającego protekcjonizmu. Jak informuje "Neue Zürcher Zeitung" na zwołanie komisji taryfowej Eisenhower ograniczył import orzechów laskowych w okresie od 30 września br. na 4,5 mln lbs. Krok ten dotknie w pierwszym rządzie Turcję, Hiszpanię i Włochy - głównych dostawców orzechów laskowych.

Prezydent Eisenhower zarządził ponadto ilościowe ograniczenie jak również podwyższenie cel na import artykułów rolniczych i niektórych olejów. Zarządzenie to wchodzi w życie z dniem 1 lipca br. Ponadto komisja taryfowa rozważa sprawę podwyższenia o 50% cel na import różańców. Różańce znajdującej łatwy zbytni na rynku amerykańskim, importowane są głównie z Włoch, Francji, Niemiec i Japonii,

Produkcja

Zgodnie z tymczasowymi danymi "Federal Reserve Board", ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej USA /z wyłączeniem wahań sezonowych/ spadł w kwietniu br. w porównaniu ze sprawozdaniem wskaźnikiem za marzec o 1 punkt, wynosząc 242 wobec 243 /1935 - 1939 r. = 100/. W kołach przemysłowych USA oceniano się, że produkcja przemysłowa w maju pozostała na niezmienionym poziomie poprzedniego miesiąca. Jednocześnie prasa donosi, że produkcja samochodów, która w kwietniu i w pierwszej połowie maja utrzymywała się na poziomie 7,2 mln sztuk w skali rocznej, spadła znacznie w drugiej połowie maja skutkiem zwieszenia pracy w szeregu fabryk. Produkcja sprzętu wojskowego w kwietniu pozostawała nadal na wysokim poziomie, podczas gdy jednocześnie spadła w porównaniu z poprzednimi miesiącami produkcja przemysłu tekstylnego i obuwiowego. Wskaźniki produkcji przemysłowej USA /z uwzględnieniem wahań sezonowych/ w kwietniu br. przedstawiały się następująco /1935 - 1939 = 100/:

	marzec		kwiecień	
	1932	1933 ^{x/}	1932	1933
Wskaźnik ogólny	217	243	215	242
Przemysł przetwórczy				
Wyroby trwałej konsumpcji	281	326	277	326
Wyroby bezpośredniej konsumpcji	184	197	181	196
Włókna i stal	262	297	245	292
Zakłady przemysłowe	357	405	352	403
Transportowy	322	414	329	418
Metale nieżelazne i wyroby z nich	218	261	219	264
Materiały i wyroby				
Wyroby	149	163	152	162
Wyroby ceramiczne	212	227	216	239
Włókna i wyroby włókiennicze	153	174	144	171
Wyroby i wyroby skórzane	108	116	102	110
Wyroby spożywcze	149	150	149	150
Papier i wyroby papiernicze	192	211	186	212
Produkcja przemysłu				
Poligraficznego	180	187	180	186

przetwory naftowe				
oraz produkty suchej				
destylacji węgla	278	287	266	285
chemikalia	298	320	296	319
wyroby gumowe	245	273	237	271
<u>Górnictwo</u>				
węgiel i ropa naftowa	170	168	171	165
rudy metali	89	89	131	133

Coraz wyraźniejsze stają się trudności przeżywane przez szereg gałęzi gospodarki amerykańskiej. Stwierdzając fakt zaostrzających się trudności gospodarczych pismo "Fortune" pisze na ten temat: "Możliwość stopniowej regresji zarysowująca się w drugiej połowie /ubiegłego roku/ przybrała na sile w ciągu wiosny Boom, jako całość prowadzi do powstania szeregu klasycznych rysów aktywności gospodarczej zbliżającej się do spadku". Dziennik podkreśla przede wszystkim możliwość nastania kryzysu w przemyśle hutniczym i samochodowym. Na odbytym w maju br. zebraniu "Amerykańskiego Instytutu Żelaza i Stali" prezes "United States Steel Corporation", oświadczył, iż przemysł stalowy wkrótce stanie w obliczu "niewykorzystania swej mocy wytwórczej".

Według doniesień prasy ostatnio zwiększyła się ilość anulowanych zamówień na stal. Poszczególne większe gałęzie przemysłu, pracujące na metalach żelaznych, oświadczają, że posiadają zupełnie dostateczną ilość w stosunku do zapotrzebowania.

Z sytuacją przemysłu stalowego ściśle związane są oznaki "nadprodukcji" w przemyśle samochodowym, która jest jedną z gałęzi konsumujących znaczne ilości stali. Cytowany dziennik "Fortune" wyraża przypuszczenie, że produkcja samochodów w drugiej połowie 1953 r. spadnie o około 20% w porównaniu z pierwszą połową bieżącego roku. Jedną z trudności, przed którą znajduje się przemysł samochodowy, jest fakt, że większość sprzedaży samochodów dokonana była na podstawie znacznego zwiększenia kredytu konsumcyjnego, który zdaniem wielu ekonomistów przekroczył już "granice". Ponadto amerykańscy producenci samochodów muszą walczyć z wzmagającą się konkurencją na rynkach zagranicznych. Pismo "Journal of Commerce" pisze w związku z tym: "silna fala nacjonalizmu w ciągu ostatnich lat ogarnęła kraje Brytyjskiej Wspólnoty Narodów, Europę i Amerykę Południową i pragnienie tych krajów uzyskania większej samodzielności odegrało ważną rolę w zwężeniu się rynków zbytu samochodów amerykańskich".

Trudna sytuacja zaczyna się przejawiać również w innych gałęziach przemysłu ciężkiego. Tak np. przemysł obrabiarkowy, który w głównej mierze uzależniony jest od zamówień rządowych, stoi w obliczu spadku nowych zamówień. Jak donosi "Neue Zürcher Zeitung" szczególnie poważny spadek nowych zamówień nastąpił w kwietniu bieżącego roku. W miesiącu tym zamówienia na obrabiarki obniżyły się do \$ 82 mln wobec \$ 95 mln w marcu. Nie wliczono przy tym stale nadchodzących anulowań, które obejmują około 12% miesięcznie ulokowanych zamówień. Jeszcze silniejszy spadek zamówień wykazuje wskaźnik "National Machine Tool Builders Association", który w kwiet-

Spadł do 277 wobec 323,3 w marcu 1945-1947 = 100%:
 kryzysowe występują także w przemyśle biurowy trans-
 "Services Economiques et Financiers",
 fabryki towarzystwa "International Harvester Co" w
 zapowiedziała w maju ograniczenie produkcji trak-
 o 25% i zwolnienie z pracy z dniem 1 czerwca br. około
 robotników. Krok ten przypisuje się temu, iż produkcja
 już obecnie możliwości zbytu. Składy, jak polikres-
 "ecofi", posiadają znaczne zapasy, a siła nabywcza farmerów
 zachwiana skutkiem spadku cen artykułów rolniczych.

Poważny kryzys rysuje się w przemyśle węglowym. Pro-
 węgla w I kwartale br. spadła do 99 mln ton, to znaczy
 mniejsza o 23 mln ton, niż w analogicznym okresie 1952 r.
 produkcji spowodowany został głównie obniżeniem popytu
 krajowym, jak również konkurencją zagraniczną. W ko-
 nagromadziły się już znaczne zapasy, a słaby wywóz
 z miejsca wydobywania wywołuje konieczność ograniczenia
 pracy w kopalniach. Zarówno w północnych jak i połud-
 zach zagłębiach węglowych kopalnie pracują 2-3 dni na ty-
 cały szereg kopalń zamknięto całkowicie. Liczne gałę-
 przemysłu, produkujące towary trwałej konsumpcji, mimo
 kredytu konsumpcyjnego, ograniczyły swą produkcję w
 ze zmniejszeniem się popytu. Według informacji dziennika
 w ciągu kwietnia spadek produkcji towarów cywilnych
 większy niż wzrost produkcji zbrojeniowej.

W prasie amerykańskiej pojawiają się coraz częściej
 świadczące o mnożeniu się przejawów kryzysu w
 Stanów Zjednoczonych. Tak m.m. tygodnika "Business
 farmerzy uważają, że znowu weszli w fazę powojenną
 , która rozpoczęła się w roku 1948, lecz powstrzyma-
 z początkiem wojny w Korei w 1950. Najwyższe, kiedy-
 osiągnięte dochody farmerów wyniosły \$ 16,7 mld w
 roku 1950 dochody farmerów skurczyły się do \$ 12,3
 1952 wyniosły one około \$ 14,2 mld.

Gwałtowny spadek cen produktów rolnych w roku 1953
 jeszcze większy spadek zysków farmerów. "Journal of
 w artykule redakcyjnym zauważył, że zysk farmerów
 bieżącym może okazać się w porównaniu z zeszłym ro-
 niższy o 10-20%. "Od 1947 r. powiada biuletyn" Facts
 farmers" - coraz większa część dochodu brutto farmera idzie
 koszty produkcji. W 1952 r. farmerom pod posta-
 pozostało tylko około 32% dochodu brutto.

Udział farmerów w dochodzie narodowym USA zmniejszył
 roku na rok. Zgodnie z obliczeniami U.S. News and
 report, udział ten w 1953 r. wyniósł tylko 6,5%, czy-
 na poziomie 1952 r. Jedną z przyczyn spadku dochodów
 jest stałe obniżenie się cen produktów rolnych.
 zeszłym ceny były o 12% niższe niż w 1951, a na po-
 br. - średnie o 18% niższe niż w 1951. Np. w lutym
 olejkowego, w porównaniu z rokiem ubiegłym, ceny zbóż
 o 15%, mięsa - o 10,6%, a w porównaniu z kwietniem
 ceny bawełny obniżyły się o 30%. Spadek ten odbywa
 nieustannego wzrostu kosztów produkcji - podnosze-
 cen towarów przemysłowych, pasz, nasion siewnych, maszyn
 itd. O ile w 1945 koszty produkcji wyrósł około

\$ 14 mld to w 1952 r. osiągnęły one już \$ 24 mld. Aby w pewnym stopniu odwrócić widmo bankructwa, farmerzy amerykańscy zadłużają się. Ogólna suma zadłużenia farmerów w latach powojennych wzrosła o z górą 60% i obecnie odpowiada \$ 14,3 mld.

Liczba gospodarstw farmerów ustawicznie się zmniejsza. Między 1940 a 1950 r. liczba farm spadła w USA mniej więcej o 750.000. Kurczenie się liczby gospodarstw odbywa się wyjątkowo kosztem farmerów drobnych i średnich, przy czym towarzyszy temu koncentracja ziemi w rękach wielkich farmerów. Zrujnowani odpływają do miast i powiększają armię bezrobotnych. Jedynie w latach 1948 - 1951 liczba zatrudnionych w rolnictwie spadła o 1.058.000 osób. Proces pauperyzacji i ruiny farmerów przebiega w jeszcze szybszym tempie w roku bieżącym zwłaszcza dlatego, że sposoby, jakie rząd stosuje, aby "przeciwić procesowi inflacji", obejmują także podwyżkę stopy procentowej od kredytów otrzymywanych przez farmerów. Dziennik "Wall Street Journal" pisał: "Bankierzy, prowadzący operacje finansowe z farmerami, przepowiadają, że spadek siły nabywczej farmerów sprawi, iż wielcy farmerzy jeszcze bardziej się wzmocnią, a drobni, którzy ledwie wiążą koniec z końcem, zostaną wyrugowani". W związku z tym pismo "Time" stwierdziło: "W USA istnieje zbyt wielu zbędnych farmerów /wg obliczeń 1.600.000/, którzy z roku na rok z trudem wiążą koniec z końcem".

Proces masowej ruiny farmerów nie daje się powstrzymać sztucznymi środkami, takimi, jak np. program subsydiowania cen produktów rolnych. Program ten opiera się na "ustawie o regulowaniu spraw rolnictwa", przyjętej 12 maja 1953 r. Ustawa ta miała na celu wytworzenie i podtrzymanie odpowiedniego stosunku pomiędzy produkcją a konsumpcją płodów rolnych.

Na składach t.zw. Commodity Credit Corporation, rządowej organizacji prowadzącej wszelkie zakupy produktów rolnych i udzielającej pożyczki pod zastaw zbiorów, w lutym bieżącego roku - wg. U.S. News and World Report - nagromadziło się 464 mln lbs tytoniu, 1,4 mln bel bawełny, 127 mln lbs olejów, 185 mln lbs mleka w proszku, 61 mln lbs sera i innych produktów, ogółem na sumę \$ 1,25 mld. Oprócz tego do 23 marca 1953 wspomniana CCC udzieliła farmerom pożyczek pod zastaw 400 mln buszli pszenicy, 200 mln buszli różnych zbóż, ok. 2 mln bel bawełny - itd. Jak stwierdziło pismo "New York Times", farmerzy nie zdołają wykupić tych towarów i te ostatnie bez wątpienia staną się również zapasami. Według "Wall Street Journal" ogólna suma pożyczek pod zastaw udzielonych przez CCC na dzień 31 marca roku bieżącego wynosiła \$ 3.065 mld, wobec \$ 1.730 mln - przed rokiem, a zatem wzrosła o 78%.

Podczas gdy farmerzy drobni i średni w szybkim tempie ulegają ruinie, farmy wielkie oraz monopole rolnicze otrzymują olbrzymie zyski. Spółki trudniące się skupem, zbytem i przetwórstwem produktów rolnych grabią farmerów, zmuszając ich do zgody na niewiarygodnie niskie ceny. Jednocześnie odbywa się też grabież konsumentów, ponieważ produkty sprzedawane są im po sztucznie wyśrubowanych cenach. Np. spółka National Farm Products Corporation otrzymała w roku 1952 czysto

wysk w wysokości \$ 28 mln. W roku poprzednim jej czysty
wysk wyniósł \$ 26,5 mln.

Z roku na rok ulegają wyższe detaliczne ceny towarów konsumpcyjnych. "Ceny detaliczne - przyznał przegląd "Newsweek" - są dosyć wysokie w porównaniu z cenami hurtowymi produktów rolnych. Ceny produktów farmerskich spadają. Natomiast ceny detalu ciągle rosną, albo też utrzymują się na jednym, dosyć wysokim poziomie". Ustawiczny wzrost detalicznych cen produktów żywnościowych i artykułów masowego użytku sprawia, że spada siła nabywcza amerykańskich mas pracujących, a stąd pojawia się zwężenie rynku wewnętrznego dla produktów rolnych. Zwężenie to - w zasadzie będące rezultatem pauperyzacji mas pracujących - wywołuje gromadzenie się olbrzymich "nadwyżek" produktów rolnych.

Poważny cios gospodarce rolnej Stanów Zjednoczonych zadaje również zmniejszenie się eksportu produktów rolnych. Wzrastający wyżej rozwój sytuacji w przemyśle łącznie z zastępującym się kryzysem na odcinku rolnictwa i kurczącym się eksportem budzi niepokój amerykańskich kół gospodarczych oraz częściej powoduje wypowiedzi, że ekonomika amerykańska "może się znaleźć w sytuacji całkowitej depresji".

Niepewność gospodarczą USA, gdzie głównym filarem "prosperity" jest kontynuowany wyścig zbrojeń i związany z tym jednostronny rozwój przemysłu zbrojeniowego, pogłębia jeszcze bardziej możliwość zawarcia rozejmu w Korei. Wiadomość o wznowieniu rokowań w Korei spowodowała, jak donoszą agencje zachodnie, gwałtowny spadek akcji na giełdzie nowożytności. W dniu 4 czerwca br. kurs akcji wielu koncernów spadł o ponad \$ 2 na akcji. Tak np. kurs akcji koncernu "Monsanto Chemical" - o \$ 2,25, koncernu Duponta - o \$ 1,5 towarzystwa "Aluminium Corp. of America" - o \$ 1.75 itd.

W dniu 9 czerwca nastąpił ponowny niezwykle silny spadek akcji, co według agencji Associated Press jest wynikiem perspektyw zawarcia rozejmu w Korei. Według danych cytowanej agencji, w dniu tym ogólna wartość zarejestrowanych na giełdzie akcji spadła o \$ 2,4 mld, a średni kurs akcji obniżył się do poziomu najniższego od października 1952 r. Wartość szeregu towarzystw spadła o ponad \$ 2-3 na sztuce, a wartość akcji towarzystwa "Amerada Petroleum" obniżyła się o ponad 7,5 dol. Kursy akcji Towarzystwa Kolejowych obniżyły się o 1,5 dol. biorąc o 3,5 dol. na akcji, co jak stwierdza "United Press" jest najsilniejszym spadkiem od 7-miu

UMOWY HANDLOWE I PŁATNICZE

ARGENTYNA - SZWECJA

Pomiędzy szwedzkim towarzystwem Sukab a IAPI zawarty został układ kompensacyjny. Przyczyni się on do ożywienia brazylijsko-argentyńskiego handlu, który został prawie całkowicie paraliżowany na skutek argentyńskich restrykcji importowych oraz szczególnie wysokich cen argentyńskich towarów eksportowych. Układ przewiduje obroty w wysokości po 50 mln. koron szwedzkiej na każdą stronę. Szwecja dostarczy celulozę, maszyny, żelazo, i inne towary przemysłowe, w zamian za co otrzyma argentyńską kukurydzę, koninę, garbniki, skóry, wełnę, kazeinę i owoce.

BRAZYLIA - FINLANDIA

Podpisana ostatnio brazylijsko-fińska umowa handlowa przewiduje wymianę w wysokości \$ 26 mln. rocznie. Finlandia dostarczy z Brazylii kawę, bawełnę, skóry, kakao, oliwę, drewno, tytoń; w zamian za co dostarczy Brazylii papier różnorodny, celulozę papierniczą, maszyny przemysłowe, cement, broń i sprzęt sportowy.

CHILE - NIEMCY ZACHODNIE

Obowiązujący pomiędzy Chile a Niemcami zachodnimi układ handlowy przedłużony został o dalsze trzy miesiące do 16.VIII.

Dotychczas obowiązująca umowa przewiduje wymianę towarową w wysokości \$ 27,5 mln. w obu kierunkach.

CHINEŃSKA REPUBLIKA LUDOWA - FRANCJA

Pomiędzy Chinami a Francją zawarty został układ handlowy, przewidujący wymianę w wysokości £ 10 mln. /\$ 28 mln./. Francja eksportować będzie wyroby stalowe, maszyny, rowery, farmaceutyki, sprzęt medyczny oraz chemikalia; w zamian za to Chiny dostarczą Francji herbatę, jedwab, oleje jadalne, szczecinę i inne.

CZECHOSŁOWACJA - FRANCJA

W uzupełnieniu wiadomości z nr 16/99 "WNZ" podajemy dane dotyczące wymiany czeskosłowacko-francuskiej. Lista eksportu francuskiego - zawiera m.in. artykuły spożywcze i rolne - 900.000 ffr., garbki naturalne - 20.000.000 ffr., wino - 10.000 hl., koniak - 100 hl., rum - 100 hl., drewno szlachetne - 7.700 m³, korek i odpadki korkowe - 265 ton, tlenek żelazny - 7.700.000 ffr., fosforyty - 37.000 ton, szkło techniczne - 900.000 ffr., ołów - 450 ton, wyroby walcowane - 19.000 ton, wyroby z aluminium i innych metali nieżelaznych - 150 ton,

ruda - 400 ton, soda żrąca - 5.000 ton, związek arsenu - 7.000.000 ffr., garbniki, barwniki, farmaceutyki, chemikalia itd. - 253.700.000 ffr., papier - 7.000.000 ffr., przędza i tekstylia - 123.200.000 ffr., skórki królicze - 23.000.000 ffr. i obrabiarki - 207.300.000 ffr., instrumenty i aparaty medyczne oraz inne - 7.000.000 ffr., zegarki i części zapasowe - 1.400.000 ffr., maszyny biurowe i do liczenia - 2.100.000 ffr., łożyska różnych rodzajów - 50.000.000 ffr., instrumenty muzyczne, płyty, książki, filmy - 32.900.000 ffr., inne towary - 92.000.000 ffr.

Lista B - eksport czechosłowacki - obejmuje m.in. pióra - 75 t., mięso i konserwy mięsne - 3.800.000 ffr., sadzeniaki - 6.000 t., zioła lecznicze - 750.000 ffr., sztuczne jelita - 2.000.000 ffr., zboże siewne - 450.000 ffr., sól - 3.000 t., cukier - 20.620 t., chmiel - 100 t., piwo - 6.400 hl., drzewo i meble - 10.050.000 ffr., kaolin - 2.000 t., wyroby porcelanowe i ceramika - 2.100.000 ffr., kwas cytrynowy - 220 t., chemikalia - 2.000.000 ffr., wyroby gumowe, sztuczne gumy i płóciennicze - 16.000 ffr., papier - 1.050.000 ffr., tekstylia i wyroby dziane - 22.300.000 ffr., wyroby szklane i kryształowe - 19.200.000 ffr., biżuteria i galanteria - 16.800.000 ffr., książki i płyty - 2.900.000 ffr., instrumenty i aparaty mechaniczne - 500.000 ffr., motocykle - 1.075 szt., maszyny, pojazdy mechaniczne i ich części - 24.700.000 ffr., maszyny do szycia - 6.000.000 ffr., maszyny biurowe - 500.000 ffr., broń i amunicja myśliwska - 4.500.000 ffr., przyrządy optyczne - 4.500.000 ffr., artykuły gospodarstwa domowego - 6.500.000 ffr., wyroby żelazne - 700.000 ffr., materiały elektrotechniczne - 1.500.000 ffr., inne towary - 21.000.000 ffr.

DANIA - ISLANDIA

Pomiędzy Danią a Islandią podpisana została umowa kompensacyjna obowiązująca do 14 marca 1954 r. Umowa przewiduje duński import konserw rybnych, tranu, mączki rybnej itp.

EGIPT - TURCJA

Ostatnio podpisany został w Kairze układ handlowy i płatniczy między Egiptem a Turcją. Przewiduje on wymianę egipskich tkanin, bawełny i cementu za tureckie owoce suszone i tytoń. Likwidacja wzajemnych należności będzie dokonywana zarówno w walucie egipskiej jak i tureckiej.

FILIPINY - JAPONIA

Układ handlowy filipińsko-japoński /patrz nr.nr. 7/10, 22/57 i 23//26 "WHZ"/ przedłużony zostaje dalsze 4 miesiące do 30.IX.1953 r.

FINLANDIA - JUGOSŁAWIA

Pomiędzy Finlandią a Jugosławią zawarty został układ handlowy obowiązujący od 1 czerwca do 31 grudnia 1953. Wymiana w ramach tego układu ma wynieść \$ 2.500.000. Bliższych szczegółów dotyczących umowy narazie nie opublikowano.

FORMOZA - JAPONIA

Pomiędzy Formozą a Japonią zawarty został nowy układ handlowy, który przewiduje wymianę towarową w wysokości \$ 68 w każdą stronę. Formoza dostarczy Japonii cukru za \$ 38 ryżu za \$ 10 mln., bananów i ananasów za \$ 6.000.000 soli za \$ 2.500.000. Japonia będzie eksportować w zamian nawozy sztuczne za sumę \$ 11 mln., mąkę za \$ 6 mln. oraz towary za \$ 5 mln.

FRANCJA - INDONEZJA

W uzupełnieniu wiadomości z nr. 20/103 "WHZ" podajemy szczegóły dotyczące umowy francusko-indonezyjskiej.

Lista A - dostawy francuskie - obejmuje m.in.: wina spirytualia - 100.000.000 ffr., mięso, konserwy mięsne, ryby, naturalną i przyprawy - 1.000.000 ffr., fosfaty - 1.000.000 ffr., nawozy fosforowe i siarczan amonu - 85.000.000 ffr., wyroby ze szkła i porcelany - 105.000.000 ffr., chemikalia, barwniki, farmaceutyki itp. - 935.000.000 ffr., opony samochodowe - 250.000.000 ffr., papier - 490.000.000 ffr., artykuły biurowe - 75.000.000 ffr., tekstylia i przędza - 1.000.000 ffr., pojazdy mechaniczne i ich części - 760.000.000 ffr., wyroby elektrotechniczne - 200.000.000 ffr., wyroby precyzyjne i optyczne - 125.000.000 ffr., wyroby żelazne i obrabiane - 245.000.000 ffr., wyroby walcowane - 1.080.000.000 ffr., maszyny i aparaty - 275.000.000 ffr., inne towary - 10.000.000 ffr.

Lista B - dostawy indonezyjskie - zawiera m.in. kopre 1.000 t., wytkoki z kopry - 1.500 t., herbatę - 800 t., 600 t., rośliny lecznicze - 7.000.000 ffr., kapok - 1.000 t., tytoń - 295.000.000 ffr., kauczuk 1.000 t., skóry surowe i solone - 91.000.000 ffr., cynę - 1.000 t., surowce dla przemysłu kapeluszniczego - 45.000.000 ffr., przyprawy korzenne - 45.000.000 ffr., papier - 11.000.000 ffr., chininę - 7.000.000 ffr., gałki muskatulowe - 41.000.000 ffr., inne towary - 360.000.000 ffr.

FRANCJA - IRAN

Nowy układ handlowy francusko-irański przewiduje wymianę w wysokości 6 mld. franków francuskich w obu kierunkach. Francja otrzyma z Iranu nasiona roślin oleistych, dywany, bawełnę i rudy.

Równocześnie zawarty został pomiędzy obu krajami układ płatniczy.

FRANCJA - JUGOSŁAWIA

Na podstawie zawartej ostatnio grecko-jugosłowiańskiej umowy handlowej Grecja eksportować będzie artykuły rolnicze, przędzę tekstylną i rudy manganu. Eksport Jugosławii obejmowałoby drewno, oleje, chemikalia, szkło, papier i maszyny.

G R E C J A - WĘGIERSKA REPUBLIKA LUDOWA

Budapeszteńska i ateńska izba handlowa podpisały w dniu 1 czerwca b.r. układ kompensacyjny na okres jednego roku. Wartość wymiany wyniesie £ 2.250.000 w każdą stronę. Węgry będą eksportowały głównie; żywiec, żarówki, maszyny, mazut, autobusy i traktory. Grecja zaś: tytoń /za £ 1 mln./, surową bawełnę /za £ 650.00/, i suszone owoce.

H I S Z P A N I A - J A P O N I A

Pomiędzy Hiszpanią a Japonią zawarty został jednoroczny układ handlowy, przewidujący wymianę towarową w wysokości £ 12 mln. Na eksport japoński składają się: wyroby hutnicze, metale nieżelazne, przędza i tkaniny bawełniane, produkty polowu. W zamian za to Japonia otrzyma z Hiszpanii ról, rtec, wapień i ryż /około 40.000 t./.

H I S Z P A N I A - S Z W E C J A

Nowy układ handlowy pomiędzy Szwecją a Hiszpanią obowiązywać będzie od 1 maja 1953 r. do końca 1954 r. Szwedzki import z Hiszpanii podobnie jak import z krajów OEEC, nadal nie będzie podlegał ograniczeniom ilościowym. Przypuszczalnie import z Hiszpanii, który wzrósł w ub.r. do 74 mln. koron szwedzkich z 69 mln. w 1951 r. zwiększy się jeszcze bardziej. Szwedzkie kontyngenty eksportowych zostało podwyższonych, tak że należy liczyć się ze wzrostem szwedzkich dostaw o ca 15%. Ustalono przede wszystkim większe kontyngenty maszyn i wyrobów żelaznych. Kontyngenty miazgi wiskozowej i papierniczej - 45.000 t., oraz papieru rotacyjnego - 3.500 t., pozostały bez zmian. Ustalono zostały nowe kontyngenty celulozy i kopalniaków. Po raz pierwszy Szwecja będzie eksportować w większej ilości produkty rolnicze do Hiszpanii. Chodzi tu mianowicie o 60.000 t. pszenicy szwedzkiej oraz o jaja za 1 mln. koron szwedzkich. W roku ubiegłym szwedzki eksport do Hiszpanii wyniósł 87 mln. koron, wobec 54 mln. kr. w 1951 r.

H O L A N D I A - W Ł O C H Y

W Rzymie podpisany został nowy holendersko-włoski układ handlowy. Zawarcie tego układu zostało znacznie ułatwione dzięki ostatecznemu podwyższeniu holenderskiej kwoty liberalizacyjnej do 92%. Wymiana towarowa pomiędzy obu krajami jest już prawie całkowicie zliberalizowana za wyjątkiem pewnych towarów /szczególnie artykułów rolnych/, dla importu których ustalone zostały kontyngenty. Obie delegacje uzgodniły, że w wypadku jednostronnego ograniczenia liberalizacji, podjęte zostaną bezzwłocznie rokowania, celem dostosowania obrotów handlowych do zmienionej sytuacji.

I S L A N D I A - I Z R A E L

Na mocy zawartej ostatnio umowy handlowej Izrael będzie eksportował owoce cytrusowe, samochody i inne towary przemysłowe w zamian za co otrzyma z Islandii ryby, świeże i mrożone.

IZRAEL - WŁOCHY

Pomiędzy Izraelem a Włochami podpisana została umowa handlowa, przewidująca m.in. wzajemne stosowanie klauzuli naj-
większego uprzedmiotowienia. Bliższych szczegółów dotyczących
tej umowy narazie nie opublikowano.

JAPONIA - NIEMCY ZACHODNIE

Niemcy zachodnie i Japonia podpisały ostatnio układ
handlowy na okres od 1-go lipca b.r. do 30-go czerwca przysz-
łego roku. Wartość wymiany została podwyższona z § 30 mln. do
45 mln. w każdą stronę.

Przedmiotem wzajemnych obrotów będą te same artykuły,
w układzie poprzednim /patrz nr 21/24 i 28/63 "WIZ"/ ale
ilości ich będą zwiększone w niektórych pozycjach do 50%. Na
listę umieszczono także pewne nowe artykuły jak np. niemieckie
broń i narzędzia. Nowy układ zawiera także
transakcje finansowe i przewiduje ułatwienia tranzytowe,
transakcje trójkątne i utworzenie składów konsygnacyjnych.
Dodatkowo ustalono, że Komisja Mieszana będzie często przeprowa-
dzała przegląd planu wymiany artykułów.

Zasadniczo zachowane zostały ramy poprzedniego układu,
jednak, że kredyt techniczny został rozszerzony z § 9
do § 12 mln.

JAPONIA - URUGWAJ

Obowiązujący pomiędzy Japonią a Urugwajem układ handlowy
płatniczy /patrz "WIZ" 42/77/ przedłużony został do paździer-
nika 1953 r.

W ubiegłym roku Japonia wyeksportowała do Urugwaju to-
warów wartości § 1,5 mln., otrzymała zaś stamtąd towarów za
§ 4 mln.

NIEMCY ZACHODNIE - WIELKA BRYTANIA

Jak donosi agencja France Presse w Londynie paraflowano
układ walutowy pomiędzy Wielką Brytanią a Niemcami zachodnimi.
Umowa ta, wchodząca w miejsce umowy z 1950 r., przewiduje uży-
wanie w transakcjach brytyjsko-zachodnio/niemieckich marki
zachodnio-niemieckiej na tych samych warunkach, co funt szter-
ling.

SALWADOR - WŁOCHY

Pomiędzy Włochami a Salvadorem zawarty został układ
kompensacyjny, przewidujący wymianę w wysokości § 2 mln. w
obu kierunkach. Na eksport Salvadora złożą się głównie: kawa
- § 1 mln. i bawełna - § 600.000. Włoski eksport obejmie tek-
stylia /tkaniny wełniane i bawełniane, wyroby z lnu, konopi
i juty, odzież, przedzę sztucznego jedwabiu oraz nici /za
wartość § 445.000, esencje - § 320.000, marmur i alabaster -
§ 150.000, konserwy - § 100.000, chemikalia i farmaceutyki -
§ 100.000, pojazdy mechaniczne i rowery - § 100.000, maszyny

przemysłowe - \$ 100.000, traktory i maszyny rolnicze - \$ 100.000, materiały budowlane - \$ 100.000, wino i wermut - \$ 75.000 oraz maszyny biurowe, maszyny do szycia, ser, materiały elektrotechniczne, instrumenty naukowe i muzyczne oraz suszone owoce po \$ 50.000.

T U R C J A - W Ł O C H Y

Włosko-turecki układ handlowy i płatniczy, zawarty 24 stycznia 1952 z ważnością do 31 maja 1953 /patrz "WHZ" nr.nr. 6/41 i 16/45/ przedłużony został automatycznie na dalsze 12 miesięcy.

U R U G W A J - W Ł O C H Y

Pomiędzy Włochami a Urugwajem podpisany został nowy układ handlowy, który przewiduje dostawy surowców i towarów na sumę \$ 15 mln. rocznie w obu kierunkach. Nowy układ stanowi uzupełnienie zawartej w 1947 r. umowy handlowej i zawiera klauzulę automatycznego przedłużenia.

/j/

C Ł A

FRANCJA

Zmiana w przepisach celnych

Ogłoszona została zmiana w obowiązujących dotychczas przepisach celnych odnośnie drobnych przesyłek towarowych importowanych drogą pocztową lub lotniczą, które odtąd dopuszczone będą do odprawy celnej bez przedkładania faktur o ile wartość ich nie przekracza 10 tys franków /zamiast dotychczas 5 tys. franków/.

Ważność zaświadczeń przywozowych

Zgodnie z ogłoszonym w Journal Officiel z dnia 22.V.53 dekretem ważność wydanych zaświadczeń przywozowych lub wywozowych ograniczona została do 2 miesięcy w odniesieniu do zwierząt żywych, mięsa i wyrobów, mleka, jaj i miodu, warzyw i roślin, cukru buraczanego, trzcinowego i innego.

GERMANIA

Zmiany w obciążeniu celnym i podatkowym

Rząd podniósł z 225 do 300 współczynnik, według którego obliczana jest w drachmach dodatkowa stawka celna od przywozowych towarów. Stawki ad valorem przeliczane są według nowego kursu dewizowego /1 fr.szwajc.= 6888 drachm/. Dodatkowa opłata w ramach podatku obrotowego wynosi obecnie 25% a.v. /z cłem włącznie/ od tekstylii, 30% od samochodów, 25% od urządzeń elektrycznych i aparatów radiowych oraz 15% - od wszystkich pozostałych towarów. Ponadto wprowadzono nowe stawki podatku luksusowego w granicach od 10% do 50% od wartości towarów cif.

ROSLANDIA

Liberalizacja importu

Ostatnie zarządzenia podniosły udział importowanych towarów zliberalizowanych z 82% do 92%.

INDONEZJA

Cła eksportowe

Dotychczasowe cła eksportowe będą obowiązywały do końca bież. roku, co nie dotyczy tylko herbaty. Specjalne cło od eksportowanej kopry pozostaje niezmienione na poziomie 10%, natomiast wywóz oleju palmowego i orzeszków ^{palmo-}wych w ciągu najbliższych sześciu miesięcy cłu nie podlega. Nie zapadła jeszcze decyzja odnośnie specjalnych celi przy wywozie kauczuku, pieprzu i kawy i pozostają one narazie niezmienione odpowiednio na poziomie 10, 15 i 15%. Jednocześnie zniesiono zakaz eksportu kawy, tak, że eksporterzy mogą znów uzyskiwać potrzebne zezwolenia wywozowe.

IRLANDIA

Import tkanin

Zostały ogłoszone na okres od czerwca do końca listopada br. kontyngenty przywozowe tkanin z poz. 43 - 1345 tys jardów kwadr., z poz. 44 - 50 tys jardów i poz. 45 - 1.140 tys jardów.

NIGERIA

Wolny przywóz towarów

Zgodnie z importową licencją generalną Nr 2 przywóz towarów z krajów OEEC jest wolny od ograniczeń z wyjątkiem masła, mąki pszennej, wyrobów jutowych, konserw rybnych, cukru, piwa, cementu, nawozów, produktów naftowych oraz złota lub wyrobów złotych.

PAKISTAN

Zmiany taryfy celnej

Ogłoszono w dzienniku urzędowym zmianę poz. 19 taryfy celnej, która została podzielona na a/ sucharki, ciasta, wyroby z mąki w puszkach oraz b/ makaron i spaghetti lub wyroby z nich ze stawką celną 45% a.val.

PERU

Dodatkowe opłaty celne

Dekret z 15.V.br. wprowadził dodatkową stawkę celną w wysokości 50% ad valorem od importowanych przyrządów elektrycz-

nych, radiopodbiorników, zegarków, płyt gramofonowych, artykułów kosmetycznych, wyrobów włókienniczych, porcelany, szkła oraz zabawek.

U N I A M A L A J S K A

Liberalizacja importu

Od 1 maja 1953 ustanowiono nową listę towarów zliberalizowanych. W ramach licencji generalnej mogą być importowane w zasadzie wszystkie towary /z określonych tylko państw/ z wyjątkiem artykułów farmaceutycznych, mleka kondensowanego, ciężarówek, radiopodbiorników, instalacji kinowych, lodówek elektrycznych itp., dla których niezbędne jest uzyskanie odrębnego zezwolenia importowego.

ZACHODNIA AFRYKA FRANCUSKA

Obniżka stawek

Wielka Rada postanowiła z dn. 15.V.1953 r. obniżyć stawki opłat skarbowych pobieranych przy imporcie przędzy bawełnianej z 6% do 2%, siarki, stożków filcowych i sody - z 15% i 10% do 5%.

Z A Ł A C Z N I K

Rozwój gospodarczy Chińskiej Republiki Ludowej w roku 1952

Historyczne zwycięstwo narodu chińskiego w październiku 1949 roku posiada wielkie znaczenie międzynarodowe. Naród chiński, pod kierownictwem swej partii komunistycznej, zrzucił ciężar międzynarodowego imperializmu, wywalczył wolność i na pierwszym miejscu włączył się w obóz pokoju, demokracji i socjalizmu, na którego czele stoi wielki Związek Radziecki.

W ciągu trzech lat swego istnienia Chińska Republika Ludowa, pod kierownictwem Komunistycznej Partii Chin i jej doświadczonego wodza, Mao Tse-tunga, umocniła ustrój dyktatury ludowej i pomyślnie rozwiązała szereg najważniejszych zadań gospodarczo-politycznych, tworząc przesłanki do szybkiego rozwoju gospodarczego kraju. Zakończona została w zasadzie reforma rolna, likwidująca feudalno-obszarniczą własność ziemską - jedną z głównych przyczyn zacofania Chin w przeszłości. Władza ludowo-demokratyczna skonfiskowała majątek kompradorskiej burżuazji, władającej wielkimi przedsiębiorstwami handlowymi, przemysłowymi i bankowymi; zniosła wszystkie przywileje kapitału zagranicznego, dawniej niepodzielnie panującego w gospodarce kraju; wprowadziła zasadnicze zmiany w dziedzinie handlu zagranicznego, kredytu i finansów. Sektor państwowy zajął kierowniczą pozycję w gospodarce Chin, a jego rola systematycznie rośnie. Obecnie ekonomika Chińskiej Republiki Ludowej rozwija się nie w interesie zapewnienia maksymalnych zysków dla monopolistów zagranicznych i krajowych drogą eksploatacji, ruiny i pauperyzacji większości ludności Chin, jak to miało miejsce przed zwycięstwem rewolucji ludowej w roku 1949, lecz w interesie zaspokojenia rosnących potrzeb materialnych i kulturalnych ludu chińskiego.

Naród chiński, opierając się na braterskiej pomocy narodu radzieckiego i innych krajów obozu demokratycznego, pokonał zacięty opór wrogów wewnętrznych i zewnętrznych i pomyślnie odbudował oraz kontynuuje rozbudowę swojej gospodarki. W roku 1952 zakończył się okres odbudowy i począwszy od bieżącego roku Chińska Republika Ludowa przystąpiła do rozległego budownictwa gospodarczego na podstawie pierwszego pięcioletniego planu rozwoju gospodarki narodowej.

Poważne znaczenie w dziele odbudowy i pomyślnego rozwoju ekonomiki Chin ma bezinteresowna pomoc Związku Radzieckiego. "Prawdziwie bezinteresowna pomoc, okazywana przez rząd radziecki nowym Chinom - mówi towarzysz Mao Tse-tung - nie tylko przyspieszyła odbudowę i rozwój ekonomiki Chin, ale będzie miała poważne znaczenie w realizacji określonego wielką skalą pięcioletniego planu budownictwa państwowego".

Przystępując do wielkiego budownictwa gospodarczego Komunistyczna Partia Chin uważa za najważniejsze swe zadanie studiowanie i wykorzystywanie przodujących doświadczeń kraju zwycięskiego socjalizmu. Występując na IV sesji Ogólnochińskiego Komitetu Ludowej Politycznej Rady Konsultatywnej Mao Tse-tung oświadczył: "Zamierzamy podjąć wielkie budownictwo narodowe. Praca, którą nam przyjdzie wykonać jest trudna, a doświadczenia mamy niewielkie. Dlatego powinniśmy wytrwale opanowywać przodujące doświadczenia Związku Radzieckiego. Niezależnie od tego, czy jesteśmy członkami partii komunistycznej, czy też nie, starymi czy młodymi, pracownikami inżynieryjno-technicznymi, inteligentami, robotnikami, czy chłopami - wszyscy powinniśmy uczyć się od Związku Radzieckiego. Musimy zgłębić nie tylko teorię Marksa, Engelsa, Lenina i Stalina, ale także przodującą naukę i technikę Związku Radzieckiego. Aby zbudować nasz kraj musimy uczynić wykorzystanie osiągnięć Związku Radzieckiego sprawą ogólnonarodową".

Wykonanie pierwszego pięcioletniego planu rozwoju gospodarki narodowej Chińskiej Republiki Ludowej stanie się ważnym krokiem na drodze stopniowego przekształcania Chin z zacofanego kraju rolnego w przodujące państwo o rozwiniętym przemyśle.

Produkcja przemysłowa i transport

Dzięki wielostronnej braterskiej pomocy Związku Radzieckiego Chińska Republika Ludowa uzyskała znaczne sukcesy na odcinku wzrostu produkcji przemysłowej i rozwoju transportu. Umocnił się i stał się kierowniczą siłą sektor państwowy w przemyśle. Przy końcu roku 1952 przypadało nań około 80% produkcji przemysłu ciężkiego i około 50% - lekkiego. Udział produkcji przemysłowej w globalnej produkcji gospodarki krajowej przewyższa w chwili obecnej 30%, podczas gdy przed wojną wynosił on tylko 10%.

Dzięki krokom podjętym przez rząd Chińskiej Republiki Ludowej i ofiarnemu wysiłkowi mas pracujących ogólna wartość produkcji przemysłowej kraju w okresie lat 1950 - 1952 zwiększyła się ponad dwukrotnie, przewyższając, za wyjątkiem niektórych rodzajów produkcji przemysłowej, najwyższy poziom osiągnięty przez Chiny Kuomintangowskie. W roku 1952 produkcja podstawowych gałęzi przemysłu daleko przekroczyła najwyższy poziom osiągnięty przed ustanowieniem dyktatury demokracji ludowej, a mianowicie /w procentach/: energia elektryczna - 114, żelazo - 105, stal - 170, nafta - 136, cement - 153, przedsiębawekniana - 150, tkaniny bawekniane - 165, papier - 212, papierosy - 145, zapalki - 111, mąka - 106, cukier rafinowany - 100.

Najszybciej rozwija się przemysł ciężki, będący podstawą rozwoju całej gospodarki narodowej. W rezultacie tego powoli zmieniały się stosunki między produkcją przemysłu ciężkiego i lekkiego. O ile, na przykład w roku 1949 na przemysł ciężki przypadało 32,5% ogólnej wartości produkcji przemysłowej, to w roku 1952 udział jego wzrósł do 43,8%. Odpowiednio do udziału produkcji towarów powszechnego użytku zmniejszył się z 67,5% do 56,2%.

W roku 1952 produkcja głównych wyrobów przemysłu cięż-
o wzrosła w porównaniu z rokiem 1951 w następujący sposób
centach/: energii elektrycznej - o 29,6, węgla o 17,8,
naftowej - o 24,9, surówki - o 31,5, stali - o 41,1, miedzi
rolitycznej - o 28,4, sody kaustycznej - o 32,1 i cementu
10,9.

W okresie lat 1950 - 1952 krajowa produkcja energii elek-
nej zwiększyła się o 175,5%. Znaczny rozwój nastąpił w prze-
naftowym. Ilość wierceń zwiększyła się w roku 1952 dwu i
rotnie w porównaniu z najwyższymi wskaźnikami osiągniętymi
wyzwoleniem. Produkcja benzyny, łącznie z przeróbką ro-
portowanej, wzrosła siedmiokrotnie.

Państwowy przemysł włókienniczy Chin przedterminowo wyko-
len produkcyjny na rok 1952, jak również określone cele
dziedzinie oszczędności środków produkcji i zwiększenia jej
erów. Wykonanie planu produkcji niektórych ważniejszych
ków przedstawiało się w roku 1952 jak niżej /w procen-
przędza bawełniana - 106,0, tkaniny bawełniane - 109,3,
- 117,2, tkaniny wełniane - 100,5, worki jutowe - 108,7.

W porównaniu z rokiem 1951 produkcja głównych artykułów
ysłu włókienniczego wzrosła w następujący sposób /w pro-
ch/: przędza bawełniana - o 29,9, tkaniny bawełniane -
6, worki jutowe - o 39,9, kreton - o 91,2. Zadania w za-
oszczędności środków produkcji i zwiększenia jej rozmia-
konano w dziedzinie przędzy bawełnianej w 100,7%, a w
zinie tkanin bawełnianych - w 104%. Nieustannie poszerza
ze produkcyjna przemysłu włókienniczego. W ciągu trzech
technomiono w kraju sześć nowych przedsiębiorstw włókienni-
i wyposażonych w najnowocześniejsze urządzenia, z tego pięć
i bawełnianych w miastach Czenczou, Sjanjan, Uchan,
i Handan oraz wielki kombinat lniany w Charbinie.

Produkcja papieru wzrosła w roku 1952 w porównaniu z ro-
1951 o 50,8%, cukru zaś o 28,2%.

Przemysł Chińskiej Republiki Ludowej przystąpił również
rodukcji takich ważnych artykułów, dawniej prawie w całoś-
portowanych z zagranicy, jak: szyny, sprzęt górniczy,
enie dla gigantycznych zapór wodnych, tokarki i frezarki
rsalne, transformatory, generatory o mocy 240 KW, maszyny
ielnicze, krosna, kompresory i szereg instrumentów precy-
ch. W ubiegłym roku ~~wyprodukowano~~ pierwsze traktory, samo-
motocykle, parowozy, maszyny wiertnicze i inne.

Najpoważniejsze sukcesy zdobyli robotnicy Północno-
kiego Rejonu Administracyjnego Chin, który jest najważ-
nym centrum przemysłowym kraju.

Ogólna wartość produkcji przemysłowej i rolniczej tego
przewyższyła w roku 1952, według tymczasowych danych
o 25% maksymalny poziom osiągnięty w tym okręgu w roku
dział przemysłu w całej gospodarce narodowej Chin Pół-
schodnich wzrósł z 35% w roku 1949 do 56% w roku 1952.

W celu przyspieszenia rozwoju sił produkcyjnych kraju
nowano w ciągu ubiegłych trzech lat wielkie sumy na
stwo inwestycyjne w Chinach Północno-Zachodnich. Skala

nowego budownictwa zwiększa się z każdym rokiem. Według tymczasowych danych wielkość budownictwa inwestycyjnego w roku 1952 w porównaniu z rokiem 1950 zwiększyła się ponad trzykrotnie. W roku ubiegłym główną uwagę poświęcono rozbudowie i nowemu budownictwu. Budownictwo inwestycyjne, które pochłonęło 70 - 80% sum przeznaczonych na budownictwo przemysłowe, przeważające było przede wszystkim w dziedzinie przemysłu ciężkiego. Dzięki pomyślnemu wykonaniu planu budownictwa inwestycyjnego w ubiegłych trzech latach wydajność urządzeń poszczególnych gałęzi przemysłu, według tymczasowych danych, zwiększyła się w roku 1952, w porównaniu z rokiem 1950 w następujący sposób /w procentach/: w przemyśle elektrotechnicznym - o 117, w przemyśle węglowym - o 43, w przemyśle stalowym - o 45, w produkcji surowców - o 92, miedzi - o 114, w przemyśle cementowym - o 67 i w przemyśle włókienniczym - o 39.

Potężnym czynnikiem, przyspieszającym rozwój gospodarki narodowej i podwyższenie stopy życiowej mas pracujących Chin, jest rozszerzające się z każdym dniem i obejmujące coraz większą ilość uczestników patriotyczne współzawodnictwo pracy o zwiększenie produkcji i o oszczędność. Tak, na przykład, w roku 1950 we współzawodnictwie brało udział w całym kraju około 680 tysięcy ludzi, to już w roku 1951 ilość uczestników osiągnęła 2.200 tysięcy ludzi. W roku 1952 w ruchu tym uczestniczyło ponad 80% robotników i urzędników całego kraju.

W ciągu trzech lat istnienia Chińskiej Republiki Ludowej robotnicy, inżynierowie i technicy nagromadzili wiele doświadczeń w dziedzinie udoskonalania metod produkcji i poprawy organizacji pracy. Przedłożyli oni około 400 tysięcy wniosków racjonalizatorskich, z których 241 tysięcy wprowadzono już do produkcji.

Dzięki nowemu stosunkowi do pracy poważnie podniosła się jej wydajność. Tak, na przykład, ogólny wskaźnik wydajności pokładów węgla w kopalniach państwowych podwyższył się w roku 1952 w porównaniu z rokiem 1949 o 30 - 75 %, a dzienna wydobyte górnika zwiększyło się o 330 - 620 kilogramów węgla. W przemyśle maszynowym dzięki zastosowaniu metod szybkoobrotowego skrawania i wielostronnej obróbki metalu wydajność obrabiarek zwiększyła się przeciętnie o 4 - 5 razy. W roku 1951 pracownicy przemysłu naftowego dali krajowi 180 miliardów tonów ponadplanowej akumulacji; w pierwszym półroczu 1952 roku koszty własne benzyny obniżyły się w porównaniu z rokiem 1951 o 20%, a koszty robót wiertniczych - o 16%. W przemyśle włókienniczym produkcja na jedno wrzeciono zwiększyła się w latach 1949 - 1952 o 15%, a na jedno krosno o 26%. W obecnej chwili jeden robotnik pracuje na 800 wrzecionach zamiast 240, jak to było dawniej; jeden tkacz kieruje 24 krosnami zamiast czterema. Jeżeli chodzi o krosna automatyczne, to dawniej jeden robotnik kierował pracą 10 warsztatów, a obecnie czyni to w odniesieniu do 32 krosien.

Jeszcze większe sukcesy osiągnęła gospodarka narodowa Chin w roku 1953 - pierwszym roku planu pięcioletniego. Zostaną poważnie zwiększone inwestycje we wszystkich gałęziach gospodarki. W porównaniu z rokiem 1952 wydatki na budownictwo i na podarunki zwiększą się o 41,7%, w tym w przemyśle ciężkim i maszynowym - o 47,3%, a w przemyśle paliw - o 84,6%. W Chinach

ukończenia prace nad odbudową linii kolejowej Czinczou - Czen-
de.

Wielkość przewozów kolejowych zwiększyła się w roku 1952 w porównaniu z rokiem 1951 o 15.4%, wynosząc 59.5 miliarda tonokilometrów.

Za przykładem kolejarzy radzieckich na kolei szeroko rozwija się ruch, mający na celu podwyższenie wydajności pracy, lepsze wykorzystanie taboru, wprowadzenie przodujących metod eksploatacji transportu. Szczególnie szeroko rozwija się obecnie inicjatywa, polegająca na 500 kilometrowym przebiegu parowozów na dobę, na upowszechnieniu metody przewozów towarów w wyładowanych do maksimum wagonach i na pełnym wykorzystaniu ich ładowności. Przykładowo można podać, że na chińskiej kolei Czanczuńskiej dokonano w 1951 roku 4527 kursów o 500 kilometrowym przebiegu parowozu na dobę. Na tejże linii brygady parowozowe pięćsetników stanowiły w 1951 roku 27.6% ogólnej liczby brygad, a w kwietniu 1952 roku ilość ich wzrosła do 46.5%. Wydajność pracy na kolei podwyższyła się w roku 1952 w porównaniu z rokiem 1951 o 25.2%. Oprócz tego kolejarze chińscy opalali radziecką metodą pielęgnacji torów i wprowadzili radzieckie sposoby zmniejszania wody dla parowozów.

Poważne prace są prowadzone nad budową szos. Począwszy od roku 1949 w Chińskiej Republice Ludowej odremontowano ponad 32.400 kilometrów szos oraz zbudowano 1.100 kilometrów nowych. Ogólna długość szos przewyższa już 107.400 kilometrów. Jeszcze w roku 1951 ukończono budowę 700 kilometrów szosy, łączącej prowincje Syczuan, Sikan i Cinchaj, z wielkim znaczeniem dla ekonomiki Chin Południowo-Zachodnich. W chwili obecnej trwają prace przy budowie szosy Kandin - Lhasa. Dzięki ofiarnej pracy oddziałów budowlanych Armii Ludowo-Wyzwoleńczej i pomocy ludności tybetańskiej, biorącej bezpośredni udział w tych robotach, ukończono już budowę szosy, na odcinku od ośrodka prowincji Sikan, miasta Kandin, do miasta Czamdo. Droga ta odegra ważną rolę we wzmożeniu więzi gospodarczych Tybetu z pozostałymi rejonami Chińskiej Republiki Ludowej.

Wielkość przewozów towarowych państwowym transportem samochodowym wynosiła w 1952 roku 255 milionów tonokilometrów, przewyższając przewozy towarowe 1951 roku o 89.5%.

Chiński transport morski i rzeczny również wykonał w roku 1952 poważną pracę. Ilość towarów przewiezionych tym rodzajem transportu w roku 1952 zwiększyła się w porównaniu z rokiem 1951 prawie o 55%, osiągając 3.960 tysięcy tonokilometrów. Rozwija się gospodarka portowa. Oddano do użytku nowy port Syngan w mieście Taku /prowincja Hebej/ Port ten będzie obsługiwał wielkie statki morskie, co przyczyni się do jeszcze większego rozwoju życia gospodarczego Chin Północnych.

W roku 1953 inwestycje na odcinku transportu i łączności zwiększą się o 65% w porównaniu z rokiem 1952; wielkość przewozów kolejowych zaplanowano w granicach 63.800 milionów tonokilometrów.

Budownictwo na odcinku przemysłu i transportu dokonywane było w Chińskiej Republice Ludowej w warunkach ostrej walki klasowej.

Przy końcu roku 1951 i w pierwszej połowie roku 1952 między urzędnikami państwowymi rozwinął się ruch "sań fań", skierowany przeciw korupcji, marnotrawstwu i biurokratyzmowi. Ruch ten, skierowany przeciwko łapownictwu i uchylaniu się od zobowiązań państwowych, przeciw rozkradaniu mienia państwowego i niesumien-
liwemu wykonywaniu zamówień państwowych, jak również przeciw wy-
kazywaniu informacji gospodarczych ze źródeł państwowych i wyko-
rzyszczeniu ich dla celów spekulacyjnych. W rezultacie tego
państwowe zostały w poważnej mierze oczyszczone z
nieczystych elementów, a między Rządem Ludowym i ludźmi pracy jesz-
ciej wzocniła się jedność, podniosła się jednocześnie
disciplina i efektywność pracy urzędników państwowych oraz
zmniejszono się wydatki administracyjne. Ruchy "sań fań" i "u fań"
przyniosły do jeszcze większego wzocnienia kierowniczej
klasy robotniczej w państwie.

Rolnictwo

Zagadnienie agrarne stanowi jeden z najważniejszych pro-
gramów rewolucji chińskiej. Jeszcze w roku 1927 towarzyszył Sta-
linowi, że "rewolucja agrarna stanowi podstawę i treść
rewolucji burżuazyjno-demokratycznej w Chinach" /Dzieła, t. 9, str.

W referacie na posiedzeniu Komitetu Centralnego Komuni-
stycznej Partii Chin w dniu 25 grudnia 1947 roku towarzyszył Mao
powiedział: "Cała partia winna jasno zdawać sobie
z tego, że stopniowe przeobrażenie systemu rolnego jest
podstawowym zadaniem na obecnym etapie rewolucji chińskiej.
Jeżeli potrafimy zrealizować zagadnienie agrarne wszędzie i ostate-
cznie, to uda się nam stworzyć najważniejsze warunki dla zwy-
kłego ludu nad każdym wrogiem".

Wspólny program Ludowej Politycznej Rady Konsultatywnej
stwierdza: "Reforma rolna jest niezbędnym warunkiem roz-
woju sił produkcyjnych i uprzemysłowienia kraju ... /Należy/
zrealizować zasadę "ziemia tym, którzy ją uprawiają".

Przeprowadzenie reformy rolnej oznacza zapewnienie chłop-
om, stanowiącemu ponad 80% ludności Chin, "podstawowego pra-
wa do egzystencji", zlikwidowanie głównej bazy społecznej
rewolucji - klasy obszarnej - i zrealizowanie jednego
z najważniejszych zadań dyktatury demokracji ludowej w Chinach,
czyli wyzwolenie sił wytwórczych rolnictwa, spętanych
nieczystymi stosunkami produkcji, przygotowując warunki dla szyb-
kiego uprzemysłowienia kraju.

W ciągu trzech lat istnienia Chińskiej Republiki Ludo-
wej reforma rolna została przeprowadzona w całym kraju, na
skala o blisko 450 milionowej ludności wiejskiej, za wy-
jątkiem niewielkiej ilości rejonów, zamieszkałych przez mniej-
szość narodową. Pomiędzy chłopów rozdzielono około 47 milio-
nów hektarów skonfiskowanej ziemi. Reforma rolna zlikwidowała
feudalne stosunki wладania ziemią, unicestwiła obszarów ja-
ko klasę, wprowadziła system chłopskiego wладania ziemią. Obec-
nie w rękach chłopów pozostaje corocznie ponad 30 milionów ton

zboża, które przed reformą rolną składali oni obszarnikom w formie renty gruntowej. Reforma zmieniła w decydujący sposób stosunek sił politycznych w Chinach na rzecz demokracji, wzmocniła sojusz klasy robotniczej i chłopstwa pracującego pod kierownictwem klasy robotniczej.

Reforma rolna przeprowadzana była w Chinach w warunkach niezwykle skomplikowanych i ostrej walki klasowej. Klasa obszarnicza stawiała zaciekle opór reformie rolnej, usiłując wszelkimi możliwymi środkami zahamować jej postępy.

Reforma rolna przyniosła krajowi gruntowne przemiany i uwarunkowała wielkie osiągnięcia w rozwoju rolnictwa. W ciągu ubiegłych trzech lat ogólna wartość produkcji rolniczej Chin zwiększyła się mniej więcej o 50%, osiągając, a w niektórych dziedzinach nawet przewyższając, poziom sprzed roku 1937.

Zbiory zbóż wynosiły w 1952 roku 109% w porównaniu z najwyższym poziomem, osiągniętym przed wyzwoleniem kraju, bawełny - 155%, roślin łykowych - 559%, tytoniu - 294%, cukru surowego - 113%.

W okresie lat 1949 - 1952 wzrost produkcji zbóż i bawełny w Chińskiej Republice Ludowej przedstawiał się w sposób następujący /rok 1949 - 100/:

	rok 1950	rok 1951	rok 1952 /ocena/
zboża	117	128	140
bawełna	159	252	300

W roku 1952 produkcja niektórych rodzajów towarów rolniczych wynosiła /w tysiącach ton/: zboż - 195.452, bawełny - 1.542, tytoniu - 241, herbaty - 98, produktów rybnych - 1.710.

Pogłowie bydła w roku 1951 w porównaniu z rokiem 1937 było następujące /w procentach/: bydła rogatego /prócz bawołów/ - 116, osłów - 105, bawołów - 89, owiec - 82, koni - 80.

Ilość nierogacizny i ptactwa zbliża się już do poziomu przedwojennego.

O sukcesach rolnictwa Chin świadczy wzrost gospodarstw średniackich. W wielu rejonach średniacy stanowią obecnie ponad 3/4 ludności, podczas gdy w niedalekiej przeszłości udział ich nie przewyższał nawet 1/5. Ilość biedniaków i wyrobników poważnie się zmniejszyła i nadal spada.

We wspólnym programie Ludowej Politycznej Rady Konsultatywnej Chin stwierdzono, że w tych wszystkich rejonach, gdzie w pełni została przeprowadzona reforma rolna należy zachęcać chłopów do tworzenia rozmaitych form samopomocy w pracy i spółdzielczości produkcyjnej, czyniąc to stopniowo i na zasadach dobrowolności.

W Chińskiej Republice Ludowej systematycznie rozwija się ruch, mający na celu tworzenie rolniczych grup samopomocy i całych spółdzielni produkcyjnych. Do organizacji tych należy w chwili obecnej na dawniej wyzwolonych ziemiach ponad 65%, a na ziemiach później oswobodzonych - około 25% wszystkich gospodarstw chłopskich.

W całym kraju utworzono mniej więcej 4000 spółdzielni produkcyjnych, oraz dla zebrania pierwszych doświadczeń - ponad 1000 gospodarstw spółdzielczych o typie bardziej niż chińskie. Spółdzielnie produkcyjne zbliżonym do radzieckich kołchozów. Utworzono także ponad 2000 gospodarstw państwowych i około 2600 wiejskich spółdzielni pracy. Przy końcu roku 1952 ponad 4.000 spółdzielni zaopatrzenia i zbytu jednoczyli więcej niż 40 milionów ludzi. Spółdzielnie te zakupiły przeciętnie 60% ogólnej liczby towarów, zmagazynowanych przez państwo.

Cechą charakterystyczną ruchu spółdzielczego był w roku 1952 wzrost ilości stałych i zmniejszenie się liczby czasowych brygad samopomocy. Tak, na przykład, o ile w roku 1951 ilość stałych brygad wynosiła tylko 10% ogólnej ilości brygad w kraju, w roku 1952 wzrosła ona do 20%.

Chłopi Chin z każdym dniem coraz bardziej doceniają wyższość kolektywnych form pracy. Ogromną rolę w kształtowaniu się tego stosunku odegrały wycieczki przedstawicieli chłopstwa chińskiego do kołchozów Związku Radzieckiego, w trakcie których zapoznawali się oni na własne oczy z życiem kołchozów.

Najbardziej powszechną formą spółdzielczości w wiejskich rejonach kraju jest spółdzielczość zaopatrzenia i zbytu. Spółdzielnie te organizują zbył produktów rolnych i zaopatrzenie chłopów w wysokogatunkowe nasiona, nawozy, inwentarz i artykuły pierwszej potrzeby. Sieć spółdzielni rozwija się i krzepnie. W pierwszym półroczu 1952 roku zakupy spółdzielni zwiększyły się o 2,9 raza w porównaniu z analogicznym okresem roku 1951, sprzedaż - o 2,6 raza. W roku 1952 spółdzielnie zaspokoili 50% zapotrzebowania chłopów na nasiona. Ruch samopomocy i ruch spółdzielczy rolnictwa chińskiego rośnie nadal w całym kraju.

Istotne znaczenie dla rozwoju kolektywnych form organizacji produkcji rolnej w Chinach mają państwowe gospodarstwa

Większość gospodarstw państwowych utworzono na pustkowiu lub na ziemiach trudnych do uprawy. Łączna powierzchnia państwowych gospodarstw położonych na południu od Wielkiego Muru zwiększyła się w roku 1951 o 9.2% w porównaniu z rokiem 1950, ogólnie zbiory zbóż wzrosły o 47.6%. Plony zbóż zwiększyły się w roku 1951 o 11% w porównaniu z rokiem 1950.

Państwowe gospodarstwa rolne pomyślnie wykorzystują zdobycze przedprodukcji agrotechniki radzieckiej i przedprodukcji radzieckich metod prowadzenia gospodarstwa. Demonstrują one dobitnie przewagę wielkich gospodarstw ziemskich, opartych o pracę zespołową i szerokie wykorzystywanie najnowszej techniki rolniczej. Stopniowo wdrażane są tu socjalistyczne zasady organizacji pracy, wprowadza się demokratyczne metody kierownictwa nad produkcją. W gospodarstwach państwowych istnieją kontrola produkcji. W gospodarstwach państwowych istnieją plany produkcyjne, ustanowiony jest system odpowiedzialności za produkcję, poczyniono pierwsze kroki dla wprowadzenia "twardych" norm produkcyjnych i przejścia na rozrachunek gospodar-

Gospodarstwa państwowe przygotowują bazę dla utworzenia szerokiej sieci wielkich gospodarstw ziemskich w kraju. W celu

powiększenia ilości państwowych gospodarstw rolnych Państwa Rada Administracyjna opublikowała w roku 1952 uchwałę "o produkcji rolniczej w roku 1952", przewidującą tworzenie 1 - 2 gospodarstw państwowych w każdym powiecie.

Rząd Chin okazuje chłopstwu wielką pomoc: udziela pożyczek, zastępuje w nowozy sztuczne, najnowsze narzędzia rolnicze, nasiona kwalifikowane, środki do zwalczania szkodników polnych, popiera wprowadzanie nowoczesnej agrotechniki. W roku 1952 chłopci opłacali podatek, równy w przybliżeniu 12% ich ogólnych dochodów, podczas gdy w roku 1951 płacili 17%, a w latach władzy reakcyjnego reżymu kuomintangowskiego chłopci nawet oddawali 70% czy nawet 90% swoich dochodów w charakterze tenuty dzierżawnej i podatku.

W odpowiedzi na tę opiekę rządu chłopci chińscy osiągają wysokie plony, co stało się obecnie możliwe dzięki zastosowaniu przodującej agrotechniki, pracy zespołowej i szeroko rozpowszechnionego ruchu walki o wysokie plony, oraz dzięki wszechstronnej pomocy specjalistów radzieckich.

Wielkie znaczenie dla podwyższenia produkcji rolnej mają kroki podjęte przez Centralny Rząd Ludowy w kierunku przeobrażenia przyrody.

Wspólny program Ludowej Politycznej Rady Konsultatywnej Chin podkreśla konieczność zwrócenia uwagi na budowę i odbudowę urządzeń nawadniających oraz na zapobieganie powodziom i suszy. Kierując się tymi zadaniami Centralny Rząd Ludowy dokonuje wielkiej pracy w dziedzinie usunięcia groźby tych dwu klęsk żywiołowych, przynoszących dawniej ludowi chińskiemu ogromne nieszczęścia.

Wielkość robót ziemnych, wykonanych w toku budowy urządzeń nawadniających, wyniosła 1.700.000.000 m³ co prawie dziesięciokrotnie przewyższa wielkość prac ziemnych przy budowie Kanału Panamskiego i 23-krotnie na budowie Kanału Sueskiego. W roku 1952 Rząd Ludowy przeznaczył na to budownictwo 52 razy większe sumy niż kiedykolwiek bądź uczynił to rząd Kuomintangowski. W rezultacie przeprowadzonych przedsięwzięć poważnie zmniejszyły się areal ziemi narażonej na działanie klęsk żywiołowych. Tak, na przykład, o ile w roku 1949 powierzchnia ziemi wystawionej na klęski żywiołowe, wynosiła 8 milionów hektarów, to już w roku 1951 obniżyła się ona do 1.4 miliona hektarów, a w roku 1952 zmniejszyła się jeszcze bardziej. W tymże czasie powierzchnia ziemi nawodnionej zwiększyła się w kraju prawie o 3 miliony hektarów, a zabiegi dokonane w celu usprawnienia systemu wodnego oddaliły groźbę suszy od obszaru ponad 11 milionów hektarów. Opierając się na wielkim entuzjazmie ludności i pomocy specjalistów radzieckich Centralny Rząd Ludowy w nieskróconym czasie zrealizował gigantyczny plan ujarzmienia rzeki Hua-j-he i uporządkowania środkowego biegu rzeki Jang-tse-kiang. W rezultacie tych robót zostały rozbudowane lub poprawione systemy nawadniające na obszarze ponad 14 milionów hektarów, a tereny nawodnione zwiększyły się o 1.6 miliona hektarów. Całkowicie zostały odbudowane tamy nad brzegami rzek Hua-j-he, Jang-tse, Czutszjan, Czaobajhe, Szube, I-he oraz wzdłuż całej trasy Wielkiego Kanału Chińskiego. Zbudowane zostały liczne zbiorniki wodne, a między innymi zbiornik

tsinjski, kanały i studnie. Wielką ilość małych urządzeń nawadniających budują sami chłopci.

Organizowane przez rząd prace nad zapobieżeniem powodziom, remontem i budową urządzeń nawadniających przekształciły w budowlę ogólnonarodowe. W ciągu dwóch lat, oprócz 320 tysięcy żołnierzy chińskiej armii ludowo-wyzwoleńczej, w robotach wzięło udział ponad 10 milionów ludzi.

Za przykładem Związku Radzieckiego naród chiński przystąpił do gigantycznych prac nad utworzeniem pasów leśnych, których jednym z najważniejszych elementów przekształcenia jest.

Zgodnie z opracowanym planem w zachodniej części Chin północno-wschodnich powstanie z sadzonek sosny, świerku, cedru i innych drzew wielki pas leśny, mający na celu ochronę pól od suszy i gorących wiatrów wschodnich. Pas ten rozciągać będzie na południe od Gannania i Fuju /w prowincji Heilun- omie miasto Czikar, dalej pójdzie w kierunku północno-wschodnim, do Wielkiego Muru Chińskiego i zakończy się w górach Szanchajguanu; pas ten będzie największy w Chinach. Długość dotychczas zaplanowanych pasów leśnych, które będą przez 21 rejonów administracyjnych, wyniesie 100 kilometrów. Dotychczas posadzono już na powierzchni ponad 100 tysięcy hektarów 18 milionów sadzonek rozmaitych gatunków drzew.

W chwili obecnej na większą skalę przeprowadza się również prace nad utworzeniem pasów leśnych trwać mają 15 lat. W lasach u źródeł i wzdłuż biegu rzek Hua-j-he, Huan-he, Lao-he, które dawniej przynosiły wiele klęsk.

Prace nad utworzeniem pasów leśnych trwać mają 15 lat. Zrealizacja tego gigantycznego planu pozwoli na uzyskanie 1.800 tysięcy ha ziemi ornej. Powierzchnia ziemi uprawnej wzrośnie z której uzyskana tą drogą dodatkowa produkcja równa wartości ponad 40 milionów ton zboża. Przewidziane na rok 1952 prace zalesieniowe wykonane zostały w całym kraju zgodnie z planem.

W listopadzie 1952 roku odbyła się w Pekinie krajowa konferencja nad sprawami zalesiania, zwołana przez Ministerstwo Rolnictwa Chińskiej Republiki Ludowej. Uchwaliła ona plan zalesienia na rok 1953, przewidujący zasadzenie drzew na obszarze 10.000 hektarów, czyli mniej więcej 12.5 razy więcej niż w roku 1950 i o 80% więcej niż w roku 1952.

W roku 1953 przewiduje się dalszy wzrost produkcji rolnej. W głównych uprawach zbożowych zwiększą się w porównaniu z rokiem 1952 o 9%, bawełny - o 16%, tytoniu /w przeliczeniu na przetworzony/ - o 47% i herbaty - o 16%. Inwestycje rolnicze wyniosą o 61%, w tym wydatki na budownictwo urządzeń nawadniających - o 13%.

Planowe wykonanie określonych zadań podniesie rolnictwo Chińskiej Republiki Ludowej na jeszcze wyższy poziom.

Handel zagraniczny

Sukcesy gospodarcze Chińskiej Republiki Ludowej są nieodłącznie związane z braterską współpracą ze Związkiem Radzieckim i krajami demokracji ludowej.

Po drugiej wojnie światowej od systemu kapitalistycznego odpadły Chiny i ludowo-demokratyczne kraje Europy, tworząc wspólnie ze Związkiem Radzieckim jednolity i potężny obóz socjalistyczny, przeciwstawny obozowi imperializmu. Ekonomicznym rezultatem istnienia dwóch przeciwnych obozów jest, jak wzywa towarzysz Stalin, rozpad jednolitego wszechogarniającego rynku światowego i utworzenie dwóch równoległych rynków światowych. Pojawienie się nowego, równoległego rynku światowego krajów obozu socjalistycznego wywołało ważne zmiany w dziedzinie handlu międzynarodowego. Zwarte ekonomicznie kraje obozu socjalistycznego nawiązały braterską współpracę, u podstaw której leży szczerze dążenie niesienia sobie wzajemnej pomocy i osiągnięcia wspólnego rozwoju gospodarczego. Warto przy tym podkreślić ten fakt, że Związek Radziecki, stojący na czele obozu demokracji i socjalizmu, jest wielkim państwem przemysłowym, okazującym braterską i bezinteresowną pomoc wszystkim krajom obozu demokratycznego. Dzięki maksymalnie taniej i technicznie pierwszorzędnej pomocy Związku Radzieckiego dla krajów demokracji ludowej tempo produkcji w tych państwach wzrasta z roku na rok.

Ekonomika Związku Radzieckiego i krajów demokracji ludowej nie zna kryzysów nadprodukcji; rozwija się ona w interesie maksymalnego zaspokojenia materialnych i kulturalnych potrzeb społeczeństwa, zapewniając pełne zatrudnienie siły roboczej i systematyczne podwyższenie stopy życiowej mas ludowych.

Wzajemna wymiana handlowa państw obozu socjalistycznego jest ważną częścią składową ich gospodarki planowej. Obrót towarowy rozwija się na nowym rynku światowym według planu i wolne są od kryzysów, anarchii i wahań koniunkturalnych, szczególnie związanych z handlem zagranicznym krajów kapitalistycznych.

Na bazie szybkiego tempa wzrostu produkcji wszystkich krajów obozu socjalistycznego nieustannie rozszerzają się obroty towarowe na światowym rynku państw demokratycznych. "Można powiedzieć z całą pewnością - wskazuje towarzysz Stalin w swojej pracy "Ekonomiczne problemy socjalizmu" ZSRR - że przy takim tempie rozwoju przemysłu dojdzie wkrótce do tego, że kraje te nie tylko nie będą potrzebowały przywozu towarów z krajów kapitalistycznych, lecz same odczują konieczność zbywania na zewnątrz nadwyżek swej produkcji".

Stosunki gospodarcze między Chińską Republiką Ludową, Związkiem Radzieckim i krajami demokracji ludowej rozwijają się na podstawie nienaruszalnych zasad proletariackiego internationalizmu, dzięki któremu powstała i krzepnie wszechstronna współpraca ludów, które wyrwały się z niewoli kapitalistycznej. Oparta jest ona o uznanie równouprawnienia większych i małych narodów i wzajemną pomoc braterską we wspólnej walce o sprawę zwycięstwa komunizmu.

Zasady handlu zagranicznego Chińskiej Republiki Ludowej określone są w wspólnym programie Ludowej Politycznej Rady Konsultatywnej Chin, którego rozdział 57 głosi: "Chińska Republika Ludowa może podejmować i rozwijać stosunki handlowe i komercyjne z rządami i narodami zagranicznymi na zasadzie równouprawnienia i wzajemnych korzyści".

Stale wzrastające obroty handlu zagranicznego i powiększanie się wachlarz towarów eksportowych i importowych, rozszerzenie się stosunków handlowych z innymi państwami, w szczególności ze Związkiem Radzieckim i krajami demokracji ludowej, spowodowały potrzebę reorganizacji aparatu handlu zagranicznego Polskiej Republiki Ludowej, co zostało dokonane w sierpniu 1952 roku. Reorganizacja ta miała na celu centralizację kierownictwa handlem zagranicznym kraju, poprawę pracy operatywnej przedsiębiorstw handlu zagranicznego i przede wszystkim zapewnienie wykonania podstawowego zadania, postawionego przed organami handlu zagranicznego Chin - współdziałanie w dalszym planowaniu gospodarki kraju i w realizacji szerokiego, planowego kierownictwa gospodarczego.

Na odbytym 7 sierpnia 1952 roku posiedzeniu Centralnej Rady Rządowej przyjęto uchwałę o utworzeniu Ministerstwa Handlu Zagranicznego Centralnego Rządu Ludowego, któremu podporządkowane zostały po linii administracyjnej ministerstwa w wielkich rejonów administracyjnych, wszystkie państwowe przedsiębiorstwa eksportowe - importowe, urzędy i biura handlu zagranicznego i biuro nadzorowania jakości towarów eksportowanych i importowanych, których to instytucji struktura organizacyjna i funkcje nie uległy zmianie. Obecnie w Polskiej Republice Ludowej znajduje się 5 ministerstw handlu w wielkich rejonów administracyjnych - Ministerstwa Handlu Północno-Wschodnich, Północno-Zachodnich, Południowo-Zachodnich, Centralno-Południowych i Wschodnich oraz 18 wyspecjalizowanych państwowych towarzystw eksportowo-importowych z siedzibami naczelnych dyrekcji w Pekinie:

1. Chińskie Państwowe Towarzystwo "Technoimport" obejmuje sprawy importu wyposażenia przemysłowego i całość zagadnień technicznej.
2. Chińskie Państwowe Towarzystwo "Maszynoimport" obejmuje sprawy importu obrabiarek, rozmaitych instrumentów, przyrządów, dynamomaszyn, motorów dieslowskich itp.
3. Chińskie Państwowe Towarzystwo Importu Metali i Wyposażenia Elektrotechnicznego obejmuje sprawy importu metali, wyposażenia elektrotechnicznego /generatory, motory/ i sprzętu.
4. Chińskie Państwowe Towarzystwo Importu Produktów Chemicznych i Towarów Różnych obejmuje sprawy importu surowców chemicznych, lekarstw, sprzętu medycznego i różnych towarów technicznego użytku.
5. Chińskie Państwowe Towarzystwo Eksportowo-Importowe obejmuje stosunki handlowe z krajami kapitalistycznymi. Towarzystwo to importuje: metale, maszyny, wyposażenie elektroenergetyczne, przyrządy, surowce przemysłowe, barwniki, lekarstwa, sprzęt medyczny, włókna dla celów tekstylnych, oraz eksportuje: zboża, oleje i tłuszcze, produkty hodowlane, węgiel, jedwab, herbatę, tytoń i włókna bawełniane, towary lokalnej produkcji.
6. Chińskie Państwowe Towarzystwo Górnicze obejmuje sprawy eksportu koncentratów wolframu, cyny, antymonu, surówki, azbestu, miedzi, koncentratów molibdenu i inn.

7. Chińskie Państwowe Towarzystwo Towarów Pochodzenia zwierzęcego obejmuje sprawy eksportu szczeciny, jelit, skór, puchu, wełny owczej, piór kaczych i gęsi, wełny wielbłądziej, włosia końskiego i dywanów.

8. Chińskie Państwowe Towarzystwo Herbaciane obejmuje sprawy eksportu herbaty.

9. Chińskie Państwowe Towarzystwo "Eksportchleb" obejmuje sprawy eksportu zbóż i przetworów zbożowych oraz soli jadalnej.

10. Chińskie Państwowe Towarzystwo Eksportu Olejów i Płuszców obejmuje sprawy eksportu olejów, makuchów i nasion oleistych.

11. Chińskie Państwowe Towarzystwo Eksportu Tytoniu i Upraw Tykowych obejmuje sprawy eksportu tytoniu, lnu, włókna "ramie" i inne.

12. Chińskie Państwowe Towarzystwo Eksportu Towarów Spożywczych obejmuje sprawy eksportu mięsa, jaj, kur, kaczek, gęsi, ryb, sadła i inne.

13. Chińskie Państwowe Towarzystwo Eksportu Towarów Produkcji Lokalnej obejmuje sprawy eksportu owoców, wermiszu, orzechów ziemnych, mentolu, olejku miętowego, kalafonii, serwet, haftów itp.

14. Chińskie Państwowe Towarzystwo "Raznoeksport" obejmuje sprawy eksportu i reeksportu towarów przemysłowych.

15. Chińskie Państwowe Towarzystwo Transportowe Handlu Zagranicznego obejmuje sprawy frachtowania statków zagranicznych i krajowych dla państwowych organizacji handlu zagranicznego, rozliczenia frachtowe, badanie rynku frachtowego i operacje ubezpieczeniowe.

16. Chińskie Państwowe Towarzystwo Transportowe obejmuje sprawy przewozu towarów będących przedmiotem obrotów handlu zagranicznego, kolejami i samochodami /przeprowadza swe operacje tylko ze Związkiem Radzieckim i krajami demokracji ludowej/.

17. Chińskie Państwowe Towarzystwo Eksportu Jedwabiu /naczelna dyrekcja mieści się w Szanghaju/ obejmuje sprawy eksportu jedwabiu i tkanin jedwabnych.

18. Chińskie Państwowe Towarzystwo dla Handlu z Krajami Mórz Południowych.

Import ropy i produktów naftowych, jak również zbyt ich wewnątrz kraju, prowadzi Chińskie Państwowe Towarzystwo Naftowe. Po reorganizacji aparatu handlu zagranicznego zalicza się ono do towarzystw zajmujących się handlem wewnętrznym /naczelna dyrekcja w Pekinie, a oddziały w Tientsinie, Szanghaju, Uchanie i Czungkingu/.

Sprawami handlu zagranicznego i wewnętrznego w prowincji Sincjan kieruje Sincjańskie Towarzystwo Handlowe, znajdujące się pod zarządem dyrekcji przemysłowo-handlowej prowincji Sincjan/ z siedzibą w mieście Urumczy/.

Centralny Zarząd Cei Chińskiej Republiki Ludowej wchodzi w skład Ministerstwa Handlu Zagranicznego przy Centralnym Rządzie Ludowym Chin. Do funkcji organów celnych Chińskiej Republiki Ludowej należą trzy podstawowe zadania, zdefiniowane w kodeksie celnym, który wszedł w życie 1 maja 1952 roku: kontrola eksportu i importu towarów, pobieranie celi i walka z uchyłnictwem. Dla wykonania powyższych zadań utworzono w kraju 66 komór celnych, 9 oddziałów tych komór i 35 urzędów celnych. W ten sposób, po ustanowieniu suwerenności narodu nad całym systemem celnym, polityka handlowa nowych Chin zapewnia im niezależność narodową i rozwój narodowego przemysłu i handlu.

Chińska Republika Ludowa osiągnęła w dziedzinie handlu zagranicznego poważne sukcesy. W roku 1951 ogólna wielkość eksportu i importu zagranicznego dwukrotnie przewyższyła wielkość z roku 1949, osiągając jednocześnie najwyższy poziom sprzed wyzwolenia.

W handlu zagranicznym, jak i w innych dziedzinach gospodarki narodowej, utworzony został sektor państwowy, któremu przyznane zostało decydujące miejsce w operacjach handlu zagranicznego Chińskiej Republiki Ludowej. W roku 1952 udział państwa w operacjach importowych i eksportowych wynosił około 80%. Pozostała część operacji eksportowo-importowych wykonał kapitał prywatny i częściowo firmy zagraniczne.

Państwowe towarzystwa handlowe mają monopolistyczne prawa eksportu i importu szeregu najważniejszych towarów. Jednocześnie Centralny Rząd Ludowy dopuszcza do udziału w handlu zagranicznym kapitał prywatny, w tym również i zagraniczny, na warunkach odpowiadających interesom państwa.

Całkowitej zmianie uległa struktura handlu zagranicznego Chin. W rezultacie pomyślnego przeprowadzenia reformy rolniczej produkcja rolnicza w kraju zwiększyła się do takich rozmiarów, które obecnie nie tylko zaspakajają wzrastające zapotrzebowanie wewnętrzne na zboże, bawełnę, tytoń, herbatę, konopie i inne wewnętrzne towary, ale dają także możliwość eksportowania części z nich. Tak, na przykład, w roku 1951 Chiny wyeksportowały do Indii ponad 66.000 ton ryżu i 450.000 ton gaołanu chińskiego/. Zlikwidowany został import towarów nieistotnych dla gospodarki narodowej, w szczególności przedmiotów zbytnie przywożonych poprzednio w interesie imperialistów amerykańskich i rządzącej kliką kuomintangowskiej, ze szkoda dla gospodarki narodowej Chin. Cały import kraju w chwili obecnej podlegający jest interesom rozwoju gospodarki narodowej i zaspokojenia najpilniejszych potrzeb ludności chińskiej.

Realizacja określonego programu uprzemysłowienia kraju i rozwoju rolnictwa wymaga w najbliższych latach jeszcze przywozu do Chińskiej Republiki Ludowej wyposażenia technicznego i transportowego, niektórych rodzajów surowców i materiałów. Z drugiej strony, rozwijający się przemysł górniczy, leśnictwo, produkcja herbaty i inne gałęzie gospodarki narodowej otwierają szerokie możliwości zwiększenia eksportu.

Chiny Ludowe są specjalnie zainteresowane w rozwoju gospodarki obozu socjalistycznego więzów ekonomicznych, przyczyniając się do szybkiego postępu gospodarczego kraju i do

stałego rozwoju stopy życiowej mas pracujących.

Obroty handlowe Chińskiej Republiki Ludowej ze Związkiem Radzieckim i krajami demokracji ludowej systematycznie wzrastały. O ile w roku 1950 udział tych krajów wynosił 26% obrotów handlowych Chińskiej Republiki Ludowej, a w roku 1951 - 61%, to w roku 1952 wzrósł on do 72%. Pierwsze miejsce w handlu zagranicznym Chin zajmuje Związek Radziecki, na rzecz którego przypadało w 1952 roku 53% importu i 54% eksportu Chińskiej Republiki Ludowej. Równocześnie systematycznie zmniejsza się handel Chin z krajami kapitalistycznymi. Wywołane to zostało wrogą polityką, prowadzoną przez imperialistów amerykańskich i angielskich w stosunku do Chińskiej Republiki Ludowej, jak i do innych krajów obozu socjalistycznego.

Imperialiści amerykańscy i ich satelici, kroczący drogą militarystyki i agresji, sami zamknęli sobie dostęp na światowy rynek demokratyczny. Stany Zjednoczone faktycznie zabrały zależnym od nich krajom handlować z Chińską Republiką Ludową, ogłosiły blokadę ekonomiczną i nałożyły embargo na eksport Chin. Sprowadzając handel zagraniczny Wielkiej Brytanii, Francji, Włoch i innych krajów zmarszalizowanych do jednostronnych stosunków handlowych ze Stanami Zjednoczonymi, zabraniając im dostępu na rynki krajów demokratycznych, w tym również i Chin, imperializm amerykański dezorganizuje ekonomikę innych krajów kapitalistycznych, pogłębiając i bez tego ciężkie ich położenie gospodarcze.

"Imperializm amerykański - jak stwierdził towarzysz Jerzy Malenkov w referacie na XIX Zjazd Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego - występuje dziś nie tylko jako międzynarodowy wyzyskiwacz i ciemiężca narodów, ale również jako siła dezorganizująca ekonomikę pozostałych krajów kapitalistycznych".

Przy pomocy takiej polityki imperialiści amerykańscy i angielscy usiłowali zdusić Chiny Ludowe i podciąć rozwój ich gospodarki; jednakże całkowicie się pod tym względem przeliczyli. Dzięki ogromnej i bezinteresownej pomocy Związku Radzieckiego izolacja polityczna i blokada gospodarcza, której podlegała Chińska Republika Ludowa ze strony Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i innych krajów kapitalistycznych, jak można było tego oczekiwać, poślisła całkowicie fiasko. Braterska, wielostronna pomoc Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i krajów demokracji ludowej oraz sukcesy produkcyjne narodu chińskiego sparaliżowały wrogie knowanie imperialistów. Blokada i embargo wykorzystane zostały przez naród chiński do zlikwidowania napółkolonialnego, zależnego charakteru gospodarki Chin i skrócenia drogi dla osiągnięcia pełnej niezależności. Nie czyniąc większej szkody Chińskiej Republice Ludowej "embargo" i "blokada" obróciły się przeciwko samym imperialistom. Decydująca rola krajów obozu demokratycznego w handlu Chin pozwoliła im na zawsze wyzwolić się spod zależności gospodarczej od światowego imperializmu.

Radziecko-chińskie stosunki gospodarcze rozwijają się na podstawie Układu o Przyjaźni, Sojuszu i pomocy Wzajemnej z 14 lutego 1950 roku i umowy o chińskiej kolei czenczuńskiej

ort-Arturze i Dalnym oraz o udzieleniu przez rząd Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich korzystnego kredytu długoterminowego w wysokości 300 milionów dolarów amerykańskich na rokrocznie. Kredyt ten wykorzystują Chiny dla opłacenia dostaw radzieckiego wyposażenia i materiałów, w tym wyposażenia dla elektrowni, hut i fabryk budowy maszyn, kopalń, kolei i innych przedsięwzięć transportu, urządzeń niezbędnych dla rozwoju gospodarki narodowej Chińskiej Republiki Ludowej. Umowa nacześnie i dobitnie demonstruje wielkie leninowsko-stalinowskie zasady realnej polityki zagranicznej, ujawniając całą głębię i siłę bezwzględnej przyjaźni radziecko-chińskiej. Jest ona niezawodną gwarancją przeciwko groźbie nowej agresji imperialistycznej i przyczynia się do utrzymania pokoju na Dalekim Wschodzie całym świecie. Wspaniały sojusz i przyjaźń narodów Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i Chin jest najdobitniejszym przykładem międzynarodowych stosunków nowego typu, istniejących między krajami obozu socjalistycznego.

27 marca 1950 roku oba państwa podpisały porozumienie o utworzeniu dwóch radziecko-chińskich mieszanych towarzystw wydobyczych dla poszukiwań i wydobycia ropy naftowej i metali szlachetnych w prowincji Sinczjan oraz towarzystwa dla organizacji i eksploatacji cywilnych linii lotniczych. Towarzystwa radziecko-chińskie utworzone zostały na zupełnie nowej podstawie, opartej na zasadach pełnego równouprawnienia i wzajemnych korzyści. W ramach tych mieszanych towarzystw Związek Radziecki udziela Chińskiej Republice Ludowej wielką pomoc w dziele barwnego i racjonalnego wykorzystania bogactw naturalnych, współdziała z Chinami w rozwoju chińskiego przemysłu narodowego i lotnictwa, jak również we wzmacnieniu współpracy gospodarczej między dwoma wielkimi narodami.

15 lipca 1951 roku podpisany został w Moskwie protokół o obrotach towarowych między Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich, a Chińską Republiką Ludową, przewidujący poównanie w porównaniu z rokiem 1951 zwiększenie wzajemnych dostaw towarów. Jednocześnie został podpisany protokół o dostawach radzieckich dla Chin w roku 1951 wyposażenia przemysłowego i materiałów na poczet kredytu, przyznanego układem z 14 lutego 1950 roku. Analogiczne protokoły podpisane zostały w Moskwie 12 kwietnia 1952 roku. 3 marca 1953 roku nastąpiło podpisanie protokołu o obrotach towarowych między Chińską Republiką Ludową, a Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich na rok 1953, protokołu do Układu o udzieleniu kredytu Chińskiej Republice Ludowej z dnia 14 lutego 1950 roku, oraz Układu o udzieleniu przez Związek Radziecki Chinom pomocy w rozbudowie przedsiębiorstw i w budownictwie nowych elektrowni.

Zgodnie z podpisanymi umowami Związek Radziecki będzie w roku 1953 dostarczał Chinom wyposażenia przemysłowego dla kopalń, fabryk maszyn, zakładów chemicznych, energetycznych i innych gałęzi przemysłu, jak również materiały dla przemysłu i transportu, nowoczesne maszyny rolnicze, bydło zarodowe, oraz szereg innych towarów. Chiny będą ze swej strony dostarczać Związkowi Radzieckiemu metale nieżelazne, ryż, tłuszcze, nasiona, nasiona oleiste, mięso, tytoń, herbatę, owoce, wełnę, jedwab surowy, tkaniny jedwabne, skóry i inne towary.

Potężny sojusz, niezłomna przyjaźń i współpraca gospodarcza wielkich narodów znalazła dobitne potwierdzenie w akcie bezpłatnego przekazania przez rząd radziecki rządowi Chińskiej Republiki Ludowej chińskiej kolei czanczuńskiej. Jak oświadczył w swym wystąpieniu podczas podpisywania protokołu końcowego premier Państwowej Rady Administracyjnej Czu En-laj "jest to wydarzenie wielkiej miary w dziejach przyjaźnych stosunków i współpracy między Chinami a Związkiem Radzieckim".

Doświadczenia Chińskiej Republiki Ludowej jaskrawo potwierdzają słowa towarzysza Józefa Stalina, że żaden kraj kapitalistyczny nie mógłby okazać krajom demokracji ludowej tak skutecznej, maksymalnie taniej i technicznie pierwszorzędnej pomocy, jaką zaoferował Związek Radziecki.

W rozmowie z korespondentem dziennika "Humanite" opublikowanej 27 grudnia 1952 roku, Czu En-laj oświadczył: "Od chwili podpisania w czasie pobytu tow. Mao Tse-tunga w ZSRR radziecko-chińskiego układu o przyjaźni, sojuszu i pomocy wzajemnej, Chiny otrzymały od Związku Radzieckiego nieocenioną pomoc. Specjaliści radzieccy aktywnie, nie szczędząc sił, pomagali nam w ciągu trzech lat w naszej pracy nad odbudową gospodarki. Naród chiński korzysta bez ograniczeń z osiągnięć radzieckiej nauki, techniki i przodu doświadczenia. Jeśli chodzi o stosunki handlowe, to mamy możliwość wymiany produktów rolniczych na maszyny radzieckie. Taka wydatna i braterska pomoc może być udzielana jedynie przez kraj socjalistyczny".

Pomyślnie rozwijają się stosunki handlowe między Chińską Republiką Ludową, a krajami demokracji ludowej. W roku 1952 Centralny Rząd Ludowy Chin podpisał umowy handlowe z niemiecką Republiką Demokratyczną, Polską, Czechosłowacją, Bułgarią, Węgrami, Rumunią i Mongolską Republiką Ludową. Zgodnie z warunkami powyższych umów Chiny przywożą z krajów demokracji ludowej przede wszystkim rozmaite maszyny i sprzęt przemysłowy, nawozy sztuczne i inne towary przemysłowe, niezbędne dla rozwoju gospodarki narodowej Chin. Ze swej strony Chińska Republika Ludowa eksportuje do tych krajów głównie surowce przemysłowe i produkty rolne.

Stosunki gospodarcze między Chinami a krajami demokracji ludowej, podobnie jak i ze Związkiem Radzieckim, opierają się na niewzruszonych zasadach proletariackiego internacjonalizmu wolnych narodów, równości i wzajemnych korzyści i stanowią wielki czynnik w budownictwie gospodarczym Chińskiej Republiki Ludowej.

Rozwijając handel z krajami obozu demokratycznego Chin nie rezygnują z handlu z państwami kapitalistycznymi, prowadzonego na zasadzie równouprawnienia i wzajemnych korzyści. W roku 1952 Chińska Republika Ludowa zawarła umowy handlowe z przedstawicielami kół przemysłowo-handlowych Wielkiej Brytanii, Francji, Niemiec zachodnich, Holandii, Belgii, Włoch, Finlandii, Szwajcarii, Ceylonu, Indonezji i Pakistanu. Oprócz tego podpisane zostały w roku 1952 umowy z Japonią i Chile. Zgodnie z tymi umowami Chiny importują maszyny i sprzęt przemysłowy w zamian za towary rolne i niektóre surowce przemysłowe.

Pomyślna odbudowa gospodarki narodowej Chińskiej Republiki Ludowej, szybkie tempo budownictwa przemysłowego i kolejnego i wzrost produkcji rolnej doprowadzi do jeszcze szybszego zwiększenia się handlu zagranicznego Chińskiej Republiki Ludowej w roku 1953.

Wzrost dobrobytu materialnego i poziomu
kulturalnego mas pracujących

Na bazie nieustannego rozwoju ekonomiki kraju, wzrostu efektywności pracy, podwyżki płac i obniżek cen towarów powszechnego konsumpcji poprawia się szybko dobrobyt materialny ludu chińskiego.

W radykalny sposób zmieniała się sytuacja klasy robotniczo-kierowniczej siły Chińskiej Republiki Ludowej.

W roku 1952 zarobki robotników i urzędników państwowych przedsiębiorstw i urzędów były o 11 - 36% wyższe, niż w roku 1951. Jeśli doda się do tego bezpłatną opiekę lekarską i wypłacone na zasadzie ustawy o ubezpieczeniu robotniczym oraz zasiłki, to okaże się, że w rzeczywistości poziom dobrobytu materialnego mas pracujących podniósł się jeszcze wyżej.

Wyjątkowo ważną rolę w poprawie warunków życiowych robotników chińskich spełnia ustawa o ubezpieczeniu robotniczym, wstępująca od 1 maja 1951 roku. Ustawa ta obowiązuje we wszystkich przedsiębiorstwach przemysłowych i transportowych, państwowych jak i prywatnych, w których pracuje ponad 100 tysięcy ludzi. Z ulg i zasiłków, przewidzianych w ramach ustawy o ubezpieczeniu robotniczym, korzysta obecnie ponad 3.020.000 robotników Chin. Jeżeli do liczby tej doda się rodziny robotnicze, to ogólna ilość ludzi, korzystających z tych przywilejów, wynosi 10 milionów ludzi. Zgodnie z tą ustawą administracje państwowe i innych zakładów pracy obowiązane są na koszt przedsiębiorstwa pokrywać wydatki za leczenie chorych, którzy odnieśli obrażenia lub utracili zdolność do pracy w czasie wykonywania obowiązków służbowych, oraz wypłacać zasiłki, renty itd.

W roku 1952 państwo wydatkowało na cele ubezpieczenia robotniczego ponad 1.600 miliardów juanów. Oprócz tego na budowę mieszkaniową przeznaczono 2.860 miliardów juanów. Państwo wydatkowało ponad 217.000 izb, przyczyniając się w ten sposób do poprawy warunków mieszkaniowych miliona ludzi.

Poważnie wzrosła zdolność nabywcza ludności. W roku 1951 obroty w całym kraju o 25% wyższe, niż w roku 1950. Zwiększyły się sprzedaż towarów powszechnego konsumpcji.

Według tymczasowych danych obroty państwowych przedsiębiorstw handlowych przewyższyły w roku 1952 o 60.9% obroty z roku 1951, wynosząc 91.510 miliardów juanów. W roku 1952

Nazwa towaru	Ilość	Wzrost w porównaniu z rokiem 1951 /w procentach/
tkaniny bawełniane /miliony metrów/	253,3	41,4
papier /tysiące ton/	158,0	47,5
cukier /tysiące ton/	187,7	55,1
zapałki /tysiące skrzyń/	4.354,8	73,4
węgiel /miliony ton/	24,3	29,6
nafta /tysiące ton/	145,2	146,2
tłuszcze jadalne /tysiące ton/	212,5	103,4
sól jadalna /tysiące ton/	1.927,1	24,0

Równie poważnie wzrosły obroty detaliczne spółdzielni miejskich i wiejskich. W roku 1952 obroty ich w porównaniu z rokiem 1951 zwiększyły się o 160%, osiągając 49.274,9 milionów da juenów.

W porównaniu z rokiem 1951 ogólna suma obrotów przedsiębiorstw państwowych, spółdzielczych i prywatnych zwiększyła się w roku 1952 o 39.7%.

W rezultacie pomyślnego rozwoju gospodarki narodowej w roku 1952 przeprowadzono w Chińskiej Republice Ludowej obniżkę cen.

Według danych państwowych organów handlowych w grudniu 1952 roku ceny hurtowe 52 głównych towarów były w Szanghaju, Tientsinie, Mukdenie, Hankau, Czungkingu, Sianie i Kantonie o 6,4% niższe, niż w grudniu 1951 roku. W poszczególnych grupach towarowych obniżka cen była jeszcze bardziej widoczna tak, na przykład, ceny takich artykułów spożywczych jak tłuszcze jadalne, sól, cukier, mięso i jajka obniżyły się prawie o 15%, owoce - o 13%, materiałów przemysłowych - o 13%, a materiałów budowlanych - o 9%. Ceny przędzy bawełnianej i tkanin obniżyły się przeciętnie o 1%.

W Chinach Północno-Wschodnich państwowe ceny towarów obniżyły ceny hurtowe i detaliczne przeciętnie o 2,8%. Ceny obuwia gumowego obniżone zostały o 5,9%, produktów naftowych - o 15%, papieru - o 6,9%, mydła toaletowego o 9,2%, wyrobów gumowych - o 6,4 - 13,5%, pończoch i skarpet - o 15%, naczyń emaliowanych - o 9,6%, wyrobów perfumeryjnych - o 8,5%. Wraz ze spadkiem cen rośnie popyt ludności na towary przemysłowe.

Poważne sukcesy osiągnięto w dziedzinie likwidacji bezrobocia. W nowych Chinach nie istnieje już więcej chronicznie bezrobocie na skalę masową. W sierpniu 1952 roku Centralny Rząd Ludowy podjął uchwałę o zapewnieniu pracy całej ludności kraju, gwarantując przydział pracy każdemu zdolnemu do niej obywatelowi republiki.

W chwili obecnej w wielkich rejonach administracyjnych kraju w Chinach Północno-Wschodnich, Wschodnich, Centralno-Południowych i Południowo-Zachodnich, jak również w 25 prowincjach i miastach zorganizowane zostały Komitety Organizacji Pracy. Ważna ta decyzja stanowi ogromne osiągnięcie w dalszym

wzroju gospodarczym i społecznym Chińskiej Republiki Ludowej. W Chinach Północno-Wschodnich nie tylko całkowicie zlikwidowano bezrobocie, lecz odczuwa się już brak siły roboczej. Zatrudnienie ludności osiągnęło w chwili obecnej w Chinach najwyższy poziom w dziejach kraju. Ilość robotników i urzędników, zatrudnionych przy produkcji, osiągnęła dziś 15 milionów ludzi.

Wielką troską otacza partia i rząd chłopstwo pracujące. Wprowadzenie reformy rolnej i wzrost produkcji rolniczej doprowadziło do poważnego poprawienia się sytuacji materialnej chłopów chińskich. Według danych oficjalnych od jesieni 1950 roku do lata 1951 roku chłopcy sprzedali przedsiębiorstwom państwowym prywatnym produkty wiejskie i wyroby chałupnicze na sumę równą wartości 20 milionów ton zboża. Zdolność nabywczą chłopów w ciągu 2 lat wzrosła o 223%. Największym popytem cieszą się przedmioty rolnicze, nawozy i przedmioty użytku osobistego. W Chinach Północnych na przykład, w pierwszej połowie 1952 roku sprzedano 390.000 ton nawozów, to jest o 42% więcej, niż w analogicznym okresie 1951 roku, 30.000 pługów nowego typu, czyli o 64% więcej niż w pierwszej połowie 1951 roku i 92.916 maszyn do doprowadzania wody, to jest o 28% więcej, niż przed rokiem. W tym samym okresie sprzedano ludności o ponad 50% więcej tkanin i innych towarów powszechnej konsumpcji niż w pierwszej połowie roku 1951.

Inaczej żyją obecnie również mniejszości narodowe Chin, stanowiące 10% ludności kraju. Rząd ludowy dopomógł mniejszości narodowej rozwinąć rolnictwo i hodowlę bydła, zwiększyć produkcję wyrobów miejscowych i znaleźć szeroki zbył dla swych wyrobów. Tak, na przykład, ludność tybetańskiego rejonu autonomicznego prowincji Sikan zwiększyła w roku 1951 dwukrotnie produkcję wyrobów miejscowych. W porównaniu z rokiem 1950 produkcję wyrobów miejscowych zwiększyła się siła nabywczą ludności: w ciągu jednego tylko roku przywóz towarów konsumpcyjnych do tego rejonu z innych części Chin zwiększył się o 142%.

Rząd i Komunistyczna Partia Chin podejmuje szereg kroków w celu ochrony zdrowia mas pracujących. Od 1 lipca 1952 roku wprowadzono system bezpłatnej opieki lekarskiej dla pracowników instytucji i organizacji rządowych, partyjnych i społecznych, według którego wszystkie wydatki lekarskie, w tym również wydatki na leczenie chirurgiczne i szpitalne, opłacane są z środków rządowych. W okresie lat 1949 - 1952 ilość szpitali wzrosła w całym kraju o 275,4%, a ilość łóżek szpitalnych o 300%, osiągając 142 tysiące. Odsetek nieszczęśliwych wypadków i schorzeń na tle zawodowym zmniejszył się z 6,4% w roku 1949 do 1,8% w pierwszej połowie roku 1951. Wielkiej pracy dokonano także w dziedzinie ochrony macierzyństwa i niemowlęctwa. W lipcu 1952 roku w kraju znajdowało się 30.290 żłobków, z czego 1.214 otwarto w miastach /14 razy więcej niż przed wyzwoleniem/ i 48.476 po wsiach /663 razy więcej, niż w lipcu 1950 r./ W całym kraju potwierdzono 17.835 klinik położniczych. Pomyślnie przebiega jest walka z chorobami epidemicznymi /dżuma, cholera i inne/ - dawnymi strasznymi chorobami ludności Chin. W roku 1952 w kraju działają 125 kolumn przeciwepidemicznych. W chwili wywołania dokonano w Chinach ponad 200 milionów szczepień przeciw ospie. W celu zabezpieczenia dalszego pomyślnego rozwoju ochrony zdrowia rząd poświęca wiele uwagi przygo-

towaniu pracowników służby zdrowia o najróżniejszych kwalifikacjach. Ilość studentów, studiujących na wyższych medycznych zakładach naukowych w roku 1951, przewyższyła ogólną ilość lekarzy, wyszkolonych w ciągu poprzednich 69 lat.

W ciągu trzech lat wolnego życia jednocześnie z odbudową i przekształcaniem gospodarki kraju naród chiński, kierowany przez Komunistyczną Partię Chin, przebudowywał i rozwijał działalność kulturalną i szkolnictwo, tak aby służyły one dwojgu budownictwa narodowego i potrzebom ludu, w pierwszym rzędzie potrzebom robotników i chłopów. Obecnie w Chinach rozwija się nowa demokratyczna kultura i oświata, której kierowniczą ideologią jest marksizm-leninizm.

Rozdział 41 Wspólnego Programu stwierdza: "Kultura i oświata są w Chińskiej Republice Ludowej oświatą i kulturą demokracji, to jest są one narodowe, naukowe i masowe. Podstawowym zadaniem rządu ludowego w dziedzinie kultury i oświaty jest podwyższenie poziomu kulturalnego kraju, wychowanie kadr dla budownictwa państwowego, likwidacja ideologii feudalnej, kompradorskiej i faszystowskiej oraz rozwój ideologii, służącej interesom ludu".

1 października 1951 roku Państwowa Rada Administracyjna Centralnego Rządu Ludowego Chińskiej Republiki Ludowej opublikowała uchwałę o reformie szkolnego systemu nauczania. Uchwała wprowadza jednolity system nauczania dla wszystkich szkół i zapewnia ludziom pracy możliwość korzystania z nauki. 6 lipca 1952 roku opublikowana została uchwała rządu, dająca dzieciom ludu pracy możliwość korzystania z bezpłatnego nauczania. Równocześnie uczniom szkół średnich i studentom wyższych zakładów naukowych zapewniono stypendie. W chwili obecnej w szkołach podstawowych Chin uczy się 50 milionów dzieci, to jest około 65% wszystkich dzieci w wieku szkolnym, czyli o 107% więcej niż za panowania kuomintangowskiego /w roku 1945/. Ilość uczniów w szkołach średnich osiągnęła w 1952 roku 3.090.000 dzieci, to jest o 64% więcej, niż w roku 1946; ilość studentów wyższych uczelni wynosiła 202.000 ludzi.

Specjalną uwagę poświęca się nauczaniu dzieci robotników i chłopów, którzy stanowią 81% uczniów szkół podstawowych całego kraju i około 60% uczniów szkół średnich. Dla robotników i chłopów zorganizowano wielką ilość krótkoterminowych kursów i szkół wieczorowych. Obecnie 3 miliony robotników pobiera naukę w specjalnych szkołach robotniczych, bez odrywania się od produkcji. W wieczorowych szkołach podstawowych uczęszczało w roku 1951 około 14 milionów chłopów; w roku 1952 liczba ta osiągnęła już 24 miliony. Oprócz tego, do zimowych szkół zwalczania analfabetyzmu uczęszczało 42 miliony chłopów. Przewiduje się, że w ciągu najbliższych pięciu lat przysposobienie wysokokwalifikowanych specjalistów technicznych dla przemysłu, rolnictwa i transportu zwiększy się o 257%.

Wielki postęp osiągnięty został także w dziedzinie prasy i działalności wydawniczej, w rozwoju kinematografii, radiofonii i na innych odcinkach masowej działalności kulturalnej. Obecnie wydaje się w Chinach 776 gazet o łącznym nakładzie 7 milionów egzemplarzy. W ciągu najbliższych 2-3 lat ogólny nakład gazet wzrośnie do 10 milionów egzemplarzy.

W roku 1952 wydano 6.000 tytułów książek w ilości 1 miliona egzemplarzy. Szczególne zainteresowanie wzbudzają przełomowe dzieła, wydanych w Związku Radzieckim i krajach demokracji ludowej. Czytelnicy chińscy nabyli 38.430.000 egzemplarzy literatury politycznej, w tym dzieła Marksa, Engelsa, Lenina i Stalina. 5 listopada 1952 roku wyszła w świat w nakładzie 950.000 egzemplarzy genialna praca Józefa Stalina "Ekonomiczne problemy socjalizmu w ZSRR" - programowy dokument komunizmu, oświecający światłem teorii marksistowskiej drogę przejścia od socjalizmu do komunizmu. 7 listopada 1952 roku wydano w nakładzie 800.000 egzemplarzy przemówienie Józefa Stalina na XIX Zjeździe Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego i referat towarzysza Kłementa Żdanowa o pracy KC WKI/b/. Nieustannie rośnie także wydawnictw periodycznych. W roku 1952 wydrukowano 175 milionów egzemplarzy dzienników i innych wydawnictw periodycznych.

Pomyślnie rozwija się przemysł filmowy i powiększa się produkcja audycji radiowych. W chwili obecnej w Chińskiej Republice Ludowej znajduje się 75 rozgłośni radiowych. Programy tych stacji nadawane są w różnych dialektach języka chińskiego. Radio wykorzystuje się także dla obsługiwanego takich terenów, w których jeszcze nie ma pism codziennych. W rejonach tych utworzono ponad 3.570 stacji odbiorczych. Szczególną uwagę zwraca się na mniejszości narodowe, udzielając im pomocy w rozwoju ich piśmiennictwa i sztuki narodowej.

Na rok 1953 przewiduje się dalszy rozkwit kultury narodu wielkiego narodu chińskiego. Wydatki państwa na cele kulturalne i kulturalne wzrosną w porównaniu z rokiem 1952 ponad dwukrotnie.

Liczyby te naczynie wykazują, jak wielką siłę życiową ma strój dyktatury demokracji ludowej, jakie wspaniałe perspektywy otwierają się przed wyzwolonym z kajdan niewoli kapitalizmu wielomilionowym narodem chińskim.

W krótkim okresie swego istnienia Chińska Republika Ludowa uzyskała już wielkie osiągnięcia. Za wszystkie swoje sukcesy naród chiński wdzięczny jest przede wszystkim swojej Komunistycznej Partii, wierniej nauce marksizmu-leninizmu, podziwianiu Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Chin dla towarzysza Stalina i delegatów na XIX Zjazd Komunistycznej Partii Chin, podpisanym przez towarzysza Mao-Tse-tunga, powiednie-
nie: "Zwycięstwo rewolucji chińskiej i poważne osiągnięcia w budownictwie w ciągu trzech lat, które upłynęły od chwili powstania Chińskiej Republiki Ludowej, dowodzą, że w Chinach uwzględniając konkretne warunki danego kraju - Marksa - Engelsa - Lenina - Stalina jest właściwie stosować doświadczenia zdobyte przez Komunistyczną Partię Związku Radzieckiego w rewolucji i budownictwie jest właściwie stosowane - tam zwycięstwo jest zawsze zapewnione".

Dla narodu chińskiego potężnym źródłem siły w jego walce o zachowanie i utrwalenie swej niepodległości narodowej, o podniesienie i kulturalny rozwój kraju jest przyjaźń i współpraca z Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich i krajami demokracji ludowej.

Wybitne sukcesy budownictwa pokojowego Chińskiej Republiki Ludowej mają ogromne znaczenie międzynarodowe. Zachęcają one, za przykładem wielkiego narodu chińskiego, masy pracujących uciskanych krajów Azji i Oceanu Spokojnego do walki o wyzwolenie z więzów niewoli imperialistycznej i feudalnej: "Zwycięstwo narodu chińskiego - wskazuje towarzysz Malenkov - w jeszcze większym stopniu zrewolucjonizowało Wschód i przyczyniło się do wzmożenia walki wyzwoleniczej uciskanych przez imperializm narodów".

Wódz narodu chińskiego, towarzysz Mao Tse-tung, postawił przed narodem chińskim na końcowym posiedzeniu czwartej sesji Ogólnochińskiego Komitetu Ludowej Politycznej Rady Konsultatywnej w dniu 7 lutego 1953 roku, następujące trzy najpilniejsze zadania. Są to, po pierwsze: wzmożenie walki o przeciwstawienie się agresji amerykańskiej i o okazanie pomocy Korei; po drugie: przyswojenie sobie przodujących doświadczeń Związku Radzieckiego i po trzecie, zwalczanie biurokratyzmu i zacieśnienie ścisłej więzi z masami. Nie ulega wątpliwości, że zamiłowany w pracy i utalentowany naród chiński, kierowany przez słynną Komunistyczną Partię Chin wypełni przy poparciu narodów Związku Radzieckiego i europejskich krajów demokracji ludowej z honorem wskazania swego wodza i uzyska nowe, jeszcze podarzonego, politycznego i kulturalnego.

II. UMOWY HANDLOWE I PIATNICZE

Argentyna - Szwecja	67
Brazylia - Finlandia	67
Chile - Niemcy zachodnie	67
Chińska Republika Ludowa - Francja	67
Czechosłowacja - Francja	67
Dania - Islandia	68
Egipt - Turcja	68
Filipiny - Japonia	68
Finlandia - Jugosławia	68
Formoza - Japonia	69
Francja - Indonezja	69
Francja - Iran	69
Grecja - Jugosławia	69
Grecja - Węgierska Republika Ludowa	70
Hiszpania - Japonia	70
Hiszpania - Szwecja	70
Holandia - Włochy	70
Islandia - Izrael	70
Izrael - Włochy	71
Japonia - Niemcy zachodnie	71
Japonia - Urugwaj	71
Niemcy zachodnie - Wielka Brytania	71
Salwador - Włochy	71
Turcja - Włochy	72
Urugwaj - Włochy	72

C. I. A

Francja	Zmiana w przepisach celnych	73
Grecja	Ważność zaświadczeń przywózowych	73
Holandia	Zmiany w obciążeniu celnym i podatkowym	73
Indonezja	Liberalizacja importu	73
Irlandia	Cła eksportowe	74
Nigeria	Import tkanin	74
Pakistan	Wolny przywóz towarów	74
Peru	Zmiany taryfy celnej	74
Malajzja	Dodatkowe opłaty celne	74
Zachodnia Afryka Francuska	Liberalizacja importu	75
Wzrost	Obniżka stawek	75

Wzrost

Rozwój gospodarczy Chińskiej Republiki Ludowej w roku 1952.

Redakcja i administracja:

Polska Izba Handlu Zagranicznego, Warszawa, ul. Hoża 35, tel. 8-50-41

P.I.H.Z. Nr 326, dnia 4.7.1953 r. Nakład 400 egz., Format A 4